

Dr. Aid el-Karni

NE LJUTI SE

Treći dio serijala
Ne tuguj, Ne očajavaj i Ne ljuti se

Dr. Aid el-Karni
Ne ljuti se
Prijevod: Nedžad Redžepović
Naslov originala:

لا تغضب

Izdavač: Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture - Centar za arapski jezik

Urednik: Semir Rebronja

Recenzija: Ihsan Eminović, prof.

Lektura: Amir Dautović

Naslovna strana: Faris Bahor

Štampa: Grafostil, Kragujevac

Tiraž: 300

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
28-42

EL-Karni, Aid

Ne ljuti se / Aid el-Karni ; [prijevod Nedžad Redžepović]. - Novi Pazar : S. Rebronja : Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Centar za arapski jezik, 2012 (Kragujevac : Grafostil). - 256 str. ; 21 cm

Nasl. izvornika na arap. pismu. - Tiraž 300.

ISBN 978-86-88555-08-1 (S. Rebronja)

а) Исламска етика

COBISS.SR-ID 188607244

DR. AID EL-KARNI

NE LJUTI SE

NOVI PAZAR, 2012

PREDGOVOR

Hvala pripada Allahu i neka je blagoslov i spas na Allahovog Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Ova moja knjiga "Ne ljuti se" dolazi u vremenu u kome je ljutnja česta, razilaženje prošireno, vrijeme postalo pozornica problema, globalizacija objavila zastrašujuće informacije koje pritiskaju grudi, izazivaju napetost u nervima i čine onoga koji je blag zbunjenim. Tako nalaziš ljutnju namrštenu na licima, spuštenu na čelima i ucrtanu na usnama. Otuda je obaveza učenih da upozore ljude na posljedice ljutnje, na nedaće koje ona priziva i na nesreće koje proizvodi, radeći prema riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, upućenim jednom od njegovih ashaba: "*Ne ljuti se*", koje je ponovio tri puta. Knjiga *Ne ljuti se* dolazi poslije knjige *Ne tuguj*, jer je knjiga *Ne tuguj* lijek za brige, a knjiga *Ne ljuti se* lijek za otrove. *Ne tuguj* je za sjete, a *Ne ljuti se* za probleme. *Ne tuguj* za onim što je prošlo i završilo se, a *Ne ljuti se* zbog onoga što je došlo i dešava se. *Ne tuguj* kako ne bi bio u suprotnosti sa određenjem, a *Ne ljuti se* kako ne bi probio strpljenje. Lijek za tužnoga je znanje, a lijek za ljutoga je blagost. Plod napuštanja tuge je radost, a plod napuštanja ljutnje je zadovoljstvo. Onaj koji je tužan je težak bolesnik, a onaj koji je ljut je osvetoljibivi buntovnik. Zaista se moj govor u ovoj knjizi *Ne ljuti se* nije ponovio u mojoj knjizi *Ne tuguj*: **Nit' Sunce može Mjesec dostići nit' noć**

dan prestići, svi oni u svemiru plove."(Kur`an, sura Jasin, ajet 40). Težio sam knjigom *Ne ljuti se* darivati ti sazrele ideje, istinita iskustva i ispravno mišljenje o velikoj tragediji (ljutnji), ogromnoj nevolji (ljutnji) i kroničnoj bolesti (ljutnji). Brate muslimanu, ne ljuti se! Sestro muslimanko, ne ljuti se! Zaista je pobjeda nad ljutnjom veliko ljudsko dostignuće, plemenita Poslanikova etika i pravi put za ispravan život. U ovoj knjizi te pozivam da posjetiš sijelo znanja i spoznaje i ubereš one uzrele plodova i lijepe ruže. Imaš jasan ajet, vjerodostojan hadis, impresivnu pripovijest, izražajnu anegdotu, popularan stih i promišljenu mudrost. Pa, spusti se u bašče duševnog i umnog uživanja: **Udari nogom o zemlju – eto hladne vode za kupanje i piće!** (Kur`an, sura Sad, ajet 42). Rekao sam sebi: "Da sam slijedio uputstva knjige *Ne tuguj* i knjige *Ne ljuti se* živio bih srećan, smirene duše, spokojnog uma, mirne savjesti, obilne nagrade, zdravog tijela, izbaavljen od zlih posljedica."

Gospodaru moj, odagnaj od nas tugu i udalji od nas ljutnju, i spusti na nas smirenost od Tebe i sigurnost od Tebe, i milost kojom ćeš spasiti naša srca, i razboritost kojom ćeš nas sjediniti, i čvrsto vjerovanje kojim ćeš okončati naša šejtanska došaptavanja i znanje kojim ćeš odstraniti naše neznanje, i uputi nas putevima spasa, i izvedi nas iz tmina na svjetlo.

Dr. Aid el-Karni

O LJUTNJI SU KAZALI...

Zaista je ljutnja žeravica u srcu čovjeka. Zar niste vidjeli crvenilo njegovih očiju i otečenost njegovih vratnih žila...

(Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme)

Tri stvari su uzrok izbjavljenja, a tri su uzrok propasti. Što se tiče uzroka izbjavljenja to su: strah od Allaha tajno i javno, umjerenost u siromaštvu i bogatstvu i pravedna presuda u ljutnji i zadovoljstvu. Što se tiče uzroka propasti to su: škrtost kojoj se pokorava, strast koja se slijedi i čovjekova umišljenost.

(Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme)

Istovjetno tretirajte ljude u pravima. Čuvajte se presude po hiru i kažnjavanja ljude u ljutnji.

(Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhu)

Spašeni su od vas oni koji su sačuvani pohlepe, strasti i ljutnje.

(Riječi koje je je uobičavao govoriti Omer, radijallahu anhu, u svojoj hutbi)

Početak ljutnje je ludilo, a njen završetak kajanje. Česta je šteta u ljutnji.

(Ali ibn Ebu Talib, radijallahu anhu)

Najblaži od vas u ljutnji je najbliži od vas Allahu. Najbolja blagost je ona prilikom ljutnje, a najbolja strpljivost je ona prilikom pohlepe.

(Ali ibn Ebu Talib, radijallahu anhu)

Pogledajte u čovjekovu blagost prilikom njegova ljutnje i u njegovu povjerljivost prilikom njegove pohlepe. Nećeš znati njegovu blagost ako se ne naljuti, niti ćeš znati njegovu povjerljivost ako ne bude pohlepan.

(Abdullah ibn Mes`ud, radijallahu anhu)

Dovoljno je čovjeku grijeha da mu se kaže: "Boj se Allaha," pa se on naljuti.

(Abdullah ibn Mes`ud, radijallahu anhu)

U mudrostima je zapisano: "O Davude, čuvaj se žestoke ljutnje, jer je, uistinu, žestoka ljutnja smutnja za čovjekovo srce."

(Urve ibn el-Zebejr, radijallahu anhu)

Najveća glupost je bijes, a predvodnik gluposti je ljutnja. Onaj koji se zadovolji neznanjem, ne treba mu blagost. Blagost je ukras i dobrobit, a neznanje je devijacija i šteta. Ustezanje od odgovora glupaku mu je odgovor.

(Neki Ensarija)

Suština čovjeka se vidi kroz tri stvari: prikrivanje siromaštva tako da ljudi zbog tvoje suzdržljivosti misle da si bogat, prikrivanje ljutnje tako da ljudi pomisle da si zadovoljan i prikrivanje nevolje tako da ljudi misle da živiš u blagostanju.

(Imam Šafija)

Prepirka je pokretač ljutnje. Allah je ponizio razum putem kojeg ti dođe ljutnja.

(Abdullah ibn el-Husejn)

Rob je najbliži Allahovoj srdžbi kada se naljuti.

(Ali ibn el-Husejn, radijallahu anhumu)

Ljutnja je ključ svakog zla.

(Dža`fer ibni Muhammed)

Spominje se da je Jahja ibni Zekerija sreo Isaa ibni Merjema, neka je na njih Allahov spas, te je rekao: "Obavijesti me o onome što približava Allahovom zadovoljstvu i onome što udaljava od Allahove srdžbe." Te mu Isa reče: "Ne ljuti se." On ponovo upita: "Šta započinje ljutnju i šta je obnavlja?" "Hvalisavost, fanatizam, oholost i gordost," reče Isa.

Jedan od poslanika je onima koji su ga slijedili rekao: "Ko mi jamči da se neće naljutiti, bit će samnom na mom stepenu i bit će moj namjesnik poslije mene." Mladić iz naroda reče: "Ja." Zatim im je ponovio, pa je mladić rekao: "Ja ću to ispuniti." Nakon što je preselio na Ahiret bio je na njegovom stepenu poslije

njega. On je bio Zu el-Kifl. Nazvan je ovim imenom, jer je preuzeo na sebe odgovornost za ljutnju i održao obećanje.

Nemoj kažnjavati kada si ljut. I kada se naljutiš na čovjeka, zatvori ga, pa kada se tvoja ljutnja smiri, izvedi ga i kazni ga shodno njegovom grijehu i nemoj premašivati petnaest udaraca bičem.

(Omer ibni Abd el-Aziz obraćajući se svome namjesniku)

Iblis je rekao: "Ljudi me nisu onemogućili, niti će me onemogućiti u tri stvari: Kada se opije jedan od njih uzmemo ga za njegovu nosnu šupljinu i vodimo ga gdje god hoćemo, a on uradi ono što želimo. Kada se naljuti govori ono što ne zna i uradi ono zbog čega se kaje. I činimo ga škrtim u onome što je u njegovim rukama a izazivamo mu želju za onim što nije u stanju."

(Mudžahid)

Jedan čovjek od onih koji su bili prije vas se ljutio i njegova je ljutnja postajala sve žešća. Napisao je tri pisma i dao svako pismo posebnom čovjeku. Prvome je rekao: "Kada se moja ljutnja pojača ustani i daj mi ovo pismo." U njemu je stajalo: "Smiri se, šta je tebi. Ti, uistinu, nisi bog, već si čovjek čiji jedan dio skoro da ne pojede drugi." Drugom je rekao: "Kada se malo smirim, daj mi ga." U njemu je stajalo: "Smiluj se onome koji je na zemlji, smilovat će ti se Onaj koji je na nebesima." A trećem je rekao: "Kada ode moja ljutnja daj mi ga." U njemu je stajalo: "Postiči Allahove robove na Allahovu Knjigu, jer ih, uistinu,

neće ništa popraviti osim toga.“

Trojica se ljudi ne znaju osim u tri situacije: ne zna se blag čovjek osim prilikom ljutnje, niti hrabar čovjek osim u ratu kada sretne protivnike , niti znaš svoga brata osim kada ga trebaš.

(Mudri Lukman)

Boj se Allaha, i ne štiti svojom pouzdanošću nikoga osim onoga ko se Allaha boji. Tako mi Allaha, ako ja nisam pouzdan kada sam zadovoljan, pa kako da budem pouzdan kada sam ljut?!

(Imam Ebu Hanife)

Koga nastoje naljutiti pa se ne naljuti on je magarac, a koga nastoje zadovoljiti, pa se ne zadovolji on je šejtan.

(Imam Šafija)

Prikrij nevolju tako da ljudi misle da živiš u blagostanju.

(Imam Šafija)

Onaj u kome je stvorena sposobnost i spremnost za nešto, njegova užitak je u korištenje te sposobnost u njemu. A užitak onoga u kome je stvorena sposobnost ljutnje i napadanja je u korištenje njegove sposobnosti ljutnje u onome što je vezano za nju.

(Ibn Kajjim el-Dževzije)

Ljudi su ušli u vatru na troje vrata: vrata sumnje

koja je uzrokovala sumnju u Allahovu vjeru, vrata strasti koja je uzrokovala davanje prednosti strastima nad pokornošću Allahu i Njegovim zadovoljstvom, i vrata ljutnje koja je uzrokovala neprijateljstvo prema Njegovim stvorenjima.

(Ibn Kajjim el-Dževzije)

Ako želiš da se sprijateljiš sa čovjekom razljuti ga, pa ako bude pravedan prema tebi sprijatelji se sa njim, u protivnom ga se kloni.

(El-Ahnef ibni Kajs)

Prenosi se od Vehba ibni Munebbiha da je monah bio u svojoj isposničkoj ćeliji. Šejtan je želio da ga u zabludu odvede i nije mogao. Došao mu je, pozvao ga i rekao mu: "Otvori!" Pa mu nije odgovorio. Rekao je: "Zaista sam ja Mesih." Monah reče: "I ako si Mesih, šta da radim sa tobom? Zar nam nisi naredio ibadet, ulaganje truda i zaprijetio nam Sudnjim danom? I ako bi nam danas došao sa nečim drugim mimo ovoga, ne bi ga prihvatili od tebe." Tada on reče: "Ja sam, uistinu, šejtan. Želio sam da te u zabludu odvedem i nisam mogao. Došao sam ti da me pitaš o tome šta želiš? Pa da te obavijestim." Reče mu: "Ne želim da te pitam ni o čemu." Okrenuo se da ide. Pa je čuo riječi monaha: "Čuješ li me?" Reče: "Da." Reče: "Obavijesti me koje ponašanje sinova Ademovih ti je najveća pomoć protiv njih?" Šejtan reče: "Ljutnja. Zaista čovjek kada bude ljut mi ga okrećemo kao što djeca okreću loptu."

Pročitao sam u mudrostima: "Nevjerovanje ima

četiri temelja: prvi temelj nevjerovanja je ljutnja, drugi je strast, treći je pohlepa, a četvrti je strah."

(Vehb ibni Munebbih)

Jedan od najjačih podsticaja na ljutnju kod većine neznalica je njihovo nazivanje ljutnje hrabrošću, muškošću, osjećajem časti i velikom ambicioznošću.

(El-Gazali)

Rečeno je Abdullahu ibn el-Mubaraku: "Sumiraj nam lijepo ponašanje u jednoj riječi," pa je rekao: "Napuštanje ljutnje."

Od znakova islama su: Snaga u vjeri, obazrivost u popustljivosti, vjerovanje (iman) u pouzdanost, znanje u blagosti, pronicavost u dobrostivosti, davanje prava, umjerenost u bogatstvu, prikriivanje siromaštva, dobročinstvo u moći, podnošenje u putnom društvu, strpljivost u nevolji, ne nadvladava ga ljutnja, nespojiv je sa njim bijes, ne nadvlada ga strast, ne osramoti ga njegov stomak, i ne zavodi ga njegova pohlepa, niti prestaje u njemu njegov nijet, pa pomaže onoga kome je nepravda učinjena, smiluje se slabom, ne škrtari niti rasipa, ne pretjeruje niti čini grijeh, oprašta kada mu se nepravda učini, prašta neznaici, njegova duša je zbog njega u nevolji, a ljudi su zbog njega u blagostanju.

(El-Hasan el-Basri)

Abdullah ibn `Aun – uzorni imam, kao što ga je opisao ez-Zehebi - kada bi se naljutio na čovjeka,

rekao bi mu: "Allah te blagoslovio." Imao je jednu punokrvnu kamilu, koju je udario sluga, te joj je oko ispalo. Rekli su: "Ako se Ibni `Aun prije nije ljutio, uistinu će se danas naljutiti." Tada je on slugi rekao: "Allah ti oprostio," i oslobodio ga je radi Allahovog zadovoljstva.

Suzbij ljutnju šutnjom.
(Davud el-Antaki)

U Indžilu je zapisano: "Sine Ademov, sjeti Me se kada se naljutiš, sjetit ću te se kada se rasrdim i neću te uništiti među onima koje ću uništiti. O sine Ademov, kada ti se nepravda nanese strpi se, jer, uistinu, ti imaš Pomagača koji je za tebe bolji od tebe samoga."

(Talik ibni Habib)

Sjedio sam sa Vehb ibni Munebbihom, pa mu je došao čovjek i rekao: "Uistinu sam prošao pored toga i toga dok te je grdio ". Pa se Vehb ibni Munebbih razljutio i rekao: "Šejtan nije našao drugog izaslanika osim tebe ". Nisam otišao od njega dok mu nije došao čovjek koji ga je korio i nazvao selam Vehbu, koji mu je odvratio selam , pružio ruku i rukovao se sa njim i posadio ga da sjedne pored njega.

(Mevla el-Fadl ibni Ebu `Ajjaš)

Nemoj nikako da te zadivi blagost čovjeka dok se ne naljuti, niti njegova pouzdanost dok ne postane

pohlepan, jer ti, uistinu, ne znaš na koju će svoju polovinu pristati.

(Jahja ibni Ebu Kesir)

Čovjek neće biti bogobožan dok ne bude spore pohlepe i spore ljutnje.

(Bekr ibni Abdullah el-Mezni)

Onaj koji bude posjedovao tri svojstva upotpunio je vjerovanje (iman) u Allaha: Onaj koji kada je zadovoljan, njegovo zadovoljstvo ga ne uvede u zabludu, i kada se naljuti, njegova ljutnja ga ne izvede iz istine, i kada je u mogućnosti ne uzima ono što mu ne pripada.

(Ibni Ka`b el-Kurzi savjetuje Omera ibni Abd el-Aziza)

Kada ljutnja obuzme razum odlazi bogobožnost. A kako je onda sa onim koji nema razuma, niti bogobožnosti !! Obuzme ga ljutnja.

(Ibrahim ibni Edhem)

Čovjek najboljeg razuma je onaj koji nije kivan, a najspremniji čovjek sa odgovorom je onaj koji se ne ljuti. Brza ljutnja je jedno od svojstava glupaka, kao što je njeno izbjegavanje uvjerenje pametnih. Obaveza je pametnome da, kada mu dođe nešto suprotno onome što njegova duša želi, se sjeti mnoštva svojih grijeha prema Allahu i uzastopnosti Allahove blagosti prema njemu. Zatim će se njegova ljutnja smiriti i

neće u svom djelovanju olako uzimati odlazak onome što ne dolikuje pametnima u njihovim stanjima, uz promišljanje obilne nagrade na drugom svijetu za podnošenje i odbacivanje ljutnje. I da u ljutnji nema nikakve druge osobine koja je kudi, osim saglasnosti svih mudraca na tome da ljut čovjek ne razmišlja, bila bi mu obaveza da se potrudi da je napusti zajedno sa svakim njenim uzrokom.

(Ebu Hatim el-Bisti)

Brzina ljutnja je ubitačnija za razum od vatre za suho drvo, jer onoga koji se naljuti njegov razum napusti pa govori ono što mu je poniklo od zlih misli u duši i radi ono što ga sramoti, a nju uništava.

(Ebu Hatim el-Bisti)

Rob neće biti kažnjen kaznom većom od okrutnosti srca. A Allah se neće rasrditi na jedan narod, a da im ne odstrani milost iz njihovih srca.

(Malik ibni Dinar)

Jedan doktor je upitan: "Po čemu se zna da je mudrac postao mudrim?" Odgovorio je: "Ako ne bude zadivljen svojim ispravnim mišljenjem, niti licemjerman u onome što mu dođe od naredbi, i ne isprovocira ga prilikom grđenja i ljutnje, i ne obuzima ga prilikom radosti i samopouzdanja." I upitan je: "Od čega treba da se čuva?" Odgovorio je: "Od moćnoga neprijatelja, zamornoga druga, i ljutoga vladara." I rekao je: "Neka tvoja ljutnja bude stanje između dva stepena, ne

žestoka i okrutna, niti iznemogla i slaba, jer je to narav zvijeri, a ovo narav djece.

Onaj ko popravi onoga koji je pokvaren prema njemu ponizit će onoga koji mu zavidi. A onaj ko se povinuje svojoj ljutnji uništava svoj odgoj.

(Jedan mudrac)

Bilo koji čovjek se može naljutiti i ovo je lahka stvar. Međutim, da se naljutiš na odgovarajuću osobu, odgovarajućim stepenom, u odgovarajuće vrijeme, zbog odgovarajućeg razloga i na odgovarajući način, onda ovo nije lahko.

(Aristotel)

Ko se povinuje svojoj strasti i ljutnji odvest će ga u vatru.

(Jedan mudrac)

Čuvaj se ljutnje, jer te, uistinu, ona dovodi u poniznost izvinjenja.

(Jedan mudrac)

Mudracu je rečeno: Kako samo taj i taj vlada sobom ! Reče: Onda ga strast ne ponižava, niti ga hir obara, niti ga svlada ljutnja.

Hajseme je rekao: Šejtan kaže: Kako da me čovjek pobijedi kad kada bude zadovoljan dođem tako da budem u njegovom srcu, a kada se naljuti vinem se

tako da budem u njegovoj glavi.

Nisam nikako u ljutnji govorio ono zbog čega bi se kajao kada budem zadovoljan.

(Jedan mudrac)

O sinko moj, razum nije stabilan prilikom ljutnje. A čovjek koji se najmanje ljuti je najrazumniji.

(Jedan mudrac)

Čuvajte se ljutnje, jer ona, uistinu, uništava vjerovanje (iman) kao što gorki biljni sok uništava med. Ljutnja je neprijatelj razumu.

(Iz tradicije)

Neophodno je onome koji posjeduje zdrav razum da dočeka žestinu ljutnje svojom blagošću i odupre joj se i dočeka povode svoje ljutnje svojom odlučnošću i suprostavi im se, kako bi ostvario hvalevrijedan ishod. Uzrok ljutnje je napad onoga što duša mrzi ispod nje, a uzrok tuge je napad onoga što ga mrzi iznad nje. A za smirivanje ljutnje kada napadne, postoje sredstva kojim se čovjek pomaže uz blagost.

(Imam el-Maverdi)

Kontinuitet ljutnje je najsličniji držanju žeravice kako bi je bacio na drugu osobu. Uistinu si ti taj koji sagorijeva. Ljutnja nikako neće nestati dok se misli koje su je stvorile učvršćuju u razumu.

(Buda)

Ljut čovjek je pun otrova.
(Konfučije)

Kada ljutnja izmakne tvojoj kontroli ti si zarobljenik ove ljutnje. .. Ti, uistinu, imaš potrebu za novim odnosom sa tvojim osjećanjima, odnosom koji će te učiniti onim koji rukovodi ovim osjećanjima, a ne suprotno.

(Marija Arapakis)

Ljutnja počinje glupošću, a završava se kajanjem.
(Henri Džordž Bohn)

Koliko su samo mnogo žalosniji rezultati ljutnje od njenih uzroka.

(Marko Aurelije)

Mnogo je lakše da napraviš rat (ljutnju) nego da napraviš mir (blagost).

(Džordž Benjamin Klimensau)

Sve ono što se slaže sa našim ličnim željama izgleda ispravno, a sve što se ne slaže sa njima čini nas ljutim i bijesnim.

(Andre Maurois)

Onaj koji može da uživa u miru (napuštanju

ljutnje) je veličanstveniji od onoga koji može da uzme sve gradove.

(Benjamin Franklin)

Ko te razljuti, ovlada tobom.

(Elizabeta Kejni)

*Ne gaji mržnju onaj koga su stepeni uzdigli,
Niti postigne uzdignuće onaj čija je narav ljutnja.*

(Antara ibni Šeddad el-Abesi)

SUŠTINA LJUTNJE

Znaj da je Uzvišeni Allah stvorio čovjeka izloženog izopačenosti i smrti, zbog unutarašnjih i vanjskih faktora. Podario mu je ono čime će ga zaštititi od izopačenosti i odagnati od njega smrt do roka određenog koji je naveo u Svojoj Knjizi.

Što se unutarnjeg uzroka tiče: On je čovjeka sastavio od toplote i vlage i uspostavio između toplote i vlage neprijateljstvo i oprečnost. Toplota ne prestaje razbijati vlagu, isušivati je i isparavati, dok njeni dijelovi ne postanu para koja se od nje postepeno diže. I ukoliko se sa vlagom ne bi sastavila pojačana hrana koja obogaćuje ono što se razvari i ispari, čovjek bi umro. Pa je Allah stvorio odgovarajuću hranu za tijelo čovjeka i stvorio je u čovjeku apetit koji ga podstiče na uzimanje hrane. Apetit je odgovoran za njega u sklapanju onoga što se slomilo i nadoknađivanju onoga što je okrnjeno, kako bi mu to bilo čuvarom od smrti zbog ovog razloga.

Što se vanjskih uzroka kojima je čovjek izložen tiče: oni su kao sablja, koplje i ostala sredstva uništenja kojima je on cilj. On ima potrebu za snagom i žarom koja izbija iz njegove unutrane te otklanja sredstva uništenja od njega. Allah je stvorio prirodu ljutnje od vatre i usadio je u čovjeka i pomiješao sa njegovom ilovačom. I kada se spriječi u nekom od svojih ciljeva

ili nekoj od svojih namjera, rasplamsa se vatra ljutnje i razbjesni erupciju pomoću koje uzavre krv srca, raširi se po venama i uzdiže se prema najvisočijim dijelovima tijela kao što se uzdiže vatra i kao što se uzdiže voda koja ključa u loncu. I zbog toga se razlijeva po licu, te se lice i oči zacrvene i koža zbog svoje čistine poprima boju crvene krvi koja njome protiče kao što staklo poprima boju onoga što je u njemu. Zaista se krv raširi kada se čovjek naljuti na nekoga ko je ispod njega i osjeti moć nad njim. A ako se ljutnja dogodi prema onome ko je iznad njega i izgubi nadu u osvetu, nastaje kod njega povlačenje krvi sa spoljašnjosti kože u unutrašnjost srca i ljutnja postane tuga. I zbog toga poblijedi boja. A ako ljutnja bude prema sebi ravnom uspostavlja se u njemu neodlučnost krvi između povlačenje i širenja, te pocrveni, poblijedi i poremeti se.

Ukratko rečeno: mjesto snage ljutnje je srce, a njeno značenje je vrijenje krvi srca sa željom za osvetom. Zaista se ova snaga prilikom njenog pojavljivanja usmjerava prema otklanjanju (natjeravanju, podsticanju, prisiljavanju) škodljivih stvari prije njenog dešavanja i prema zadovoljenju i osveti nakon njenog dešavanja. Osveta je hrana ove snage, njena strast i u njoj je njen užita, i ne obitava osim sa njom.

DIJALOG S LJUTNJOM

Zamišljeni dijalog i hipotetički razgovor čiji su junaci čovjek i ljutnja desio se na ovaj način da otkrije

zastor sa stvarnosti i prirode ljutnje:

Čovjek: "Dobro došao profesore ljutnjo. Srećan sam što te vidim."

Profesor ljutnja: "Bolje vas našao. Allah te poživio. Na raspolaganju sam ti."

Čovjek: "Želio sam da te pitam šta je uzrok tvoje stalne ljutnje, tvoje žestoke uznemirenosti i tvoga uznemiravanja drugih ljudi?"

Profesor ljutnja: "Prvo – ja nisam stalno ljuta, već ponekad i po malo. Što se tiče moje uznemirenosti ona je velika, jer ja obavijestim čovjeka o svojoj potrebi, ali me on ne sluša. Tako da sa njime ne koristi ništa drugo osim pritiska. A da me je slušao ne bi se naljutio."

Čovjek: "Sada sam te razumio. Šta je onda uzrok tvoga postojanja?"

Profesor ljutnja: "Stvorena sam da funkcioniram prema istini i onome što je ispravno, a ono što je suprotno istini me razljuti i kaznim ga."

Čovjek: "Znam to. Međutim, moje pitanje je zašto tvoja ljutnja biva na zvjerski način?"

Profesor ljutnja: "Nisam zvijer, već je čovjek zvijer. Ja sam u odnosu na njega kao zvono. Neki ljudi se raduju zvonu, okoriste se od njega i bude se iz svoga sna. A neki ljudi se ljute zbog njegovog prisustva. Pametan je onaj ko se okoristi od mene, jer sam ja velika energija. Podarila sam sebe čovjeku da se okoristi od mene i kako bi mu dala podsticaj za bolji život. Pa može da radi više sahata ili posveti vrijeme sebi, da nauči ili se bavi sportom, da istroši svoju energiju. O puno toga ću ti pričati drugi puta, jer sam sada zauzeta

utvrđivanjem istine i uništavanjem laži.”

Čovjek: “Hvala ti na tvojim prekrasnim riječima. Razumio sam te na bolji način. Srest ćemo se drugi puta uz Allahovo dopuštenje u sljedećim danima. Nemoj nam uskratiti taj susret.”

KLJUČEVI LJUTNJE

Svaki čovjek ima ključeve ljutnje putem kojih se razljuti i dugmad čiji pritisak izaziva eksploziju ljutnje i podupre je. Ona se manifestuje na različite načine: kao eksplozivna ljutnja, prijezirna ljutnja, osvetnička ljutnja, konplicirajuća ljutnja, prikrivena ljutnja i izražavajuća ljutnja.

Otuda je, uistinu, moguće da otkriješ ključeve svoje ljutnje, kontaktiraš sa njima i razumiješ ih. Otuda kada neko od njih pritisne na njih oni te, uistinu, neće uznemiravati ili utjecati na tebe. Ti, također, možeš dati oduška svojoj ljutnji i lijepo se ophoditi prema njoj nakon pritiska na nju. Ključevi ljutnje se mogu svesti na malo stvari, to jest da se ti ljutiš samo zbog ovih određenih stvari. Time ljutnja postaje stvar tvoga izbora i znat ćeš kada ćeš se naljutiti i niko ne može da pritisne ključeve tvoje ljutnje i razljuti te bez tvoga izbora i saglasnosti. I ako neka osoba pritisne na njih, uistinu je u tvojoj moći da ne reagiraš. A ko te provocira i namjerava da te razljuti, pa, uistinu, se ti nećeš spustiti sa svoga stepena, već će tvoja duša ostati uzvišena i bezumnici neće uticati na tebe.

STIMULANSI LJUTNJE

Stimulansi i uzroci ljutnje su mnogobrojni, a neki od njih su: umišljenost, šala, lakrdije, protivljenje, oholost, sramoćenje, ismijavanje, prevara, žestoka pohlepa za imetkom i ugledom. Ovo su ružna svojstva pokuđena šerijatom i neophodno je da se na svako od njih uzvrati onim što mu je suprotno i da se nastoje odbiti elementi ljutnje i spriječe njeni uzroci.

Neophodno je da se oholost obuzda skromnošću, da se umrtvi umišljenost spoznajom sebe, da se ukloni ponos sa time da si ti od ljudske vrste, da ljude po srodstvu spaja jedan otac. Zaista se ponosi vrlinama. A ponos i umišljenost su najveća ružna djela.

Što se tiče šale uklonit ćeš je posvećivanjem vjerskim dužnostima koje obuhvataju život i bolji su od nje. A što se tiče lakrdija, uklonit ćeš ih nastojanjem u sticanju vrlina, lijepog morala i vjerskih nauka koje te dovode do toga da postigneš sreću na Ahiretu. A o ovome Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "Tako mi Onoga u čjoj je ruci moja duša, da znate ono što ja znam puno bi plakali, a malo bi se smijali."

Što se tiče ismijavanja uklonit ćeš ga izbjegavanjem uznemiravanja ljudi i čuvanjem duše od gorčine odgovora. A što se tiče žestoke pohlepe uklonit ćeš je strpljivošću nad gorčinom života sa zadovoljstvom koliko to bude neophodno, u cilju časne neovisnosti i uzdizanja od poniženja traženja.

Svako od ovih prirodnih svojstava i svaka od ovih osobina u svom liječenju ima potrebu za

uvježbavanjem i podnošenjem teškoće. Rezultat njihovog uvježbavanja svodi se na spoznaju njihovih opasnosti: da ih duša zamrzi i osjeti odvratnost prema njihovoj ružnoći, zatim ustrajnost u praktikovanju njihovih suprotnosti dugi period dok ne postanu lagahna navika prisna duši. A kada se izbrišu iz duše ona će uznapredovati i očistiti se od ovih ružnih djela i osloboditi se, također, ljutnje koja proizilazi iz njih. Najjači podsticaj za ljutnju kod neznalica jeste njihovo nazivanje ljutnje hrabrošću i osjećajem časti.

STEPENI LJUTNJE

Zaista se ljudi prema jačini ljutnje dijele na tri vrste u prvotnom stvaranju, a one su: zanemarivanje, pretjerivanje i umjerenost.

Što se tiče zanemarivanja: ono biva sa gubitkom i slabljenjem ove sposobnosti i to je pokuđeno. On je onaj za koga se kaže da je on onaj koji nema revnosti. Zbog toga je Šafija, Allah mu se smilovao, rekao: "Koga se nastoji razljutiti pa se ne naljuti on je magarac". Ko potpuno izgubi sposobnost ljutnje i revnosti on je veoma manjkav. A Uzvišeni Allah je opisao Poslanikove, sallallahu alejhi ve selleme, ashabe kao stroge i revnosne i kaže: *...Strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom.* (Kur`an, sura el-Feth, ajet 29). I kaže Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme: *...Bori se protiv nevjernika i licemjera i budi strog prema*

njima! (Kur`an, sura Tahrim, ajet 9). Zaista su strogost i grubost tragovi jačine revnosti, a ona je ljutnja.

Što se tiče pretjerivanja: to je da prevlada ovo svojstvo tako da odstupa od politike razuma i vjere i uz nju čovjeku ne ostaje ni razboritost, niti zapažanje, niti razmišljanje a ni slobodan izbor, već se preobražava u lik poremećenog čovjeka. Uzrok njene nadmoći su prirodene i uobičajene stvari: Često je čovjek po svojoj prirodi sklon brzoj ljutnji do te mjere da kao da je njegov lik u prvobitnosti lik ljutoga čovjeka, a to potpomaže vrelinu temperamenta srca, jer je ljutnja od vatre, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ali je hladnoća temperamenta gasi i slama njenu žestinu. Što se tiče uobičajenih stvari: one su da kontaktira sa ljudima koji se hvališu zadovoljenjem srdžbe i pokoravanjem ljutnji i to nazivaju hrabrošću i muževnošću. Jedan od njih kaže: "Ja sam onaj koji nema strpljenja za splotkarenje i varanje i ne dopuštam da mi iko naređuje!" Ovo znači: "U meni nema razuma niti blagosti." Zatim je spomene na pozornici ponosa u svome neznanju. Ko ga čuje duboko u svojoj duši urezuje ljepotu ljutnje i želju za oponašanjem ovih ljudi i time ojača ljutnju.

I kad god ljutnja postane žešća i pojača se njen plamen, ovlada svojim vlasnikom i ogluhne ga od svakoga savjeta, pa ako se posavjetuje ne čuje. Čak šta više, to ga još više razljuti. A kada se osvijetli svjetlom svoga razuma i htjedne da se preispita, to ne bude u mogućnosti, jer se svjetlo razuma gasi i automatski biva prekriveno dimom ljutnje. Zaista je izvor

razmišljanja mozak. Prilikom pojačavanja ljutnje zbog vrijenja krvi srca, uzdiže se tamni dim prema mozgu ovladavajući izvorima razmišljanja i možda obuhvati i izvore osjećanja, te se zamračne njegove oči tako da ne vidi svojim očima i u crno mu se oboji cjelokupni dunjaluk. Njegov mozak biva sličan pećini u kojoj se rasplamsala vatra, pa mu se atmosfera zamračila, usijalo se njegovo boravište i ispunile se dimom njegovi predjeli. U njemu je bila slabo svjetlo čija je svjetlost uklonjena i ugašena, pa se ne miče ništa u njemu, niti se čuje bilo kakav govor u njemu, niti se u njemu vidi bilo kakav oblik, a ne može je ugasiti niti iznutra niti spolja, već treba da se strpi dok ne izgori sve ono što je zapaljivo.

Sto se tiče održavanja ljutnje na granici umjerenosti, ona je ustrajnost kojom je Allah obavezao svoje robove i ona je sredina koju je opisao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kada kaže: "Najbolje stanje je sredina." Onome čija je ljutnja sklona ravnodušnosti tako da sam od sebe osjeti slabost i poniženje duše u podnošenju nepodesnog poniženja i nepravde, je neophodno da liječi svoju dušu kako bi se njegova ljutnja pojačala. A onome, čija je ljutnja naklonjena pretjerivanju tako da ga dovodi do nepromišljenosti i neobuzdanosti u gnusobama, je neophodno da liječi svoju dušu kako bi umanjio žestinu ljutnje i zauzeo položaj istinske sredine između ove dvije strane. A ona je pravi put i ona je tanja od dlake a oštija od sablje. A ako to ne bude u mogućnosti, neka traži njegovu blizinu. Uzvišeni kaže: *Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli, ali ne dopustite*

sebi takvu naklonost pa da jednu ostavite u neizvjesnosti. (Kur`an, sura En-Nisa`, ajet 129). I nije neophodno da svaki onaj koji nije u mogućnosti da učini svako dobro djelo učini svako loše djelo. Međutim neko loše djelo je lakše od drugog, i neko dobro djelo je odabranije od drugog.

VRSTE LJUTNJE

Postoji nekoliko vrsta ljutnje, a najopasnija od njih je ljutnja za koju ne postoji prilika za kajanje nakon postupka koji je iz nje proizašao. Postoje oni koji su izvršili ubistvo prije nego su saznali da se to dogodilo zbog njihove ljutnje i njihovog postupka u vrijeme ljutnje. Čuvaj se ove vrste ljutnje.

Postoji lagana ljutnja u kojoj možeš da suzbiješ prkos svoje duše i prođe mirno.

Kada nastupi žestoka ljutnja tvoj razum odstupa od ispravnoga postupanja. Ovo je pokuđeno i kajat ćeš se zbog tvoga postupka koji si napravio zbog nje.

Ludačka ljutnja će učiniti da izvršiš djelo koje će te okrutno kazniti prije nego budeš mogao spoznati opasnost onoga što smjelo poduzimaš. Čak nećeš moći ni da se kaješ.

Ljutnja koja se dešava zbog postojanja pokuđenog djela ili nečega što je suprotno urođenim svojstvima i vjeri. Postupanje u njoj bude razumno i shodno šerijatskim i zakonskim normama iz čijih okvira ne izlazi. U svom najgorem izdanju ona praktikuje ono najviše što joj dozvoljava šerijat ili sistem kazni.

OPASNOSTI LJUTNJE

Zaista nas ljutnja upropaštava jutrom i večerom. Kakva li čuda u onima koje uznemiri nadolazeća bujica sasvim lako i uspješno i ne podstiču na napuštanje ljutnje. Protiv raka se bore u svijetu u mnogim bolnicama i trošeći mnogo novca u vrijeme kada ljutnja koja uzrokuje infarkt i spazme koje dovode do smrtnih slučajeva više nego ih uzrokuje rak, i pored toga joj se ne posvećuje pažnja koja se posvećuje raku. To ide do te mjere da Dejli Karnegi kaže: "Zaista je tragedija ljutnje najveća tragedija koja se dešava ljudima. Ali oni joj se ne suprostavljaju niti razmišljaju o njoj. Volio bih da kod nas ima bolnica čije je ime "Ne ljuti se" u kojoj bi bili doktori, usmjerivači i odgajatelji koji iniciraju rješenja i kontaktiranje ljudi prije nego donesu pogrešne odluke zbog kojih će se poslije kajati, jer je uzrok mnogobrojnih slučajeva ubistva ljutnja. Njima su slični rastanci, vrijeđanje, kršenje ugovora, izdaja i mnogi drugi."

TUGA I LJUTNJA

Razlika između tuge i ljutnje je u tome da čovjek kada se rastuži tužan je u svojoj unutrinj i njeni znakovi su vidljivi samo na njemu samome. Međutim, kada se on naljuti spali sebe i spali druge. Nisam čuo da se čovjek rastužio i razveo se, ili se rastužio i ubio, ili se rastužio i udario, ili se rastužio i zatvorio nekoga,

ili se rastužio i ranio nekoga. A ako se i desilo to je vrlo malo i ne uzima se kao mjerilo. Međutim, ja čitam knjige historije i nalazim u njima da onaj koji je ubio, učinio je to jer se razljutio, i zatvorio je nekoga jer se razljutio, i udario je nekoga jer se razljutio, i napustio je nekoga jer se razljutio. Tragovi ljutnje su razorni. A tuga dolazi kao rezultat ljutnje i ona je jedan od njenih tragova. Međutim, ljutnja je krik vulkana. Ona je grmljavina groma. I zbog toga kažu: "Krik ljutnje i potres ljutnje."

Zbog toga je Uzvišeni Allah kada je došao do spominjanja Svojih neprijatelja rekao: *Allah se na njih rasrdio*. (Kur`an, sura El-Feth, ajet 6). Kaznio ih je ljutnjom, neka je Slavljen i Uzvišen. Allah se srdi, ali ne tuguje, jer je tuga negativno svojstvo koje ne priliči Allahu. Što se tiče ljutnje, ona je svojstvo moći i vlasti. Rasrdi se srdžbom koja priliči Njegovoj veličini, Slavljen neka je i Uzvišen. Zbog toga pošto je uništio narode koji su skrenuli sa Allahovog puta kaže: *A kad izazvaše Naš gnjev, Mi ih kaznismo i sve ih potopismo*. (Kur`an, sura Ez-Zuhruf, ajet 55). Oni su rasrdili Allaha, pa se On na njih rasrdio i uništio ih.

Naša je obaveza, ako želimo da izgradimo našu ličnost znanjem, mudrošću, i blagošću i da uživamo u onome sa čime nas je Allah opskrbio od lijepih stvari, da se ne ljutimo, jer sam ja vidio da se najbolja hrana i prijatno piće, dugačka odjeća i udoban stan – sve se pokvari sa ljutnjom.

Ako bi onaj koji se ljuti bio u tornjevima od slonove kosti on bi zagadio i oksidirao atmosferu oko

sebe. On je kao otrov u tijelu. Međutim, onaj koji je zadovoljan, blag i smiren i kada bi živio u kolibi on bi uživao u svom životu.

Čitao sam od jednog od zapadnjaka: "Dobro došao ječmeni hljebu sa mirom. I ne poživio Bog brbljanje sa vikom, jer vika je ljutnja, uznemiravanje, podizanje glasa i galama."

Kada ćemo doći do razdoblja da znamo da mi nećemo promijeniti ništa u univerzumu? Jer sve biva Allahovom voljom i određenjem. Rješenje Allahove volje i određenja je završeno. I uzrujavali se mi, ljutili se, protestovali, nećemo u univerzumu promijeniti ni jedan trun.

Kada smo spokojni, mirni i osjećamo radost vidimo na suncu njegovu ljepotu i svjetlo i zamišljamo da nas ono sa ovim svjetlom kupa ovim božanskim izobiljem od svjetlosti i sjaja. Gledamo u njegove zrake i zamišljamo da ih odašilje poput konaca od zlata i niti od svile koje nam stižu.

Kažu: "Pri napuštanju ljutnje ti, uistinu, uživaš u blagodati u kojoj se nalaziš." Zahvaljujemo Allahu na svakoj blagodati, jer su blagodati koje su pred nama mnogobrojne. Tako Allah, Slavljen neka je i Uzvišen, kaže: *Ako vi budete brojali Allahove blagodati, nećete ih nabrojati.* (Kur`an, sura El-Nahl, ajet 18).

Međutim, napet, stegnut, ljut i uznemiren čovjek potpuno preokrene sve ovo. Uznemireni je poput bika koji uđe u štalu bijesan. Zbog toga ga nalaziš da provali mjesto, pokida žice i pregazi ono što je pred njim tako da ostavi usjeve kao da su lišće koje su crvi

istočili. Uznemireni je poput neukrotivog lava koji raskomada, rastrga i zubima zgrabi.

Nema stabilnosti za čovjeka osim da nastoji da svoju dušu dovede u red, da njegova duša bude zadovoljna i da zna da on u stvarima neće ništa promijeniti.

LJUTNJA JE NEPRIJATELJ

*Nisam vidio da je blagodat upotpunjena osim sa
karakterom.*

*I nisam vidio zdrav razum osim zbog odgoja,
I nisam među neprijateljima kada sam ih iskušao vidio.
Većeg neprijatelja razumu čovjeka od ljutnje.*

NAŠA TIJELA

Jedan od uzroka straha mnogih ljudi od ljutnje jeste da ona proizvodi ogromnu tjelesnu energiju. Ova energija može, nakon njenog nametanja, ovladati našim srcima i našim glavama. I često svi pripisujemo ovaj strah vjerovatnoći gubljenja kontrole nad nama kada nad nama ovladaju njene emocije. I često jedan od nas stoji u kavezu za okrivljenog kako bi braneći se rekao: Bio sam ljut i nisam osjećao ono što radim. Bio sam jako nervozan i nisam mogao da se zaustavim. Ljutnja me je zaslijepila.

POGRDE I PONIŽENJA

Čovjek je u svom svakodnevnom životu podložan da bude izložen poniženju bezumnog i pogrdama neznalice. Onaj koji je pametan se ne spušta na stepene ovih ljudi, ostaje blag, ne poljulja ga provokacija i ne razmišlja o svojoj odbrani. U situacijama sličnim ovim iskušava se blagost onoga koji je blag. Ovo je Omer ibni Abd el-Aziz, radijallahu anhu, koji je izašao jedne noći sa svojim čuvarima i ušao u džamiju. Prošao je u tami pored čovjeka koji je spavao i spotaknuo se na njega. Čovjek je podigao glavu prema njemu i rekao: "Jesi li ti lud?"

Omer reče: "Ne."

Čuvari su pošli prema njemu, pa im Omer reče: "Samo me je pitao: 'Jesi li ti lud?' Te sam mu rekao: 'Ne.'"

PREZRENOST LJUTNJE

Uzvišeni Allah kaže: *Kad su nevjernici punili svoja srca žarom, žarom paganskim, Allah je spustio smirenost Svoju na Poslanika Svoga i na vjernike.* "(Kur'an, sura El-Feth, ajet 26). Korenje nevjernika zbog onoga što su pokazivali od žara proizašlog iz lažne ljutnje i pohvala vjernika zbog onoga što im je Allah spustio od smirenosti. Prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je jedan čovjek rekao: "O Allahov Poslaniče, naredi mi djelo kojeg ću se držati." Reče: "Ne ljuti se." Zatim mu se ponovo vrati, pa mu je rekao: "Ne ljuti se." Prenosi se od Abdullaha ibni Amra, radijallahu anhu, da je upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: "Šta će me spasiti od Allahove srdžbe?" Reče: "Ne ljuti se." Ibni Mes'ud je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: 'Koga smatrate najboljim rvačem među vama?' Rekosmo: 'Onoga koga ne obaraju ljudi.' Reče: 'Nije taj, već onaj koji se savladava u ljutnji.'" Ibni Omer kaže: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: 'Ko se okani ljutnje Allah će mu prikriti njegove nedostatke.'" Sulejman ibni Davud, neka je na njih spas, kaže: "O sine moj, čuvaj se učestale ljutnje, jer česta ljutnja slabi srce blagoga čovjeka." Od Ikrima se o riječima Uzvišenog: *I koji će prvak biti, i čedan.* (Kur'an, sura Ali Imran, ajet 39) prenosi da je rekao: "Prvak je onaj koji se savlada u ljutnji i njegova ljutnja ga ne nadvlada." Ebu Derda je rekao: "O Allahov Poslaniče, ukaži mi na djelo koje će me uvesti u Džennet." Poslanik reče: "Ne ljuti se." Jahja je Isau, alejhis-

selam, rekao: "Ne ljuti se." Reče mu Isa: "Ne mogu da se ne naljutim. Zaista sam ja čovjek." Reče: "Ne skupljaj imetak." Rekao je ovo Isa. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "Ljtnja uništava vjerovanje (iman) kao što gorki biljni sok uništava med." I kaže, sallallahu alejhi ve selleme: "Neće se niko naljutiti, a da se sasvim ne približi Džehennemu." Jedan čovjek mu je rekao: "Šta je najgore za mene?" Poslanik mu reče: "Allahova srdžba." Upita čovjek: "A šta će me udaljiti od Allahove srdžbe?" "Ne ljuti se," reče mu Poslanik.

El-Hasan je rekao: "O čovječe, kada god se naljutiš skočiš. Upravo hoćeš da napraviš skok i padneš u vatru." Prenosi se od Zu el-Karnejna da je sreo jednoga meleka i rekao mu: "Pouči me znanju kojim ću povećati svoje vjerovanje (iman) i uvjerenost." Melek mu reče: "Ne ljuti se. Zaista je šejtan najmoćniji nad čovjekom onda kada se ovaj razljuti. Odupri se ljutnji tako što ćeš je savladati i smiriti je polagano. I čuvaj se žurbe, jer, uistinu, ako budeš žurio pogriješit ćeš pravac. Budi jednostavan i blag, a ne budi uobražen i tvrdoglav."

NEMA ZAKLETVE U LJUTNJI

Uzvišeni kaže: *Allah vas neće kazniti ako se nenamjerno zakunete, ali će vas kazniti ako pod zakletvom nešto namjerno učinite.* – A Allah prašta i blagje. (Kur`an, sura El-Bekare, ajet 225), to jest: Neće vas kazniti niti će vas učiniti odgovornim za ono što je izrečeno od nenamjernih zakletvi – a one su one zakletve koje

onaj koji se zakleo nije namjerno izrekao, već su one uobičajene u njegovom riječniku bez kompliciranja i ubjeđenja.

Ibni Džerir u svome Tefsiru kaže: "Pričao nam je Ibni Veki`, njemu Malik ibni Ismail, od Halida od Ata`a ibni Rustema, on od Ibni Abbasa da je rekao: "Nenamjerna zakletva je da se zakuneš u ljutnji", to jest: Zaista je nenamjerno zakletva ona kojom se njen vlasnik zakune u stanju ljutnje bez odluke srca i namjere. Kaže ibni Džerir: "Ispirka onome ko je izrekao ove riječi jesu riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: "Nema zakletve u ljutnji." Šafija kaže: "Nenamjerna zakletva je ono što čovjek nije namjeravao, već je to kod njega prikazano u njegovim riječima 'Ne, Allaha mi' i 'Da, Allaha mi' u raspravljanju, ljutnji i nepopustljivosti nenamjerno, svejedno bilo to za prošlost ili budućnost."

NEMA ISKUPA ZA ZAKLTEVU U LJUTNJI

Od Ata`a ibni Tavusa se prenosi da je rekao: "Za svaku zakletvu kojom se čovjek zakleo u ljutnji on nema iskupljenja zbog riječi Uzvišenog: *Allah vas neće kazniti ako se nenamjerno zakunete*. (Kur`an, sura El-Bekare, ajet 225). Ovo je jedno od mišljenja u malikijskoj šerijatsko-pravnoj školi da je nenamjerna zakletva zakletva u ljutnji i ovo je stav najpoznatijeg i najodabranijeg malikije uopće, a on je el-Kadi Ismail ibni Ishak, čije je mišljenje da zakletva onoga koji je ljut nije važeća.

Allah, Slavljen neka je i Uzvišen, otklanja kaznu za izraz izrečen jezikom koji srce nije počinilo, niti ga je namjeravalo, te nije dozvoljeno kažnjavati za ono za što je Allah kaznu otklonio. Čak se može reći: "Nenamjernost onoga koji je ljut je očitija od nenamjernosti pleuritičnog bolesnika (poznata bolest upale porebrice) i ludaka."

Od Alije, Ibni Mes`uda i drugih ashaba, neka je Allah zadovoljan njima, se prenosi da su sve zakletve koje su izrečene u stanju ljutnje neobavezne.

NEMA RAZVODA ONOME KO JE LJUT

Prenosi se od Aiše, neka je Allah zadovoljan njom, da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: 'Nema razvoda niti oslobađanja roba u zatvaranju (iglak).'" Ebu Davud kaže: "Fi galak" bez elifa na početku." Zatim kaže: "Mislim da je *galak* ljutnja." Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu Abdullaha – misli na Ahmeda ibni Hanbela – da kaže: "Ona je ljutnja." Ebu Bekr kaže: "Pitao sam gramatičare Ebu Muhammeda, Ibni Durejda, Ebu Abdullaha i Ebu Tahira o riječima Poslanika: 'Nema razvoda niti oslobađanja roba u zatvaranju (iglak).' Rekli su: 'Značenje te riječi je prisila, jer kada se neko prisili onemogućiti se njegovo mišljenje. U ovo značenje spadaju i pleuritični bolesnik i ludak. Rekao sam nekim od njih: 'Da li i ljutnja, također, spada tu?' Pa je odgovorio: 'Tu spada i ljutnja, jer postoje dvije vrste zatvaranja (iglak): jedna od njih je prisila, a druga ono

što nastane kod njega a čime se onemogućuje njegovo mišljenje zbog njega.“

Šafija je protumačio: “Nema razvoda u zatvaranju (iglak) ljutnjom.” Tako ga je protumačio i Mesruk, a to je i mišljenje el-Kadija Ismaila ibni Ishaka. Svi oni: Mesruk, Šafija, Ahmed, Ebu Davud i el-Kadi Ismail ibni Ishak su protumačili *iglak* ljutnjom, što je i najbolje tumačenje, jer su se onome koji je ljut zatvorila vrata namjere žestinom njegove ljutnje.

A o riječima Uzvišenog: *A ako šejtan pokuša da te na zlo navede, ti potraži utočište u Allaha.* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 200) Abd el-Rahman ibni Zejd ibni Eslem kaže: “Kada je objavljeno: *Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 199) Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: ‘Gospodaru, šta je sa ljutnjom?’ Pa je Allah objavio: *A ako šejtan pokuša da te na zlo navede.*” (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 200). Osnova zla je činjenje nereda sa ljutnjom ili nečim drugim mimo nje. Ono što izgovori onaj koji je ljut u stanju svoje žestoke ljutnje poput razvoda ili vrijeđanja i tome sličnog je šejtanovo navođenje na zlo, koje ga prisiljava da kaže ono što nije svojevóljno odabrao da kaže. Kada se ljutnja smiri, čovjek sazna da je to šejtan njegovim jezikom izgovorio ono čime on nije zadovoljan i što nije bio njegov izbor.

PROBLEMI

Ljutnja dovodi do borbi sa drugim ljudima i pogoršava probleme koji su prisutni od prije.

Ljutnja dovodi do toga da te ljudi procjenjuju na negativan način i ne osjećaju ljubav prema tebi. Ovo utiče na sreću porodice, na napredak posla i na društvene manifestacije. A pošto ljudi koji su ljuti nisu omiljeni najvjerovatnije da neće biti pozivani na društvene manifestacije jer se organizatori pribojavaju previranja baziranim na ljutnji koja se mogu dogoditi. Ljutnja dovodi do udaljavanja od ljudi koji se ljute i do njihove usamljenosti i izolacije.

Većinom se veliki zdravstveni problemi poput bolesti krvnih sudova, srčani udar (apopleksija) i rak pojavljuju kod ljutih osoba. Studije su pokazale dalekosežan utjecaj ljutnje u povećanju prosjeka smrtnosti kod ljudi koji se često ljute. Ljudi koji se ljute umiru prije!

Kada shvatiš negativne društvene posljedice, ljutnja dovodi do smanjenja samopoštovanja. I na kraju, neće ti biti zabavna činjenica da znaš da si bio uzrok poremećaja i nereda u porodici i među ljudima.

Ljutnja dovodi do omraženih verbalnih i fizičkih napada uglavnom usmjerenih na osobe koje bi trebale da budu omiljene i poštovane. Ljudi koji se ljute izgovore i učine stvari zbog kojih će se poslije kajati sa svim onim što je u njima od pogrda i nedostojnih insinuacija.

Ljutnja može dovesti do demoliranja imovine što se poćini kada onaj koji se naljuti ne vlada sobom u

napadu ljutnje.

Ljutnju prati profesionalno nezadovoljstvo, neslaganje i problemi sa kolegama na poslu, pad produktivnosti i povećanje vjerovatnoće neuspjeha posla.

Ljutnja dovodi do donošenja slabih odluka i izlaganja nepodesnim opasnostima na duži period što uliva poraz u dušu ljutitoga.

Ljutnja može biti rastrgavajuća i zamagliti jasno razmišljanje. Može da dovede do zločina koji se počinu u bezumnom stanju.

DVIJE STRANICE HISTORIJE

Učenjaci kažu: "Ko napusti ljutnju zagospodari ljudima." Zaista onoliko koliko ljudi u ovome vremenu; vladari, funkcioneri i predsjednici podnose neprijatnosti i budu strpljivi i blagi, toliko im vlasti i vodstva pripada. U toj mjeri će i odrediti sebi mjesto u historiji svejedno bila njegova vlast i država jaka ili slaba. On vlada blagošću i zbog toga je blagost predvodnik morala.

Naći ćeš među ljudima onoga koji dođe do visokih položaja, ali sa ljutnjom uništi ono što je sagradio. Zbog ovoga se on u historiji upisuje na stranicama zaborava. Historija ima dvije stranice: bijelu i crnu. Na bijeloj stranici se zapisuju oni koji su pravedni, nepristrasni, blagi i razumni; oni koji su napustili ljutnju.

Što se crne stranice tiče, na njoj se upisuju oni koji su uobraženi, okrutni, nepravedni i tirani. Staljin i Lenjin su upisani na crnoj stranici, a poput njih su

i Faraon i Hitler. Međutim, na bijeloj stranici dolaze Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija, Salahuddin i Nuruddin Zenki koji su vladali pravedno i nepristrasno, ljutnja se nije s njima poigravala desno i lijevo.

TRAGOVİ LJUTNJE

Znak ljutnje na jeziku govor vrijeđanja i nepristojnosti od kojega se stide oni koji razuma imaju. Njega se stidi i onaj koji ga je izgovorio kada ljutnja prođe. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "Najviše grijeha čovjeka je zbog jezika."

Što se tiče njenog utjecaja na ekstremitete to je udaranje, napad, uništavanje, ubijanje, ranjavanje kada je u mogućnosti. U tim trenucima osoba može cijepati svoju odjeću i udarati se po licu. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "Ne pripada nam onaj koji udara po obrazima i cijepa džepove." Dešava se da će udarati svojom rukom po zemlji, a možda ga obuzme nešto poput malaksalosti. I možda će udarati predmete i životinje ili lomiti elemente ili psovati životinje ili ga jahaća životinja nogom udari pa on nju udari nogom i tako joj uzvrati poput bezumnika, kao da je životinja koji se bori sa životinjom.

Njegovi znaci u srcu se manifestuju u mržnji, zavisti, snovanju zla, zloradosti, tuzi zbog tuđe radosti, odlučnosti u uništavanju tajne, otkrivanju sramote, ismijavanju i drugim ružnim djelima.

Ono u što nema sumnje jeste da ljutnja ima štetna djelovanja na vjeru i moral i nije nepoznanica njihovo

širenje na tijelo i razum i utjecaj svega toga na srce. Iz prethodno rečenog, shvata se mudrost Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u veličanstvenoj poruci: "Ne ljuti se."

Neki od znakova ljutnje su: oholost, umišljenost, uobraženost, samovolja. Čak je izvor političkog poremećaja kod vladara ljutnja, te ako bude samovoljan uzrok toga je, uistinu, ljutnja. Faraon se razljutio na svoj narod i rekao: *Savjetujem vam samo ono što mislim, a na Pravi put ću vas samo ja izvesti.* (Kur`an, sura Gafir, ajet 29 ). Napustio je sve zbog ljutnje, sve dok ga nije potopila u moru. Govorio je ljut: *Zar meni ne pripada carstvo u Misiru i ovi rukavci rijeke koji ispred mene teku.* (Kur`an, sura Ez-Zuhruf, ajet 51), pa je Allah učinio da proteku preko njegove glave zbog ljutnje po kojoj je bio poznat.

Obaveza nam je da budemo svjesni istina Časnoga Kur`ana koji traži od duše da bude smirena, staložena, zadovoljna, popustljiva, blaga i nježna. Časni Kur`an kori sljedbenike arogancije, oholosti, umišljenosti, gordosti, jer su te osobine posljedica ljutnje. S druge strane Uzvišen hvali blage, mudre i plemenite.

Ono u što nema sumnje jeste da ti kada čitaš životopis Blagoga i Plemenitoga vidiš da on savladava svoju ljutnju. Plemeniti ljudi se ljute zbog istine. Njihova ljutnja ne upravlja njima, niti gospodari njihovim strastima, i nije jedno od njihovih svojstava. A kada čitaš životopis škrtice i tvrdice većinom nalaziš da je on ljut. Njegova duša je gruba i okrutna, i, možda ju je, zarobila ljutnja, te je postao škrt i tvrd u onome što ima.

Inovatori se ne ljute i ovladavaju sobom. Oni su sljedbenici zadovoljstva i smirenosti i uspješni su svome životu. Oni su dobar predznak i ispravnog su morala, napuštaju ljutnju i otklanjaju nesreće strpljivošću i postojanošću. Onda kada čitam životopise izumitelja, genija, pronalazača i istraživača opažam da su sklopili mir sa svojim dušama.

Ljutnja je suprotna ljepoti. Nalazimo ženu lijepog izgleda i zgodnu. Međutim, tek što se preobrazi u ljutu ženu, a već nalaziš ružnoću kako se pojavljuje na njenom čelu. Što se tiče one koja je manje lijepa, ali smirena i zadovoljna, posjeduje veselu dušu i vedar duh, na njoj opažaš znake dobrote i ljepote.

Mudar čovjek nije ljut, jer ako bi ga obuzela ljutnja mudrost bi otišla od njega. Ne bi bio pravedan u svom govoru, nepristrasan u svojim odlukama, ispravan u svojim mišljenjima, jer njime prevladava skladno raspoloženje, zadovoljstvo i unutarnja sigurnost, te zbog toga govori mudro.

Nadahnut i razborit vođa nije ljut, jer ako je on ljut izgubit će kontrolu i ispravno mišljenje, a šejtan će se poigravati sa njim. U ljutnji je toliko snage koja zarobi čovjeka. Poslije toga nastupaju nepravilne odluke koje su daleko od ispravnosti, jer su donijete u nesmirenoj duši i neispravnim razmišljanjem. Zbog toga, kada čitaš biografije svjetskih vođa nalaziš da oni ne boluju od teških psihičkih bolesti poput ljutnje, jer onaj koji se ljuti proživljava psihički poremećaj i on nije zdrav. On ne živi zdravim životom u potpunosti, jer je stanje ljutnje u suprotnosti sa razumom i objavom, u suprotnosti je sa prirodom i nepotrebno je.

Duše ovih pametnih, mudrih vođa, lidera, izumitelja, istraživača, zvijezda, poznatih ličnosti su zadovoljne i smirene i oni se odlikuju umjerenošću, skladnim raspoloženjem i prisebnošću. One ne pružaju ljutnji i strastima priliku da ovladaju njima.

BOŽANSKA SRDŽBA

Srdžba je jedno od svojstava Uzvišenoga Allaha. Ali su Njegova mudrost, milost i blagost - Svemoguć je i Uzvišen - zahtijevale da Njegova milost prethodi njegovoj srdžbi. Kako je samo Uzvišeni blag, velik i uzvišen!

Uzvišeni Allah je pohvalio Svoje robove vjernike koji se savladaju prilikom ljutnje, pa praštaju, suzdržavaju se, blagi su i pošteđuju zbog riječi Uzvišenog: *I koji, kad ih ko rasrdi, opraštaju.* (Kur`an, sura Eš-Šura, ajet 37). Allah je Blag, Plemenit i Obaviješten je o svemu. Njegova blagost je prethodila Njegovoj srdžbi. Njegova milost je široka, blagost velika, a Njegovo praštanje najveće. Njegova opskrba je ispunila sve što postoji, Njegova milost obasjala sve puteve. Njegova dobrostivost prema robovima je velika, Njegovo olakšanje veće i Njegova ljubav prema Njegovim dobrim robovima je veličanstvena.

Kada imamo u vidu da Svemoguć i Uzvišeni Allah posjeduje sva ova veličanstvena svojstva, gdje je božanska srdžba u tome? Allah je Silni, Onaj koji potčinjava, Onaj koji strogo kažnjava. Prema tome svojstvo srdžbe je prisutno. Njegovo potčinjavanje,

kažnjavanje i srdžba nije za nikoga drugoga osim za onoga koji se bespravno uzoholi, bude naprasit, za onoga što se uzvisuje na Zemlji i čini nepravdu i krv proliva. Allah mu dadne prilike i dug život da se pokaje i povrati. Stvoriteljeva srdžba nije za nikog drugoga osim onoga koji ustraje u grijehu i zatvara svoje uši da ne čuje istinu, koji okreće leđa svojoj razboritosti i ne vjeruje u Allaha, te ne osjeća Njegovo prisustvo, i uzoholi se i čini nasilje na Zemlji, te biva kažnjen. To jest, Njegova srdžba, uistinu, dolazi nakon duge strpljivosti i nakon donošenja dokaza i slanja poslanika: *Mi im polako dane odbrajamo!* (Kur`an, sura Merjem, ajet 84).

Časni Kur`an je u više ajeta potvrdio Allahovu, Svemoguću je i Uzvišen, srdžbu, kao što je potvrđena i u vjerodostojnom sunnetu i na tome se saglasila ulema sljedbenika sunneta. Međutim, bez postavljanja pitanja kako, jer mi vjerujemo u nju onako kako je objavljena bez upuštanja u njeno značenje. Zbog toga griješi ko kaže: "Ljutnja znači crvenilo lica, promjenu naravi i vršenje nerazumnih postupaka." Ovo je nemoguće kada govorimo o Allahu i to je istina kojom se želi laž, jer je ova analogija ništavna, i jer je osnova da postoji razlika između Stvoritelja i stvorenja. *Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi.* (Kur`an, sura Eš-Šura, ajet 11). I otuda nije dopušteno da Njegovu, Uzvišen neka je, srdžbu shvatimo kao ljutnju ljudi. Tako ajete koji potvrđuju Allahovu srdžbu prihvatamo po njihovom vanjskom smislu bez tumačenja. Znamo za srdžbu, a ne znamo njenu kakvoću.

Hadisi koji navode svojstvo Allahove srdžbe su

mnogobrojni. Od njih su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: "Kada je Allah odredio sudbine stvorenja, zapisao je u Svojoj Knjizi, koja je kod Njega iznad Arša da Moja milost nadvladava Moju srdžbu." Prenosi se od Abdullaha ibni Amra da je pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme,; "Šta će me udaljiti od Allahove, Svemoguć je i Uzvišen, srdžbe ?" Poslanik je rekao: "Ne ljuti se."

Od Ibni Abbasa, radijallahu anhum, se prenosi, sa lancem prenosilaca koji doseže do Poslanika, da je rekao: "Povećala se Allahov srdžba na onoga koga je ubio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, na Allahovom putu. Povećala se Allahov srdžba na onaj narod koji je okrvavio lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme."

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "Ko ne moli Allaha, On se srdi na njega." Pjesnik je preuzeo ovo značenje i pretočio ga u poeziju rekavši:

*Nikako nemoj tražiti svoju potrebu od ljudi,
Traži od Onoga Čija se vrata ne zatvaraju,*

*Allah se srdi ako propustiš da tražiš od Njega,
A ljudi se, kada se od njih traži ljute.*

LJUTNJA U KUR'ANU

Ljutnja je u Kur`anu spomenuta na mnogo mjesta. Na primjer:

Jadno je to za što su se prodali: da ne vjeruju u ono što Allah objavljuje, samo iz zlobe što Allah, od dobrote Svoje, šalje Objavu onome kome On hoće od robova Svojih; i navukli su na sebe gnjev za gnjevom – a nevjernike čeka sramna patnja. (Kur`an, sura El-Bekare, ajet 90). Ovdje se govori o Allahovoj srdžbi prema jevrejima. Prvo se rasrdio na njih što su tele za božanstvo uzeli. A drugi put se rasrdio na njih kada su uznevjerovali u poslanstvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, i to je srdžba na srdžbu. A o tome su, također, riječi Uzvišenog: *One koji su tele prihvatili stići će kazna Gospodara njihova i poniženje još na ovome svijetu; tako Mi kažnjavamo one koji kuju laži.* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 152).

Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao – osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri – čeka Allahova kazna. *One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika.* (Kur`an, sura En-Nahl, ajet 106). Svemoguć i Uzvišeni obavještava o onome koji Ga je zanijekao, nakon što je vjerovao i razumijevao, kome se nevjerstvo omililo i koji je osjetio smirenje u njemu, da se rasrdio na njega zbog njihove spoznaje vjerovanja zatim odricanja od njega.

I Musa se narodu svome vrati srdit i žalostan. "O narode moj" – reče – "zar vam Gospodar vaš nije dao

lijepo obećanje? Zar vam se vrijeme oduljilo, ili hoćete da vas stigne srdžba Gospodara vašeg, pa se zato niste držali obećanja koje ste mi dali! (Kur`an, sura Ta Ha, ajet 86). Musa, neka je na njega spas, se razljutio zbog revnosti prema vjeri.

A peti put da je stigne Allahova srdžba, ako on govori istinu! (Kur`an, sura En-Nur, ajet 9). Ako čovjek optiži svoju suprugu za blud i ona to ne priznaje, a on ne odustane od optužbe proklet će je).

A dokazi onih koji se o Allahovoj vjeri raspravljaju ništavni su kod njihova Gospodara kada su joj se već mnogi odazvali; na njih će pasti gnjev i čeka ih patnja teška. (Kur`an, sura Eš-Šura, ajet 16). Na one koji raspravljaju o Allahovoj božanstvenosti i jednoći će pasti srdžba njihovog Gospodara.

Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi, a još se svjesno krivo zaklinju. (Kur`an, sura El-Mudžadele, ajet 14). Ajet je objavljen zbog onih koji prijateljuju sa ljudima na koje se Allah rasrdio.

O vjernici, ne prijateljujte s ljudima koji su protiv sebe Allahovu srdžbu izazvali; oni su izgubili nadu da će bilo kakvu nagradu na ovome svijetu imati, isto kao što su izgubili nadu nevjernici da će se njihovi umrli živi vratiti. (Kur`an, sura El-Mumtehine, ajet 13). U ajetu se zabranjuje prijateljevanje sa nevjernicima na koje se Allah rasrdio.

ŠTA GASI ALLAHOVU SRDŽBU?

Zaista donošenje salavata na Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, gasi Allahovu srdžbu. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "Često donosite salavat na mene, jer on gasi srdžbu Silnoga ". Pa donosite salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, kako bi ugasili Allahovu - Svemoguć je i Uzvišen – srdžbu i recitirajte:

*Ljubav prema Poslaniku nad poslanicima je obaveza,
Ne zaboravi spomenuti najplemenitijeg Hašimovića,*

*Zaista je salavat na Poslanika sredstvo,
U kome je spas svakome robu muslimanu,*

*Donesite salavat na mjesec obasjani, jer je on
Svjetlo koje se ukazalo u tamnoj noći,*

*Njime se Silni i Moćni smilovao robovima,
Pa hvala Allahu Uzvišenom Dobročinitelju.*

ČUVAJTE SE ALLAHOVE SRDŽBE

Uzvišeni kaže: *A koga snađe srdžba Moja – nastradao je!* (Kur`an, sura Ta Ha, ajet 81). Čuvajte se Allahove srdžbe zbog onoga što slijedi:

- **Zbog zabranjenog ubistva**

Uzvišeni kaže: *Onome ko hotimično ubije vjernika kazna će biti – Džehennem, u kome će vječno ostati; Allah će na njega gnjev Svoj spustiti i prokleće ga i patnju mu veliku pripremiti.* (Kur`an, sura En-Nisa, ajet 93). Ovo je žestoka prijetnja i sigurno obećanje kazne onome koji poćini ovaj veliki grijeh, koji je sastavljen sa pripisivanjem druga Allahu u više ajeta u Allahovoj Knjizi. Tako Uzvišeni kaže: *I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kada pravda zahtijeva.* (Kur`an, sura En-Furkan, ajet 68). I hadisi o zabrani ubistva su mnogobrojni. Od njih su rijeći Poslanika, sallallahu aleĥi ve selleme: "Propast dunjaluka je kod Allaha lakši od ubistva ćovjeka muslimana."

- **Zbog zlog mišljenja o Allahu**

Uzvišeni kaže: *I da bi kaznio licemjere i licemjerke i mnogobošće i mnogoboškinje, koji o Allahu zlo misle – neka zlo njih snađe! Allah se na njih rasrdio i prokleo ih i pripremio im Džehennem, a grozno je on boravište !* (Kur`an, sura El-Feth, ajet 6), to jest: One koji optužuju Uzvišenog Allaha zbog Njegovih odredbi i sumnjaju u Poslanika, sallallahu aleĥi ve selleme, i njegove ashabe, neka je

Allah zadovoljan njima, treba poubijati i ukloniti u potpunosti. Zbog ovoga Uzvišeni kaže: *Neka zlo njih snađe ! Allah se na njih rasrdio i prokleo ih i pripremio im Džehennem, a grozno je on boravište!* (Kur`an, sura El-Feth, ajet 6). Prokletstvo ovdje znači: protjerivanje iz Allahove milosti na Sudnjem danu.

- **Zbog bježanja sa bojnog polja kada je neprijatelj mnogobrojan**

Uzvišeni kaže: *O vjernici, kada se s nevjernicima sukobite, a njih nastupa mnogo, leđa im ne okrećite; onaj ko im tada leđa okrene – osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi – vratiće se natovaren Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo biće Džehennem, a užasno je on boravište.* (Kur`an, sura El-Enfal, ajet 15-16).

Uzvišeni prijeteći kaznom za bježanje sa bojnog polja zbog mnogobrojnosti neprijatelja kaže: *Vratit će se natovaren.* (Kur`an, sura El-Enfal, ajet 15-16), to jest: vratit će se natovaren, *Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo biće...* (Kur`an, sura El-Enfal, ajet 15-16), to jest: njegovo mjesto na koje će dospjeti i njegovo mjesto povratka na Sudnjem danu je *Džehennem, a užasno je on boravište.* (Kur`an, sura El-Enfal, ajet 15-16), osim onoga koji pobjegne ispred svoga protivnika zbog varke, zatim se okrene i ponovo ga napadne ili pobjegne u drugu grupu muslimana da im pomogne i oni njemu pomognu.

Prenosi imam Ahmed ibni Abdullah ibni Omer, radijallahu anhu, i kaže: "Bio sam u jednom od odreda

Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa su ljudi pobjegli i bio sam među onima koji su pobjegli. Rekli smo: 'Šta da radimo, a pobjegli smo sa bojnog polja i vratili se natovareni srdžbom?' Zatim smo rekli: 'Da uđemo u Medinu zatim se pokajemo.' Zatim smo rekli: 'Da se ponudimo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, pa ako nam bude oprosta ostat ćemo, uprotivnom ćemo otići.' Došli smo mu prije sabah namaza. Izašao je i rekao: 'Ko ste vi ?' Rekli smo: 'Mi smo oni koji su pobjegli.' Tada on reče: 'Ne, već ste vi oni koji se povlače da bi ponovo napali. Ja sam od vašeg odreda i od odreda muslimana.' Prišli smo mu kako bi mu poljubili ruku."

- **Zbog odmjjetnika od islama**

Uzvišeni kaže: *Allah će poništiti djela onih koji ne vjeruju i od puta Njegova odvraćaju.* (Kur`an, sura Muhammed, ajet 1). Početak koji predstavlja napad bez uvida i pripreme! Poništavanje djela kojim se suprostavlja onima koji ne vjeruju i od Allahovog puta odvraćaju, svejedno odvraćali oni svojim postupcima ili riječima, znači gubljenje i ništavnost ovih djela. Međutim, ovo značenje je predstavljeno u postupku, budući da vidimo ova djela odsutna i izgubljena i primjećujemo posljedicu ove odsutnosti i izgubljenosti, a ona je propast i izgubljenost. Ona je gest koji uklanja napon života sa djela, koja kao da su žive osobe koje su izgubljene i upropaštene. I produbilo se značenje i nađena su njegova okrilja. Okrilja bitke u kojoj se oduzimaju djela od ljudi i ljudi od djela, dok ne završi

sa zabludom i propašću ! I da njih čeka patnja velika na Ahiretu: *"Zato što više vole život na ovome nego na onome svijetu, a Allah neće ukazati na Pravi put onima koji neće da vjeruju. To su oni čija je srca i sluh i vid Allah zapečatio, i oni su zaista nemarni. (Kur`an, sura En-Nahl, ajet 107-108), jer su oni poduzeli ono što su poduzeli od odmetništva zbog dunjaluka, pa je Allah srca njihova zapečatio, te oni njima ne shvataju ništa što im koristi. Zapečatio je i njihov sluh i vid, te se njima ne okorištavaju. Ništa im ne koristi, jer su oni nemarni za ono što im se želi: Oni će, nema sumnje, na onome svijetu biti izgubljeni. (Kur`an, sura En-Nahl, ajet 109), to jest: Nužno je i nije čudno da oni izgube svoje duše i porodice na Sudnjem danu.*

- **Zbog onih koji odvrćaju od Allahovog puta**

Uzvišeni kaže: *A dokazi onih koji se o Allahovoj vjeri raspravljaju ništavni su kod njihova Gospodara kada su joj se već mnogi odazvali; na njih će pasti gnjev i čeka ih patnja teška. (Kur`an, sura Eš-Šura, ajet 16).* Uzvišeni Allah kaže, prijeteći kaznom onima koji odvrćaju one koji vjeruju u Njega od Allahovog puta i raspravljaju sa vjernicima koji su se odazvali Allahu i Njegovom Poslaniku kako bi ih odvratili od onoga što slijede od puta upute: *"Uistinu je njihov dokaz ništavan kod Allaha. Na njih će pasti Njegova srdžba i čeka ih teška patnja na Sudnjem danu."*

POSŁANICI SE LJUTE

Svemogući i Uzvišeni Allah je od Svojih stvorenja odabrao poslanike koje je počastio prenošenjem Njegove Objave ljudima. Njih obuzima sve ono što obuzima ljude u svemu što je sastavni dio ljudske prirode poput sna, tuge, radosti. A obuzima ih, također, i ljutnja. Nuh, alejhis-selam, se naljutio na svoj narod i rekao:

Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika. (Kur`an, sura Nuh, ajet 26).

I Ibrahim, alejhis-selam, se naljutio na svoj narod i porušio je njihove kipove: *I krišom im pride desnom rukom ih udarajući.* (Kur`an, sura Es-Saffat, ajet 93)

I Musa, alejhis-selam, se naljutio na svoj narod pošto su počeli obožavati tele:

I Musa se narodu svome vrati srdit i žalostan. (Kur`an, sura Ta Ha, ajet 86)

I Junus, alejhis-selam, se naljutio na svoj narod:

I Zunnunu se, kada srdit ode i pomisli da ga nećemo kazniti – pa poslije u tminama zavapi: 'Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si, a ja sam se zaista ogriješio prema sebi!' (Kur`an, sura El-Enbija, ajet 87)

I Sulejman, alejhis-selam, se naljutio kada mu je prošlo vrijeme ikindije namaza zbog takmičenja konja i rekao:

'Vratite mi ih !' – i on ih poče gladiti po nogama i

vratovima. (Kur`an, sura Sad, ajet 33)

I naš Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, se naljutio kada su ga nevjernici zaokupili od ikindije namaza na dan Bitke na Hendeku i rekao: "Zaokupili su nas od ikindije-namaza, Allah im kaburove i grudi vatrom ispunio."

Postojanost ovoga svojstva (ljutnje) kod poslanika bilo je radi Allaha i Njegove – Slavljen neka je i Uzvišen – vjere, a ne zbog lične stvari ili dunjalučke koristi.

LJUTNJA POSLANIKA, S.A.V.S.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je u mnogim hadisima potvrdio svoju ljudsku prirodu da se on ljuti kao ostali ljudi i zadovoljava kao što se oni zadovoljavaju. Od Ebu Hurejre, neka je Allah zadovoljan njim, se prenosi da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da kaže: 'Gospodaru moj, Muhammed je samo čovjek, ljuti se kao što se ljudi ljute. Ja sam, uistinu, uzeo od Tebe obećanje koje mi nećeš iznevjeriti. Kojem god vjerniku učinim nažao ili ga jako izgrdim ili ga izbičujem, učini mu to iskupljenjem i dobrim djelom sa kojim ćeš ga Sebi približiti na Sudnjem danu.'

Život Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, nije bio popločan put, posut ružama. Dogodile su mu se mnogobrojne situacije u kojima se ljutio kao što se

ljudi ljute. Međutim, njegova ljutnja je uvijek bila uzrokovana stvarima vezanim za Allahov put i iz revnosti prema Njegovoj vjeri. On se ljuti zbog vjere i istine; ljuti se zbog milosti prema ljudima; ljuti se zbog kršenja zabranjenih stvari i tome sličnog. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, se u svojoj ljutnji odlikuje nad ljudima time da ga njegova ljutnja ne udaljava od istine, pa ne izgubi strpljenje, blagost i smirenost.

Ono što ga je razljutilo zbog saosjećanja i milosti prema ljudima je njegov, sallallahu alejhi ve selleme, postupak zbog imama koji odužuje namaz mimo njegove upute. Od Ibni Mesuda, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Rekao je neki čovjek: 'Allahov Poslaniče, ja, uistinu, kasnim na sabah-namaz zbog toga jer nam taj i taj oduži namaz.' Naljutio se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, i nisam ga vidio da se naljutio zbog nekog događaja više nego što se naljutio toga dana. Zatim je rekao: 'O ljudi, zaista među vama ima onih koji su nezadovoljni. Pa ko predvodi ljude u namazu neka ne odužuje namaz, jer iza njega ima bolesnih, starih i onih koji imaju potrebu.'"

Ljutio se i zbog vjere. To se spominje u onome što prenosi Džabir ibni Abdullah da je Omer ibni el-Hattab došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, sa knjigom koju je uzeo od nekog sljedbenika knjige, pa je čitao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, on se naljutio i rekao: "Zar ste zadivljeni njome, sine Hatabov!? Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, došao sam vam sa bijelom i čistom Knjigom. Nemojte ih ništa pitati, mogu vam saopštiti istinu pa ćete je

poreći ili neistinu pa ćete u nju povjerovati. I tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša da je Musa, neka je na njega spas, živ ne bi ništa drugo prihvatio osim da me slijedi.“

Drugi prizor koji pokazuje ljutnju Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, je zauzimanje za neizvršenje jedne od Kur`anom i sunnetom preciziranih Allahovih kazni (hadd) i to je ono što prenosi Aiša, radijallahu anha, da su se Kurejši zabrinuli zbog jedne žene, koja je nešto ukrala u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u pohodu osvojenja Meke, pa su rekli: “Ko će se za nju zauzeti kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.” Rekoše: “Ko bi se na to usudio osim Usume ibni Zejda, miljenika Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.” Dovedena je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, pa mu je Usama ibni Zejd rekao za nju. Tada se zacrvnilo lice Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa reče: “Zar posreduješ da se ne izvrši jedna od Kur`anom i sunnetom propisanih Allahovih kazni!?” Usama reče: “Traži oprost od Allaha za mene, Allahov Poslaniče!” Kada je došlo veče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je ustao i govorio, pa je zahvalio Allahu kako Mu to dolikuje, a zatim je rekao: “Zaista su propali oni koji su bili prije vas zbog toga što su kada bi među njima ukrao plemić ostavili bi ga nekažnjenog, a kada bi ukrao siromašan i slab oni bi nad njim izvršili propisanu kaznu (hadd). Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada bi Fatima, kćerka Muhamedova, ukrala, uistinu bih joj odsjekao ruku.” Zatim je

naredio da se dovede ta žena koja je ukrala, te joj je ruka odsječena.

Ovdje nam dolazi do izražaja ono što je konstatirao Enes, radijallahu anhu, kada je rekao: "Nisam vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da se svetio svojoj duši zbog bilo čega osim kada bi prekršila Allahovu zabranu. Pa kada bi prekršila Allahovu zabranu bio bi najljući čovjek. I nisu mu bile izložene dvije stvari a da nije izabrao lakšu od njih ukoliko u njoj nema Allahove srdžbe. A ako u njoj ima Allahove srdžbe bio bi najjudaljeniji čovjek od nje."

To su tri prizora, a pored njih ima puno njih koji pokazuju da se Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nikako nije ljutio zbog sebe, već se ljutio radi Allaha, istine, vjere i iz samilosti prema ljudima. Ovo je, evo, Alija ibni Ebu Talib koji to navodi: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ne bi se ljutio zbog dunjaluka. A kada bi ga razljutila istina ne bi niko znao, niti bi pokazivao svoju ljutnju dok je ne bi pobijedio." *Jer ti si, zaista, najljepše čudi.* (Kur`an, sura El-Kalem, ajet 4) Razlog tome je što on zna: "Nema gutljaja više nagrađenog od Allaha od gutljaja bijesa koji suzbije rob želeći Allahovo zadovoljstvo."

LJUTNJA OČEVA

Očevi posjeduju veliko iskustvo i znanje i žele svojoj djeci svako dobro. I uglavnom budu u pravu u onome što misle, jer baziraju ono što vjerodostojno prenose na iskustvu i istraživanju.

Nesporazum i problemi koji se dešavaju između očeva i djece bivaju onda kada roditelji ne shvataju da su njihova djeca u razdoblju sticanja iskustva i u vremenu koje se razlikuje od njihovog vremena. Otuda oni imaju potrebu za greškom, učenjem i iskustvom.

Da uzmemo za primjer ispravnosti onoga što misli otac i protivuriječi mu sin iz pripovijesti o Nuhu, neka je na njega spas, i njegovom sinu. Nuh, neka je na njega spas, je svome sinu dao zlatan savjet koji da je primjenio i poslušao promijenio bi se njegov život iz Vatre u Džennet i iz nesreće u sreću.

Smisao toga je da mi nismo odgovorni za popravak drugih, ali smo obavezni dostaviti poruku i prenijeti savjet mudro, na lijep način i dobrom diskusijom. Ko to prihvati sebi je dobro učinio, a ko odbije protiv sebe je to učinio. Međutim, malo je onih koji to učine, a neznatan broj ljudi koji to praktikuju. Kao naš poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve selleme, koji je često bio tužan zbog svoga naroda. Pa bi mu Allah odgovarao: *A ako oni okrenu glave, pa ti si dužan samo da jasno objavljuješ.* (Kur`an, sura En-Nahl, ajet 82).

Prema tome, uistinu mi nismo odgovorni za promjenu drugih. Naša odgovornost, međutim, prestaje kod prenošenja savjeta, jer je vjera savjet. Onda onaj koji upućen bude za sebe je to učinio, a onaj koji skrene sa puteva spoznaje neka ne kori nikoga drugoga osim sebe.

LJUTNJA NA ULICI

U posljednje vrijeme, posebno, se proširilo ono što je poznato kao ljutnja ulice. Ova ljutnja može biti naša greška ili posljedica greški drugih. Ova ljutnja ne vodi ničemu drugom osim saobraćajnim nesrećama i smrtnim slučajevima.

Ovdje je skupina smjernica za situacije u kojima te razljuti neko od vozača automobila bilo svojom sporošću, pokretima, brzinom, svjetlima ili sirenama. Smjernice su:

- Postupi prema njemu sa onim što je u skladu sa njegovim mentalitetom.
- Znaj da on ne zavrijeđuje da stradaš zbog njega.
- Nađi mu neko opravdanje, jer možda ima problema i ljut je na sebe.
- Naoružaj se blagošću, jer je ona predvodnik morala i nemoj mu uzvraćati riječ na riječ. Ovo u slučaju kada je on taj koji je pogriješio. A ako ti budeš taj koji je pogriješio ophodi se prema njemu na sljedeći način:
- Izvini se.
- Priznaj svoju grešku kako bi se umirilo tvoje srce.
- Nastoj da izbjegavaš tu grešku narednih dana.
- Nemoj ga pratiti ili gledati u njega da ga zaplašiš.
- Pridržavaj se stvari koje ne ljute druge poput:

neuključivanja dugih svjetala, neblokiranja desne trake, nemoj da vrata tvoga auta ogrebu drugo auto, ne razgovaraj mobilnim telefonom, ne pojačavaj ton kasetofona i ne uznemiravaj ljude.

ŽRTVOVANJE LJUTNJE

Žrtvuj pokuđenu ljutnju koja izgara u tebi, naći ćeš dobro dunjaluka i Ahireta i bit ćeš srećan u životu i nakon smrti.

Neki čovjek je udario stopalo mudraca pa ovoga to zaboljelo, ali se nije naljutio. Rečeno mu je za to, pa je rekao: "Zamislio sam ga na mjesto kamena o koji sam se spotakao, pa je ljutnja žrtvovana."

Rekao je čovjek Omeru ibni Abd el-Azizu: "Svjedočim da si ti licemjer." Omer mu reče: "Tvoje svjedočenje nije prihvaćeno."

Na ovaj način vatra ljutnje nije našla put do toga mudraca niti do Omera ibni Abd el-Aziza. Zatvorili su njena vrata lijepim odgovorom i mudrim riječima koje su im zajamčile dobar ishod.

Izašao je mali sin Omera ibni Abd el-Aziza, radijallahu anhu, da se igra sa djecom. Povrijedilo ga je jedno od djece, pa su povelj dječaka koji je povrijedio njegovog sina i doveli su ga kod Omera. Tada im je Omer izašao i čuo ženu kako govori: "On je, uistinu moj sin. Uistinu je on siroče."

Omer joj reče: "Ne sekiraj se!" I okrenu se prema djetetu te dodade: "Ima li on dar od divana?"

Ona reče: "Ne."

Omer reče: "Upišite ga u potomstvo."

Tada njegova supruga Fatima reče: "Hoćeš li ovo uraditi sa njim, a povrijedio ti je sina!? Allah s njim učinio to i to... Naredni put će ponovo raniti tvoga sina." Reče joj Omer: "Teško tebi! Uistinu je on

siroče. Preplašili ste ga!“

Kakva je to samo velikodušnost, blagost i dobročinstvo kojim se odlikuje Omer ibni Abd el-Aziz! Nije se naljutio ili razbjesnio kada je vidio kako krv teče sa njegovoga sina, već je oprostio, pravično postupio i dobro učinio postupajući prema riječima Uzvišenog: *I koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine...* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134) kao predvodnik i upućivač.

SAVJETI

Kada se naljutiš prestani sa radom, sa govorom, sa pisanjem. Ostavi svojoj duši prostora kako bi se smirila, opustili živci i promijenilo tvoje raspoloženje.

Jedan od lijekova ljutnje je šutnja. Drži se šutnje i samo šutnje kada se naljutiš. I drži se tišine i samo tišine kada se naljutiš. I drži se smirenosti i samo smirenosti kada se naljutiš.

Utječi se Allahu od šejtana.

Kada se naljutiš nemoj psovati, niti grditi, niti prigovarati.

Iskoristi priliku i sljedovanje za odmor kako bi ti se raspoloženje uskladilo, a sjeta promijenila i izbistrila.

Nemoj donositi odluku kada si ljut i nemoj ružiti prijatelja kada si ljut na njega.

Nemoj ružiti svoju suprugu u žestokoj ljutnji, jer možda je izgubiš i pokaješ se poslije toga, onda kada bude kasno za kajanje.

Pribjegni abdestu i namazu i oduži sedždu, jer je u njoj pražnjenje tereta ljutnje iz glave.

DOVA ONOGA KOJI JE LJUT

Uzvišeni kaže: *Da Allah ljudima daje zlo onako brzo kao što im se odaziva kad traže dobro, oni bi, uistinu, stradali.* (Kur`an, sura Junus, ajet 11). Uzvišeni obavještava o Svojoj blagosti i dobroti prema Svojim robovima u tome da im ne uslišava dove kada mole za svoje prokletstvo, prokletstvo svoga imetka i prokletstvo svoje djece u stanju njihovog bijesa i ljutnje, i da on zna da oni nemaju namjeru da to poželevši i zbog toga ne uslišava njihove dove.

Situacija je ovakva zbog dobrostivosti i milosti kao što uslišava njihove dove za blagoslov, blagodat i napredak u njima, njihovim imetcima i njihovoj djeci i zbog ovoga kaže: *Da Allah ljudima daje zlo onako brzo kao što im se odaziva kad traže dobro, oni bi, uistinu, stradali.* (Kur`an, sura Junus, ajet 11), to jest: da im je uslišao ono za što su Ga molili za to uništio bi ih. Međutim, nije potrebno to često činiti. Prenosi se od Džabira ibni Abdullaha da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "Nemojte proklinjati svoju djecu, niti svoj imetak, niti svoju poslugu, kako ne biste pronašli trenutak dat od Allaha u kome se ništa ne zamoli, a da ga ne dadne."

U Tefsiru Ibn Ebu Nudžejha od Mudžahida stoji: "To je govor čovjeka o svom djetetu i svom imetku kada se naljuti na njih: 'Gospodaru moj, nemoj dati blagodat u njemu i prokuni ga.' A da im Allah ubrza uslišenje dove za to kao što uslišava kada traže dobro uništio bi ih. Nema proturječnosti između ajeta i

hadisa; ajet ukazuje na razliku između dove onoga koji slobodno izabire i dove onoga koji je ljut i koji sobom ne izabira ono što moli. A hadis ukazuje na to da je Allah dao vremena u kojima se ne odbija dova onoga koji mol i ne moli se u njima ništa a da ga On ne dadne, pa je zabranio ummetu da jedan od njih proklinje sebe ili svoju porodicu ili svoj imetak pribojavajući se da ne potrefi taj trenutak pa mu se dova usliši."

Čovjek nepravedno i neprijateljski proklinje druge i pored toga može mu se dova uslišati. Međutim, primanje dove za dobro je svojstvo milosti, a primanje njene suprotnosti je svojstvo ljutnje. A milost nadvladava ljutnju. Namjera je da ljutnja utječe na nepostojanje uzroka u cjelini. Od ovoga su i riječi Uzvišenog: *Čovjek i proklinje i blagosilja; čovjek je doista brzoplet.* (Kur`an, sura El-Isra`, ajet 11). To je čovjek koji proklinje sebe i svoju porodicu u stanju ljutnje želeći smrt ili propast, uništenje i prokletstvo i tome slično. A da mu njegov Gospodar usliša dovu stradao bi sa svojom dovom. Ali je milost Silnoga i Onoga koji sve zna iziskivala da da ga ne kazni zbog toga i ne usliša njegovu dovu, jer je ona upućena bez njegove namjere, nego ga na nju navratila ljutnja koja je od šejtana.

LJEČENJE LJUTNJE

Ako ljutnja uzavre, uzburka se i počne rasti potrebna joj je smjesa od znanja i djela. Što se tiče znanja to je sljedećih šestero:

Prvo: Da onaj koji je ljut razmišlja o prednosti savlađivanja srdžbe, praštanja i podnošenja, pa poželi nagradu za to. Tada ga žestoka želja za nagradom savlađivanja odvraća od radovanja zlu i osvete i ugasi se njegova srdžba. Malik ibni Evs el-Hadsan kaže: "Omer se naljutio na nekog čovjeka i naredio da se izudara. Pa sam rekao: 'O vladaru pravovjernih: *Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 199). Pa je Omer govorio: *Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 199). Promišljao je o ajetu i zastajao kod Allahove Knjige kada god bi mu se učila, mnogo je promišljao. Razmislio je i oslobodio čovjeka.

Omer ibni Abd el-Azizi je naredio da se izudara čovjek. Zatim je proučio riječi Uzvišenog: *I koji srdžbu savlađuju.* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134), pa je rekao svome slugi: "Oslobodi ga."

Drugo: Da sebe plaši Allahovom kaznom, a to je da kaže: "Allahova moć nadamnom je veća od moje moći nad ovim čovjekom. Pa ako iskalim svoju ljutnju na njemu neću se spasiti od toga da Allah iskali svoju srdžbu nadamnom na Sudnjemu danu, kada će mi oprost biti najpotrebniji." Allahov Poslanik je poslao mladića po neku potrebnu stvar, pa mu je mladić okasnio. Kada je došao, reče: "Da nema odmazde izudarao bih te", to jest; odmazde na Sudnjem danu. Rečeno je: Nije kod sinova Israilovih bilo kralja, a da nije imao mudraca koji bi mu, kada bi se naljutio, dao pismo i kome je stajalo: "Smiluj se siromahu, boj se

smrti i sjeti se Ahireta." Pa je čitao dok se njegova ljutnja ne bi smirila.

Treće: Da sebe upozorava na posljedicu neprijateljstva i osvete i pripremanje neprijatelja da mu uzvrat i zalaganje u razbijanju njegovog inventara i zloradost njegovim nesrećama, a on nije bez nesreća. Tako sebe uplaši posljedicama ljutnje na dunjaluku, ako se boji od Ahireta.

Četvrto: Da razmišlja o ružnoći svoga izgleda kada se naljuti tako što će se prisjetiti izgleda nekih drugih u stanju ljutnje i da razmišlja o ružnoći ljutnje u sebi. Poistovijeti njenog posjednika sa krvoločnim psom i grabljivom zvijeri. I poistovijeti blagog i smirenog koji napušta ljutnju sa poslanicima, miljenicima, učenjacima i mudracima. Daj svojoj duši da izabere da se poistovijeti sa psima, zvijerima i ljudskim ološem ili da se poistovijeti sa učenjacima, poslanicima u onome što oni običavaju, kako bi njegova duša bila sklona želji za povodaženjem za njima ako je u njemu ostala osnova razuma.

Peto: Da razmišlja o razlogu koji ga poziva na osvetu i sprječava ga od savlađivanja srdžbe. Neminovno je da on ima neki razlog poput toga da mu šejtan kaže: "Zaista ti ovo donosi nemoć, poniženost, potčinjenost, prijezir i postaješ bezvrijedan u očima ljudi!" I da svojoj duši kaže: "Kako si samo čudna! Odbijaš podnošenje sada, a ne odbijaš poniženje na Sudnjem danu i sramoćenje kada te ovaj na koga se ljutiš uzme za ruku i osveti ti se?"

Šesto: Da zna da njegova ljutnja treba da bude

zbog njegove želje da nešto teče prema onome što Allah želi, a ne prema onome što on želi. Pa kako da moja želja bude preča od Allahove želje!?

A što se tiče djela, to je svojim jezikom kažeš: "Utječem se Allahu od prokletog šejtana." Ovako je naredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, da se kaže prilikom ljutnje: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme bi, kada bi se Aiša naljutila, uzeo bi je za nos i rekao: 'O Aišice, reci: 'Gospodaru moj, Gospodaru poslanika Muhammeda, oprosti mi moj grijeh i odagnaj srdžbu moga srca i sačuvaj me od zabluda smutnje'." Lijepo je da to kažeš, pa ako ne nestane sa time sjedi ako stojiš i legni ako sjediš i približi se zemlji od koje si stvoren da bi sa time saznao svoju beznačajnost. Pa ako ne nestane time neka se abdesti hladnom vodom ili se okupa, jer vatru ne gasi ništa drugo osim vode. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "Kada se neko od vas naljuti neka se abdesti vodom, jer je, uistinu, ljutnja od vatre."

Ibni Abbas je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "Kada se naljutiš začuti." Ebu Hurejre kaže: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bi, kada bi se naljutio, a stajao je, sjeo, kada bi sjedio, legao bi, pa bi njegova ljutnja nestala."

ZLO DOBRIM UZVRATI

U riječima Uzvišenog: *Zlo dobrim uzvrati.* (Kur`an, sura Fussilet, ajet 34) je dokaz za to da je najbolje u

vrijeme ljutnje i svađe da govoriš najljepše i najbolje riječi i da oprostiš i odvратиš se od toga, jer je uzvrćanje onim što je najbolje bolje od uzvrćanja na zlo zlom poput njega. Ne uzvrćaj na ružnu riječ istom takvom u stanju ljutnje, nego uzvрати blagošću, opraštanjem i tolerancijom. Pa kada čuješ riječi korenja i prigovaranja uzvрати na njih lijepim, nježnim, blagim i finim riječima kako bi se svađa i prepirka završile.

A LJUDIMA LIJEPE RIJEČI GOVORITE

U riječima Uzvišenog: *A ljudima lijepe riječi govoriti.* (Kur`an, sura El-Bekare, ajet 83) je dokaz za to da je povorka nježnosti i blagosti povorka spasa i pravi i najbolji put za ophođenje sa ljudima.

KAŽU: “MIR VAMA”

U riječima Slavljenog i Uzvišenog: *A kada ih bestidnici oslove, odgovaraju: ‘Mir vama!’* (Kur`an, sura El-Furkan, ajet 63) je dokaz za izmirenje i miran život sa ljudima, odgovaranje na njihove uvrede blagošću, nježnošću i praštanjem i da je opraštanje bolje od osвете i potpunije od uzvrćanja na zlo istom mjerom.

Riječ *mir* je riječ koju govori musliman i osjeća je u svojoj duši, pa se njegova duša pretvara u mir, sigurnost, i smirenost.

I KOJI SRDŽBU SAVLADAVAJU

Srdžba, ljudska uzrujanost koju prati ili slijedi uskipjelost krvi. Ona je jedan od nagona ljudske konstitucije i jedna od njenih nužnosti. Čovjek je neće nikako savladati osim pomoću te blage transparentnosti proizašle iz blistanja bogobožnosti i pomoću te duhovne snage proistekle iz težnje prema najvišem i najširem horizontu biti i nužnosti.

Savladavanje srdžbe je prva etapa i ono samo po sebi nije dovoljno. Čovjek može savladavati svoju srdžbu kako bi mrzio i pakostan bio, pa se žestoka srdžba pretvara u skrivenu mržnju, jasna ljutnja se pretvara u skrivenu pakost. Zaista su srdžba i ljutnja čistije i bezazlenije od mržnje i pakosti. Zbog toga se kur`anski tekst nastavlja da odredi radosni završetak toj savladanoj srdžbi u dušama bogobožnih. To je uistinu praštanje, popustljivost i oslobađanje.

Srdžba težak teret za dušu dok je savladavaš i plamen koji prži srce. To je dim koji prekrije dušu. A kada oprosti duša i oprosti srce to je onda oslobađanje od toga teškoga tereta, lepršanje na horizontima svjetlosti, olakšanje u srcu i mir u duši.

U riječima Uzvišenog: .. *I koji srdžbu savlađuju..* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134) je dokaz za to da je obaveza muslimana da se suprostavi svojoj duši koja navraća na zlo i da joj neposlušan bude i savladava svoju srdžbu, te se ona ne pojavi u pisanju, niti u govoru. Zaista je savladavanje srdžbe borba protiv duše i ulivanje strpljenja u nju, ono što prevazilazi

jednostavno podnošenje. Ono je, ustvari, borba protiv šejtana i pobjeda nad njim.

ODLIKA SAVLADAVANJA SRDŽBE

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "Ko savlada svoju srdžbu, a da je htio da je izvrši mogao bi je izvršiti, Allah će mu ispuniti srce zadovoljstvom na Sudnjem danu." Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, još kaže: "Neće rob suzbiti dozu bolju kod Allaha, Svemogućeg i Uzvišenog, od doze srdžbe koju savlada želeći zadovoljstvo uzvišenog Allaha." I kaže, sallallahu alejhi ve selleme: "Ko savladava srdžbu, a u mogućnosti je da je sprovede, Allah će ga pozvati na čelu stvorenja na Sudnjem danu dok mu ne dadne pravo da odabere koje god hurije hoće."

Lukman je rekao svome sinu: "O sinčiću moj, nemoj odstranjivati znoj sa tvoga čela traženjem, i ne liječi svoju srdžbu svojim sramoćenjem, znaj svoju mogućnost, život će ti biti koristan." Sastali su se Sufjan es-Sevri, Ebu Huzejme el-Jerbu`i i el-Fudajl ibni Ijjad i razgovarali o asketizmu. Pa su se složili na tome da su najbolja djela blagost prilikom ljutnje i strpljivost prilikom zabrinutosti.

I LJUDIMA PRAŠTAJU

U riječima Uzvišenog: *...i ljudima praštaju.* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134) je dokaz za to da su praštanje i dobročinstvo tvoj vodič i put u džennetske bašče blagodati. A suprotna njima je osveta. I da će onoga koji oprost i izmiri se Allah nagraditi počašćenjem i nagradom velikom.

A nagrada za čovjekovo opraštanje njegovoj braći je da će Allah oprostiti njemu, jer je Allah Onaj koji prašta i voli oprost, kao što je to spomenuto u vjerodostojnom hadisu.

A ALLAH VOLI ONE KOJI DOBRA DJELA ČINE

U riječima Uzvišenog: *A Allah voli one koji dobra djela čine.* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134) je dokaz za to da čovjek treba – kada se uzdigne na stepene dobročinstva – da učini dobro onome ko mu je zlo nanio i da oprost onome ko mu je nepravdu učinio i zlo nanio. Ne zadovoljava se samo time da savladava svoju srdžbu ili oprašta, već ako želi visok stepen u Džennetu, neka učini dobro onome ko mu je zlo nanio, te obilazi onoga ko mu ne dolazi i oprašta onome ko mu je nepravdu učinio.

I KOJI, KADA IH KO RASRDI, OPRAŠTAJU

Ovo svojstvo dolazi poslije skrivene indikacije na Allahovu velikodušnost prema čovjeku zbog njegovih grijeha i grešaka. Pa je omilio dobročinstvo i praštanje među robovima i učinio svojstvom vjernika da oni, *...Kad ih ko rasrdi, opraštaju.* (Kur`an, sura Eš-Šura, ajet 37).

Do izražaja dolazi velikodušnost islama prema ljudskoj duši; on ne obavezuje čovjeka iznad njegovih mogućnosti, budući da Slavljeni i Uzvišeni Allah zna da je ljutnja ljudska uznemirenost koja proizilazi iz njegove prirode i ona nije zlo u svojoj cjelosti. Tako je ljutnja radi Allaha, Njegove vjere, istine i pravde poželjna ljutnja i u njoj je dobro. Otuda ne zabranjuje ljutnju samu po sebi, niti je čini grijehom, već ukazuje na njeno postojanje u naravi i prirodi i čuva čovjeka od zbunjenosti i rastrgnutosti između njegove urođene naravi i naredbe njegove vjere. U isto vrijeme ga On, međutim, vodi prema tome da savlada svoju ljutnju, prašta i suzdrži se i upiše mu ovo kao najuzornije svojstvo među poželjnim svojstvima vjerovanja. Pored ovoga poznato je od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da se on nikada nije ljutio radi sebe, već se ljutio radi Allaha. Pa kada se naljuti radi Allaha ništa loše nije proizašlo iz njegove ljutnje. Međutim, ovo je stepen te veličanstvene Muhammedove duše kojim Allah nije obavezao duše vjernika, iako im ga je učinio poželjnim. Zadovoljan

je od njih suzdržavanjem prilikom ljutnje i praštanjem kada su mogući, savladavanjem osjećaja osvete sve dok je stvar u granicama osobnoga okvira vezanog za osobe.

SAMO ALLAHOVOM MILOŠĆU, TI SI BLAG PREMA NJIMA

U riječima Uzvišenog: *Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima.* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 159) je dokaz za to da je blagost milost Uzvišenog Allaha prema čovjeku i da kome Allah želi dobro učini ga blagim u njegovom govoru, velikodušnim u njegovom ophođenju, plemenitim u njegovom ponašanju sa ljudima oko njega, on sa blagošću stiže dobrobiti koje neće steći ljutnjom. Od tih dobrobiti je ljubav prema ljudima koja ga vodi Allahovoj ljubavi prema njemu. Šta više, Allah će u srcima stvorenja usaditi ljubav prema njemu, pa će ga oni voljeti. Zaista mu Uzvišeni Allah sa blagošću otvara srca robova tako da on biva milostiv prema njima i oni prema njemu.

A DA SI OSORAN...

U riječima Uzvišenog: *...A da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine...* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 159) je dokaz da osoran i grub čovjek gubi svoje prijatelje i biva lišen ljudske ljubavi, bratstva,

saosjećanja i dove. Gruba osornost je uvijek odbačena i omražena od društva, a nježna blagost omiljena i bliska ljudima, srcima i dušama.

NAJLJEPŠA ĆUDI

U riječima Uzvišenog: *Jer ti si, zaista, najljepše ćudi.* (Kur`an, sura El-Kalem, ajet 4), je dokaz da je najvažnija osobina kojom se odlikuje musliman nakon vjerovanja lijep moral, da je on ishodište časti, izvor ugleda i slave, da je on orden na grudima i kruna na glavi. Zbog najljepše ćudi poput blagosti, nježnosti, opraštanja, izvinjenja i strpljivosti biva zadovoljstvo Slavljenooga i Uzvišenoga Allaha Njegovim robovima, zahvalnost od ljudi, dobra reputacija i sjajna historija.

A riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: "Hoćete li da vas obavijestim o meni najdražem i najbližem od vas na Sudnjem danu? Oni koji su najljepšeg morala, oni koji su blagi, oni koji vole i voljeni su." Najbliži njemu, sallallahu alejhi ve selleme, od nas je onaj koji je najljepšeg morala u ophođenju prema ljudima i vlasnik dobre, blage i nježne duše koji voli izvinjenje, praštanje, ispriku, podnošenje uvreda ljudi i strpljivost i dobročinstvo prema njima.

Nagrada za ovo je blizina Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u Džennetu. A Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je najljepšeg morala od ljudi što potvrđuju riječi Uzvišenog: *Jer ti si, zaista, najljepše ćudi.* (Kur`an, sura El-Kalem, ajet 4) Pa ko mu bude sličan

i blizak u njegovom moralu bit će blizak njegovom društvu u Džennetu. U hadisu je dokaz da vlasnika lošega morala isti udaljava – ako uđe u Džennet – od društva Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.

U riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: “Boj se Allaha gdje god da si i poprati loše djelo dobrim koje će ga izbrisati, a prema ljudima se lijepim moralom ophodi” je dokaz da čovjek ne treba da se zadovolji samo bogobojaznošću, ibadetom i pokajanjem od grijeha. Neophodno je ispoštovati pravo njegovoga brata muslimana koja su mu dužnost i prava svih ljudi poput lijepog morala, praštanja, isprike, skromnosti. poštovanja drugih, samilošću prema njihovim mlađim, uvažavanjem njihovih starijih i prikrivanjem greške i propusta.

IDEJE ZA NAPUŠTANJE LJUTNJE

Prije spavanja se upitaj: “Kako da se ne naljutim na ljude? Kako da oprostim tome i tome?” I nakon toga oprostí svim ljudima. Spavaj spokojan i mirne duše, jer si ti prvi od onih koji su se okoristili od napuštanja ljutnje.

Zapiši ono što te ljuti od bilo koje osobe. Zatim zapali ovaj papir i zamisli da sva osjećanja ljutnje gore i nestaju sa ovim papirom.

Objesi pozitivne izraze: *Ja se sadaneću ljutiti na sebe i na druge, Blagost, Težnja za uzdizanjem, Popustljivost,*

Ljubav, Prijateljstvo, Nježnost, Naklonost, Vjerovanje, Blagost je snaga, Volim svoju porodicu i rodbinu, Ja sam obazriv, Želim dobro svim ljudima, Ja sam čovjek koji voli, Volim svoj život, Moje srce je otvoreno za ljubav, Dozvoljavam svojoj duši da voli i napusti ljutnju, Imam povjerenja u sebe, Imam povjerenja u druge. Izaberi bilo koju od ovih fraza i napiši je na kompjuter sa slikom i daj je dizajneru da ti je dizajnira. Zatim je okači i vidjet ćeš nakon nekog vremena da si obazriviji i afirmativniji i ljutnja neće imati vlast nad tobom.

ONO ŠTO SPRIJEČAVA LJUTNJU

Prvo: Da čovjek od početka svakoga dana razmišlja o štetnostima i posljedicama ljutnje i o koristima njenoga napuštanja. I kada razmišlja o tome učinit će ga pitanjem dobiti i gubitka, kao onaj koji želi da kupi robu. On, uistinu, razmišlja o korisnim i štetnim stvarima koje od nje proizilaze.

Drugo: Da razmišlja o tome da je napuštanje ljutnje ono što produžava život, jer je istinski život, život sreće, zadovoljstva i radosti. Što se tiče vremena u kome se naljutiš, to je izgubljeni dio života.

Treće: Da zna da je život kratak i da ga još više ne skraćuje ljutnjom i osjećanjem očaja i sujete.

Četvrto: Strpljenje. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je preporučio strpljenje: "Nikom neće biti dato ništa bolje i prostranije od strpljenja." Strpljenje je najvažnija riznica koja je data čovjeku u dunjalučkom

životu. Pa neka čovjek uzme sebi strpljenje za prijatelja koga će se sjećati, praktikovati ga i poznavati.

Jedan od efikasnih lijekova u strpljivosti je očekivanje nagrade od Allaha. Zaista Allah nagrađuje strpljive i nagrađuje one koji srdžbu savladavaju: *...I koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju, a Allah voli one koji dobra djela čine.* (Kur'an, sura Ali Imran, ajet 134). Kur'an obećava velika i veličanstvena djela za napuštanje ljutnje, jer najviše nesreća koje su se desile čovjeku, desile su se zbog ljutnje.

Temelji grijeha koje čine ljudi su: ljutnja, strast i nemar. Sa ljutnjom dolazi zvjerska duša i neki njeni rezultati su ubistvo, udaranje, psovanje, povrede, zatvaranje, stavljanje pod prismotru, razvod, rastanak i tome slične stvari kao ismijavanje i ruganje i tako dalje. Zbog toga je rečeno: "Zaista duša ispunjena srdžbom spada u grupu zvjerskih duša, pa su ga poistovjetili sa životinjama. Kada se čovjek oslobodi zvjerske duše kao da se priključio u red meleka. A ovo je ostvarivo samo nakon duge vježbe."

Čitao sam od admirala američke mornarice Milera da je bio među onima koji su učestvovali u Drugom svjetskom ratu. Boravio je na moru u Japanu, otvorena je vatra na posadu i pobila ih, a on se spasio. Bio je zatvoren, a zatim oslobođen. Upitan je kako je stigao do ovoga stepena? Pa je rekao: "Stigao sam do ovoga stepena isključivo nakon što sam doživio takvo poniženje od mojih pretpostavljenih u vojsci u Američkoj ratnoj mornarici koje običan čovjek ne može podnijeti. Pripisivali su mi da sam lukavi lisac

i pjegava zmija, i da sam kradljivac, i da sam lopov. Progutao sam sve to sa gorčinom, strpio se i podnosio sve to, pa mi se dogodilo ono što vidite. I sada ako me neko grdi kao da grdi zid pored mene."

Obaveza muslimana je da dođe do ovoga zadovoljstva. Upitan je Hatim et-Ta`ijj: "Kako si vladao Arapima?"

Odgovorio je sa dva stiha poezije u kojima je rekao:

*A riječi zavidnika nesumnjivo
sam čuo i rekao: 'Prođite i izgubite se,*

*Izobličili su riječi svoje da bi meni napakostili, a ona
mene nije izobličila,
Moje čelo je nikako ni je moglo primiti.*

On kaže: "Zaista čovjek sluša govor o sebi, pa kaže: 'On ne misli na mene.'" Prođi, o ti uvredo, i budi kao i uvrede koje su ti prethodile. Pa uredi stvari sa ovom jednostavnošću i ovim odbacivanjem ljudske zavisti kao što je činio Hatim et-Ta`ijj uprkos njegovom idolopoklonstvu.

Kada se prema tebi usmjeri ogroman napad pretpostavi da njegov izvršilac želi svađu i cilja na nju, i nema tebe na umu. Šafija, Allah mu se smilovao, kaže:

Kada progovori bezumnik nemoj mu odgovarati

Jer bolja je od odgovora njemu šutnja.

*Pa ako mu odgovoriš razveselio si ga,
A ako ga zanemariš zbog tuge će umrijeti.*

A Jedan Jedini kaže: *Zato ti velikodušno oprosti.* (Kur`an, sura El-Hidžr, ajet 85) *A strpljivost je lijepa.* (Kur`an, sura Jusuf, ajet 18) *I izbjegavaj ih na prikladan način.* (Kur`an, sura El-Muzemmil, ajet 10). Prikladno izbjegavanje, velikodušno praštanje i lijepa strpljivost, sve su to lijekovi za ljutnju i njeno napuštanje.

Što se tiče lijepe strpljivosti, nema pritužbe na nju. Što se tiče prikladnog izbjegavanja, nema štete u njemu. A što se tiče velikodušnog oprosta, nema korenja u njemu.

Slavljeni i Uzvišeni kaže: *A kada ih bestidnici oslove, odgovaraju: 'Mir vama!'* (Kur`an, sura El-Furkan, ajet 63) i to je lijek za ljutnju. Pa ako jedan od njih o tebi spjeva kasidu reci: 'Mir vama'. A ako ti uputi uvredljiv, uznemirujući i ironičan članak reci: 'Mir tebi.'

Veliki pisac i psiholog Vilijam Džejms kaže: "Kada ti se uputi članak u novinama i budete napadnuti u njemu, nemoj odvrćati na njega niti odgovaraj, jer ga pola ljudi nije pročitao, a polovina koja ga je pročitala ga je zaboravila. Preostala polovina je vremenom podložna njegovom zaboravu. Međutim, kada ti odgovoriš učinit ćeš (uzrokovat ćeš) da oni koji ga nisu pročitali prionu na njegovo čitanje, a da ga oni koji su ga pročitali drugi put pročitaju da potvrde ovo ili se uvjere u njega. Tako se članak o tebi raširi. I zbog

toga spriječi bolest u početku, ne ljuti se. ”

Da imam nekakve vlasti napisao bih u svakoj kancelariji, na svakom stolu, na ulazu u svaki park, pijacu, semafor i na ulazu u svaki univerzitet, školu i fakultet: **“Ne ljuti se.”**

Znam da je tuga jedan od rezultata ljutnje. I da sam stavio ispred moj posao koji je došao poslije počeo bih sa **“Ne ljuti se ”**, a ne bih počeo sa **“Ne tuguj ”**. Čak su me, uistinu, ljudi, kada sam napisao knjigu **“Ne tuguj ”** pitali: **Gdje ti je “Ne ljuti se ”?**

Neki od njih su mi govorili: Zaista mi, uopšte, nismo tugovali osim kada bi se naljutili. Bili smo tužni jer smo se rastali od supruge i razveli se od nje kada smo se naljutili. Bili smo tužni jer smo nakon što smo se naljutili uvrijedili vjernog nam prijatelja i otuđili se od njega.”

Istina je da je ljutnja uvod za tugu. Živio sam u društvu pa sam vidio tragedije kao posljedicu Porodični odnosi, prijateljstva, trgovinski ugovori, međunarodni sporazumi, sve što je ispravno od njih, temelji se na principu: **Ne ljuti se.**

Da smo praktikovali pravilo **Ne ljuti se** donijeli bi odluke u ispravnom i mirnom stanju i promijenilo bi se puno stvari. Ali problem je u tome da čovjek koji je ljut ne posjeduje svoju odluku, jer je šejtan ušao u njega i on ti predstavlja stvari onakvima kakve one nisu, ljutnja onemogućava razmišljanja, i zbog toga nema razvoda kada čovjek nije u mogućnosti razmišljati kao što to stoji u plemenitom hadisu Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.

Prilikom blokade razuma od strane ljutnje, vidimo ponekad čovjeka da dolazi do stepena da ne zna šta radi. Jedan od takvih je izvršio ubistvo i kada su ga ispitivali u sudnicama rekao je: "Tako mi Allaha ne znam da sam ikoga ubio," jer se naljutio, pa mu je ljutnja zatvorila sluh, vid i razboritost. Utječemo se Allahu od ljutnje. Ona je jedna od šejtanovih žeravica.

Zbog ovoga sam pročitao da je Sulejmanu, alejhis-selam, došao čovjek i rekao: "Oporuči mi nešto, o Allahov Poslaniče !" Pa reče: "Ne ljuti se." A najbolje stvorenje, sallallahu alejhi ve selleme, je ponovilo to u svojoj oporuci i reklo: "Ne ljuti se, ne ljuti se, ne ljuti se."

U ljutnji je potrebno pridržavati se sljedećih stvari:

- 1- Kloni se ogorčenih knjiga i članaka koje su njihovi autori napisali u stanju grča, ljutnje i sa željom za osvetom i odmazdom. Zaista oni u tvojoj duši raspaljuju ljutnju i želju za uzvraćanjem. Drži se knjiga koje su napisali autori u stanju zadovoljstva, izmirenja sa dušom i drugima, u stanju ljubavi i mirnoće.
- 2- Druži se sa učenjacima i ljudima lijepog morala. Uistinu ćeš od njih steći ovaj moral poput strpljivosti prilikom uvrede, savladavanja srdžbe, praštanja ljudima i blagosti tako da to postaje tvojim moralom, iako si pokušavao da ih poprimiš u početku.

- 3- Sa druge strane kloni se vlasnika lošeg morala, jer je on, kao što izreka kaže: "Priatelj je onaj koji podstiče," jer možda od njega stekneš moral nenamjerno, te se od toga ne možeš poslije osloboditi. Moral bezumnika zaražava, kao što šugav zarazi zdravog.
- 4- Sjedi svaki dan sa svojom dušom razmišljajući o rečenici: "Ne ljuti se "i o onome što je u njoj od koristi i izvanrednosti kako bi otpočeo svoj dan sa zadovoljstvom, pouzdanjem, sigurnošću i smirenošću i da kod tebe bude naobrazba nepostojanja ljutnje dok ti ne postane narav i budeš je praktikovao u svom svakodnevnom životu, jer ti ne znaš kada će ti zatrebati svojstvo poput ovoga. Možda će ti zatrebati u kući, kancelariji, autu, pijaci i na svakom mjestu.

Kada ona bude narav i postane ti moral, naći ćeš je, uistinu, korisnom i zaštitit će te od mnogih stvari.

Mudro je da savjetuješ ljude bez ljutnje. Pa ako vidiš ljutog čovjeka savjetovat ćeš mu lijep moral, blagost i praštanje prilikom svađe, i intervenirati u izmirenju među ljudima i rješavanje svađa, prepirki i sporova. A to biva samo onda kada ti ovaj moral bude način i program života. To je zato što je on kao što kaže izreka: Onaj koji nešto ne posjeduje ne može ga ni dati. I kao što kaže pjesnik:

*Ne zabranjuj postupak, a činiš njemu sličan,
Sramota ti je ako tako učiniš velika.*

I time ćeš biti jedan od onih koji koji izmiruju ljude potvrđujući riječi Uzvišenog: *Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima.* (Kur`an, sura En-Nisa`, ajet 114).

Nastoj da čitaš informacije i pripovijesti o blagim ljudima koji praštaju iz historije ili svakodnevnog života i prenosiš ova mišljenja ljudima kako bi ih obavijestio o koristima i mudrostima koje se u njima nalaze, kako bi ovaj moral bio uzor tebi i ljudima, kako bi praktikovao ono što je u njima i obavezao svoju dušu sa njima sve dok ti ne postanu svakodnevnim ponašanjem koje će ti pomoći u ophođenju sa mnogim svakodnevnim stvarima.

Ti ćeš raditi po njihovim predanjima i povoditi se za onim što im je darovao njihov Gospodar od lijepog morala i biti u njihovoj povorci i društvu uz dozvolu Uzvišenoga Allaha.

STAJALIŠTA

Francuski trgovac oružjem Dasou je rekao: "Na zemljinoj kugli ima toliko oružja koliko bi je uništiti šest puta. Međutim, ono što je u srcima ljudi od mržnje i ljutnje može uništiti svijet stotinu puta."

Ljudi se žale na bolest raka, a od njega oboli samo 7 % stanovnika na svijetu godišnje. Međutim, ljutnja mučki ubije 90 % stanovnika na svijetu.

Nismo čuli o bolesniku koji boluje bilo koju bolest da je nekoga ubio ili otpočeo rat. Međutim, onaj koji je ljut je odlučno ubio stotine ljudi i otpočeo rat. Čak šta više ubio je milione ljudi, porušio gradove i uništio parkove.

Možeš se spasiti od bolesti sedativima. Međutim, onaj koji je ljut i koji ne zna svoj lijek ostaje bolestan cijeli svoj život. Onaj koji je ljut je najudaljeniji čovjek od sreće, a najbliži nesreći, jer on nosi vatru u svojoj nutrini.

Kako će onaj koji je ljut ponovo izgraditi odnos i prijateljstvo sa ljudima, a porušio je mostove ružnim riječima i namrgođenim izgledom?!

Da li si vidio da je iko zavolio ili se zbližio sa ljutim čovjekom? Dobri ljudi su se utjecali Allahu od ljutnje, jer je ona varnica neprijateljstva, uništivač prijateljstava i prekidač ljubavi.

Kada se naljutiš sjeti se rezultata ljutnje i onoga

što je prati i razmišljaj o posljedicama.

Kada si u stanju zadovoljstva možeš donijeti svoju odluku da budeš smiren. Međutim kada si ljut ponašaš se kao ludak.

Ishod svake odluke koja se desila nakon ljutnje je neuspjeh, jer je čovjek u tom stanju neuračunljiv i ne kontroliše svoje postupke.

Kloni se uzroka ljutnje time što se nećeš družiti sa lakomislenim, glupcima, bezuspješnim i zlim ljudima. S druge strane zbliži se sa zadovoljnim, smirenim ljudima, vjernicima i dobrim ljudima.

Tako ti Allaha, vrijedi li dunjaluk ijedne ljutnje? Zbog čega ljutiti se na sina, suprugu, prijatelja, službenika i radnika ?!

Koliko traje život tako da ga raspodijeljujemo na tuge, brige, ljutnju, žaljenje i kajanje?!

Ne ubrajaj u svoj život ništa drugo osim vremena zadovoljstva i smirenosti. Što se tiče vremena ljutnje izuzmi ih iz njega. Ona su, uistinu, nesreća i propast. Svi genijalci i velikani su vladali sobom, a svim bezuspješnim i propalim je ovladala ljutnja. Onaj koji je ljut nosi pištolj i u svojoj duši čeka svoju žrtvu da je obori na zemlju.

OPORUKE

Es-Sa`di je svome sinu Urvetu pošto je imenovan za namjesnika Jemena rekao: "Kada se naljutiš pogledaj u nebesa iznad sebe i u zemlju ispod tebe, zatim veličaj njihovog Stvoritelja."

Amr ibni Kulsum et-Tegallubi je ostavio oporuku svojim sinovima i rekao: "O sinovi moji, upamtite od mene ono što ću vam oporučiti. Tako mi Allaha, ja uistinu nisam nikada osramotio čovjeka zbog nečega, a da nisam osramoćen tome sličnim – ako je istina istinom, a ako je laž lažju. I ko vrijeđa, bude vrijeđan. Pa prestanite sa vrijeđanjem, jer je to ispravnije. I znajte da je najhrabriji čovjek onaj koji je blag, a najbolja smrt ona u hladu sablji. I nema dobra u onome koji ne razmišlja prilikom ljutnje, niti u onome koji kada se prekori ne primi prijekor. Ima ljudi čije se dobro ne očekuje i nema bojazni od njegovog zla. Njegov neuspjeh je bolji od njegovog uspjeha, a njegova neposlušnost bolja od njegove poslušnosti."

Kada je Mervan ibn el-Hakem napustio Egipat i uputio se u Šam postavio je za namjesnika svoga sina Abd el-Aziza i rekao mu ovu oporuku kada se opraštao od njega: "O sinko moj, brini se za svoje radnike. Pa ako oni imaju neko pravo kod tebe ujutru, nemoj ga odlagati do navačer. A ako oni imaju pravo navečer nemoj ga odlagati do ujutru. Njihovo najveće pravo u

vrijeme isplate obavezno je zbog njihove pokornosti. Čuvaj se da tvoji podanici ne čuju laž od tebe, jer ti, uistinu, oni, ako čuju od tebe laž, neće vjerovati ni kada govoriš istinu. Savjetuj se sa prijateljima i učenjacima, pa ako ti ne bude jasno napiši mi i doći će ti moje mišljenje o tome, uz dozvolu Uzvišenog Allaha. A ako budeš ljut na nekoga od svojih podanika, nemoj ga kazniti zbog toga u žestini ljutnje i zaustavi svoju kaznu nad njime dok se ne smiri tvoja ljutnja. Zatim će od tebe biti ono što će biti, kada ti se ljutnja smiri i utrnu žeravice. Zaista je prvi ko je uspostavio zatvor bio blag i strpljiv. “

Halid ibni Seid ibn el-As je oporučio Ebu Bekru, radijallahu anhu, i rekao: “O Ebu Bekre, Allah je nas, tebe i mislimane sve do jednoga počastio sa ovom vjerom. Najdostojniji je onaj ko oživi sunnet i uništi novotariju i ispraviti ponašanje vladara prema podanicima. I svaki čovjek od sljedbenika ove vjere je podesan za dobročinstvo, a korekcija vladara je najopćenitije koristi. Boj se Allaha, o Ebu Bekre u onome nad čijim ti je stvarima Allah dao upravu i budi samilostan prema udovici i siročetu i pomози slabog čovjeka kojem je nepravda učinjena. I nemoj da ti bilo koji čovjek od muslimana kada budeš zadovoljan njime bude preči u svom pravu od bilo kojeg čovjeka kada se naljutiš na njega. I ne ljuti se koliko si u mogućnosti za to, jer ljutnja povlači nepravdu. I ne mrzi muslimana kada si to u mogućnosti, jer te, uistinu, mržnja prema muslimanu čini njegovim neprijateljem. I ako opazi to od tebe postat će ti neprijatelj. A kada vladar postane

neprijatelj podanicima, a podanici postanu neprijatelji vladaru bit će ti uživanje da postoji onaj koji priziva na njihovu propast. “

NEMOJ SE LJUTITI ZBOG SEBE

Prenosi se da je Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhu, vidio pijanoga čovjeka, pa je želio da ga uzme i kazni ga. Pijani čovjek ga je izgrdio, te se udaljio od njega. Rečeno mu je: “O vladaru pravovjernih, pošto te je izgradio ostavio si ga !”Rekao je: “Ostavio sam ga jer me je naljutio, pa da sam ga kaznio uradio bi to zbog sebe. A ja ne volim da udarim muslimana zbog bijesa moje duše “.

SREDSTVA IZBAVLJENJA

*Ljutnja na ljutnju i meni slični se ljute,
I proljevena krv, zatim se vatra rasplamsava,*

*Evo ti pet stvari, ako budeš radio po njima pobijedit ćeš,
Velikom pobjedom i u džennetskim baščama uživati,*

*Blagost, pa strpljivost, zatim savladavanje srdžbe,
Zatim ustrajnost, zatim praštanje postigni.*

SEDATIVI

Znaj da za umirenje ljutnje kada napadne postoje razlozi koji se upotrebljavaju uz blagost. Neki od njih su:

Spominjanje Allaha:

Da spomene Svemogućeg i Uzvišenog Allaha i to ga potiče na strah od Njega. A strah od Njega potiče na pokornost Njemu, te se vrati svome odgoju i opameti se i prilikom toga nestane ljutnja. Uzvišeni Allah kaže: *A kada zaboraviš, sjeti se Gospodara svoga.* (Kur`an, sura El-Kehf, ajet 24). Ikrime kaže: "Znači: kada se naljutiš." I kaže Uzvišeni Allah: *A ako šejtan pokuša da te na zlo navede, ti potraži utočište u Allaha.* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 200). Značenje Njegovih riječi: *Pokuša da te na zlo navede.* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 200), to jest: pokuša da te naljuti, ti potraži utočište kod Allaha. Zaista On sve čuje i sve zna. Znači: da On čuje neznanje onoga koji ne zna i zna ono što će odstraniti ljutnju od tebe.

Pripovijeda se da je neki perzijski vladar napisao pismo i uručio ga svome ministru i rekao: "Kada se naljutim daj mi ovo pismo." U pismu je stajalo: "Šta ti je te se ljutiš. Ti si samo čovjek. Smiluj se onome ko

je na zemlji smilovat će ti se onaj ko je na nebesima.” Neki mudrac je rekao: “Ko se sjeti Allahove moći neće svoju moć upotrebljavati u činjenju nepravde Allahovim robovima.” Abdullah ibni Muslim ibni Muharib je Harunu er-Rešidu rekao: “O vladaru pravovjernih, molim te u ime Onoga pred Kime si ti ponizniji od mene pred tobom i u ime Onoga koji je moćniji da te kazni od tebe da mene kazniš da mi oprostiš.” Pa mu je oprostio pošto ga je podsjetio na moć Uzvišenog Allaha.

Sjećanje na smrt:

Prenosi se da se čovjek žalio Allahovom Poslaniku na grubost srca, pa je rekao: “Pogledaj u mezarove i izvuci pouku iz proživljenja “. Pored nekog kralja sekti kada bi se naljutio bili bi bačeni ključevi grobnica kraljeva, pa bi prestala njegova ljutnja. Zbog toga je Omer, radijallahu anhu, rekao: “Ko se često sjeća smrti bit će zadovoljan sa malo dunjaluka.” Od razloga su i: da pređe iz stanja u kome je u drugo stanje, pa ga ljutnja prođe sa promjenom stanja i prelaskom iz stanja u stanje i da je ovo praksa Me`muna kada bi se naljutio ili grdio. Perzijanci su govorili: “Kada se naljuti onaj koji stoji neka sjedne, a kada se naljuti onaj koji sjedi neka ustane.”

Posljedica ljutnje:

Da se onaj koji je ljut prisjeti onoga do čega ga dovodo ljutnja od kajanja i ružnog postupka osvete. Ibervajz je svome sinu Šijarvjeu napisao: "Zaista jedna riječ od tebe proliva krv, a druga riječ od tebe je zaustavlja. Uistinu, izvršenje tvoje naredbe biva sa tvojim govorom. Pa čuvaj se u tvojoj ljutnji od tvog govora da ne pogriješiš i od tvoje boje lica da se ne promijeni i od tvoga tijela da se ne navrati na lakomislenost. Zaista kraljevi kažnjavaju snažno, a praštaju blago. "Neki mudrac je rekao: "Može se ljutiti samo onaj koji ne posjeduje slabosti i koji može trpjeti ukor." Jedan od književnika kaže: Čuvaj se ljutnje kojom želiš pokazati svoju oholost. Uistinu ona dovodi do ponižavajućeg izvinjenja." Neki pjesnik je rekao:

*A kada te obuzme u ljutnji snaga,
Sjeti se tada poniženja izvinjenja.*

Nagrada za praštanje:

Od sedativa je, također, da se onaj koji je ljut sjeti nagrade za praštanje i nagrade za oprost, pa se savlada u ljutnji želeći nagradu i sevap i čuvajući se od zasluživanja korenja i kazne. Prenosi se od Poslanika, neka je an njega Allahov blagoslov i spas, da je rekao: "Glasnik će na Sudnjem sanu pozvati: Ko ima nagradu

kod Allaga – Svemogućeg i Uzvišenog – neka ustane. Pa će ustati oni koji su praštali ljudima. Zatim je proučio: *A onoga koji oprosti i izmiri se Allah će nagraditi.* (Kur'an, sura Eš-Šura, ajet 40) A Redža` ibni Hajve je Abd el-Meliku ibni Mervanu o zarobljenicima Ibn el-Ešasa rekao: "Zaista ti je Allah podario ono što voliš od pobjede, pa daj Allahu ono što on voli od oprosta". Prenosi se od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao: "Dobro su tri svojstva, pa kod koga se nađu upotpunio je vjerovanje (iman): onaj koji kada bude zadovoljan njegovo ga zadovoljstvo ne odvede u zabludu, kada se naljuti njegova ljutnja ga ne izvede iz istine, a kada bude moćan oprosti. ".

Neki čovjek je Omeru ibni Abd el-Azizu saopćio govor, pa mu Omer reče: "Želio si da me šejtan izazove zbog moći vlasti, pa da te kaznim danas onako kako ćeš me ti kazniti sutra. Idi, Allah ti se smilovao."

Ljubav prema ljudima:

Da se onaj koji je ljut sjeti saosjećanja srca prema njemu i naklonosti duša prema njemu, i da ne misli to izgubiti tjeranjem i udaljavanjem ljudi od sebe, te odustane od nastavljanja ljutnje i želi prijateljstvo i lijepu reputaciju.

Prenosi Ibnu Ebu Lejla od Atijje od Ebu Seida da je rekao: "Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: "Praštanje će svakome povećati čast. Pa praštajte, Allah će vam čast dati." Neki stilističari su rekli: "Nije navika plemenitih ljudi brza osveta, niti je uvjet plemenitosti uklanjanje blagodati." El-

Me`mun je Ibrahimu ibn el-Mehdiju rekao: "Zaista sam se savjetovao po pitanju tebe, pa su mi savjetovali da te ubijem. Međutim, ja sam našao da je tvoja čast iznad tvoga prijestupa, pa nisam volio da te ubijem zbog nužnosti tvoga poštivanja." Tada on reče: "O vladaru pravovjernih, uistinu savjetnik preporučuje ono što je uobičajeno u politici. Međutim, ti si odbio da tražiš pobjedu na bilo koji drugi način osim putem njenog preispitivanja od praštanja. Pa ako kazniš imat ćeš protivnika, a ako oprostiš nećeš imati protivnika." Pa je izrecitirao stihove govoreći:

*Tvoje dobročinstvo prema meni je olakšano tvojim
opravdanjem za mene,
Za ono što sam uradio, pa nećeš biti pravičan niti ćeš biti
prekoren,*

*I ustalo je tvoje poznavanje mene i protestovalo kod tebe
za mene,
Umjesto nepristrasnog svjedoka koji nije optuživan,*

*Ako sam ti poricao dobro djelo zbog kojeg si isticao svoju
zaslugu,
Uistinu sam ja u škrtosti favorizovaniji kod tvoje
plemenitosti,*

*Opraštaš pravično i kažnjavaš ako si njime kažnjen bio,
Pa te nismo lišili od toga da praštaš i osvećuješ se.*

SVOJSTVA MUSLIMANA

Zaista su blagost, nježnost, tolerancija i praštanje su neka od svojstava istinskog muslimana i osobina iskrenog vjernika, i one su vrednote i moral koje se daruju samo velikanima: *Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvрати, па će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo sretni.* (Kur`an, sura Fussilet, ajet 34-35).

Čudno je da Kur`an u svom govoru o praštanju kada govori o porodici kaže: *O vjernici, i među ženama vašim i djecom vašom, doista, imate neprijatelja, па ih se pričuvajte! A ako preko toga pređete i opravdanje prihvatite i oprostite, па – i Allah prašta i samilostan je.* (Kur`an, sura Et-Tegabun, ajet 14).

Upotrijebio je sve riječi tolerancije, praštanje i prihvatanje opravdanja zbog kompaktnosti slike i zbog potvrđivanja i podsticanja na obavezu praktikovanja ovoga lijepog morala unutar muslimanske kuće, čak i kad bi kod djece i žena bilo greške ili prijestupa i čak kad bi ta porodica bila od onih od kojih dolazi obmana, neprijateljstvo i uvreda. Pa kako je onda ako se do njihovih riječi ne drži i nisu u stanju od sebe neku štetu otkloniti niti sebi kakvu korist pribaviti?! Gdje su oni u odnosu na riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme,: "Najbliži od vas meni na Sudnjem

danu su oni koji su najljepšeg morala.“ I “Najbolji od vas je onaj koji je najbolji prema svojoj porodici. A ja sam od sviju vas najbolji prema mojoj porodici “. I od njegovih riječi, sallallahu alejhi ve selleme: “Nema ništa teže na vagi roba na Sudnjem danu od lijepog morala.“ I koliko je samo sjajnih hadisa koji naređuju lijep moral uopće, a u krugu porodice posebno.

Zaista su međusobna tolerancija, popustljivost i praštanje sastavni dio lijepog postupanja. I oni imaju najveći uticaj na porodičnu sreću. A najobilnija nagrada za njih je od Gospodara stvorenja. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: “Uistinu je Allah blag i voli blagost i daje za blagost ono što ne daje za nasilje i što ne daje za bilo šta drugo osim nje.“

SAMOPOŠTOVANJE

Zaista naš stav prema ljutnji može da utiče na način našega mišljenja u našim dušama i ovako ljutnja ima uticaj na naše samopoštovanje i samopouzdanje. Osjećanja ljutnje, da ne govorimo o njenom izražavanju, umanjuju samopoštovanje usljed loše reputacije koju ima ljutnja kod mnogih ljudi. I ja stalno slušam priznanja ljudi da oni kriju u sebi osjećanja tegobe, makar bila i beznačajna, jer se stide od njih.

IZ HISTORIJE

Musa, neka je na njega spas:

Kada se Musa, alejhis-selam, vratio sa sastajališta, u rukama su mu bile ploče, i vidio šta su sinovi Israilovi uradili od obožavanja teleta, uprkos tome što je iza sebe ostavio svoga brata Haruna da pazi na njih dok se on ne vrati. Bacio je ploče i svog brata za kosu dohvatio i počeo ga vući sebi, misleći da je njegov brat napravio propust po pitanju pozivanja svoga naroda što je rezultiralo njihovim obožavanjem teleta. Rekao mu je: *O Harune, šta te je spriječilo, kad si ih vidio da su zalutali* (Kur`an, sura Ta Ha, ajet 92). Pošto ga je njegov brat obavijestio o istini i toma da je on izvršio obavezu pozivanja. Ali sinovi Israilovi nisu mu pridavali važnost i umalo ga nisu ubili. Kod toga se smirila ljutnja Musaa, neka je na njega spas, i bilo mu je jasno da njegov brat nije napravio propust i da je prema njemu nepravedan bio. Musa, neka je na njega spas, je uzeo ploče. I kao da je ljutnja uzrujanost nadvladala Musaov, neka je na njega spas, razum i učinila da baci ploče. A njegova ljutnja je bila zbog žestine njegove revnosti prema vjeri, budući da je, neka je na njega spas, bio žestoke ljutnje radi Uzvišenoga Allaha i žestoke brige za Njegovu vjeru.

Iz ovoga događaja se zaključuju sljedeće stvari:

1. Ljutnja i bijes zbog vjere su pohvaljene stvari.
2. Izlivanje ljutnje na jednu osobu koja može da podnese uznemirenost ljutnje je bolja od ljutnje na sve ljude.
3. Grdnja i prijekor koji ne šteti su bolji od napada sa udaranjem ili psovanjem ili proklinjanjem ili sukobom, kao što je to uradio Musa sa Harunom kada ga je vukao i stezao za njegovu kosu i bradu.
4. Prihvatanje izvinjenja i slušanje argumenata drugih prije kažnjavanja, kao što je to uradio Musa kada je bio žestoko ljut, i Harunovog opravdanja, okupljanje njegovog naroda protiv njega i nedržanje do njegovog stava.
5. Ispravljanje grešaka koje su se desile u stanju ljutnje, kao što je Musa molio za Haruna i povratio se i uzeo ploče koje je bacio u vrijeme ljutnje.
6. Ovako je postalo jasno da je osnova Musaove ljutnje pohvaljena i da ga ljutnja nije odvušla u loše posljedice i bestidnu neuljudnost. I još važnije od toga je njegov brzi povratak i traženje oprosta od Allaha.

Debata:

Ez-Zehebi je, u knjizi *Biografije uglednih velikana*, spomenuo da se el-Hasanu ibni Muhammedu en-

Nedždžaru jednom od velikih apologetičara dogodila diskusija sa en-Nezzamom, jednim od velikih mu`tezila. En-Nezzam se naljutio na el-Hasana pa ga je udario nogom u prsa. Priča se da je on od toga umro nakon što se bio pridigao! Od ljutnje niko nije bio pošteđen. Dogodila se učenjacima, vladarima, poslanicima, velikanima, mudracima. Kako je to samo upropaštavajuća bolest!

Ali ibni el-Husejn:

Služavka Alija ibni el-Husejna je polivala vodu na njegove ruke, pa joj je pala posuda na njegovu glavu te ga povrijedila. Ona reče: *I koji srdžbu savlađuju.* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134).

Odgovorio joj je: "Savladao sam srdžbu."

Ona reče: *i koji ljudima praštaju* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134).

Pa je rekao: "Oprostio sam ti."

Zatim ona reče: *A Allah voli one koji dobra djela čine.* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134).

Pa joj reče: "Uistinu si ti slobodna radi Allahovog zadovoljstva!"

Zijad:

Naljutio se Zijad na nekog čovjeka, pa je naredio da mu se glava odsječe. Čovjek mu reče: "O vladaru, uistinu ja kod tebe imam nepovredivost. "

On reče: "Šta je ona?"

Čovjek je odgovorio: "Uistinu je moj otac tvoj komšija u Basri."

On reče: "A ko je tvoj otac?"

Čovjek reče: "Zaista sam ja, sada, zaboravio svoje ime, pa kako da ne zaboravim ime moga oca?!"

Pa se stišala Zijadova ljutnja. Vratio je njegovu masku na njegova usta, nasmijao se i oprostio mu.

Heraklit:

Rimski car Heraklit se naljutio na svoga brata Menanija zbog principa u vjeri, pa ga je spalio, zatim bacio njegovo tijelo u more ne sjećajući se bratske veze sa njime. Ljutnja ga je, vjerovatno, zaslijepila.

Harun er-Rešid:

Harun er-Rešid se naljutio na Humejda et-Tusija, pa je zatražio kožni tepih (za vršenje pogubljenja na njemu) i sablju za njega. Tada je čovjek zaplakao.

Reče mu: "Šta te rasplakalo?"

Pa je rekao: "Tako mi Allaha, vladaru pravovjernih, ne plašim se smrti, jer je ona neizbježna, već sam zaplakao žaleći zbog moga napuštanja dunjaluka, a vladar pravovjernih ljut na mene."

Pa se Harun er-Rešid nasmijao i oprostio mu, te reče: "Zaista onaj koji je plemenit kada ga laskajući mu nastojiš prevariti dopusti da bude prevaren."

IZ SADAŠNJOSTI

Neposlušni sin:

U jednom od područja Kraljevine Saudijske Arabije mladić je razljutio svoju majku nakon što je bio neposlušan prema njoj i odbojno se odnosio prema njoj. Zatim je podigao svoj glas na nju i uvećao se govor među njima sve dok je nije izudarao i polomio joj nekoliko zuba. Prebačena je povrijeđene glave u bolnicu. On je sproveden kao ludak u zatvor u kojem je ostao dugo.

Ova priča je potresla društvo, jer je ona izdata od neposlušnog sina koga je njegova žestoka ljutnja potaknula da izgubi svoju ravnotežu i razum i osmijelio se na ovaj strašan čin zbog kojeg je potresena cjelokupna ljudska savjest i srami ga se svaki slobodan čovjek.

Onaj koji upućuje pouke:

Mladić koga sam upoznao, upućivao je riječi pouke, odgoja, upute. Nastavilo se kod njega ovo stanje sve dok se nije razišao sa svojim ocem u dugoj svađi zbog porodičnog problema. Ovaj sin je ponio pištolj i ubio svoga oca. Odveden je u zatvor. Neki njegovi bližnji rođaci su pokušali da ubijede ljude

neosnovanim argumentima u poništavanju presude pogubljenja sina. Najposlije, izrečena je presuda i pogubljen je sin pred očima ljudi nakon džume namaza, u čuvenom procesu čiji je uzrok neopravdana rasplamtjela ljutnja koju je raspalio šejtan u njegovom razumu, te zaslijepio njegovu razboritost i onespособio njegovo razmišljanje.

Sukob dva plemena:

Dva plemena su se sastala na izvoru vode na nekom mjestu na zemlji. Zapodenula se svađa i prepirka među njima. Zatim su se vratili svome oružju, te se zapodjenula borba. Ubijeno je pet ljudi iz jednog plemena i sedam iz drugog. Došla je policija i patrola sigurnosti da razdvoje dva plemena poslije ove borbe.

Musliman ubija muslimana i zaboravlja riječi Istinitog, Slavljen neka je i Uzvišen: *Onome ko hotimično ubije vjernika kazna će biti – Džehennem, u kome će vječno ostati; Allah će na njega gnjev Svoj spustiti i prokleće ga i patnju mu veliku pripremiti.* (Kur`an, sura En-Nisa`, ajet 93).

Zaista je to žestoka ljutnja koja je vatrena žeravica od šejtana koja se zapaljuje u srcima, pa se sa njom zaboravljaju vrijednosti, moral i šerijatski odredbe.

Otac i njegov sin:

Neki čovjek se naljutio na svoga sedmogodišnjeg sina. Zamisli odraslog, pametnog i razboritog čovjeka

koji se žestoko naljuti na svoga sina, njegovu krv koji ima sedam godina ! Pa ga kazni žestokom kaznom. Sveže ga za noge i okači ga za ventilator na plafonu okrenutog na njegovu glavu prema dole do jutra. Zatim odveže uže ujutro i preveze dijete u bolnicu na intenzivnu njegu, a krv teče iz njegovog nosa. Pa kakva je ovo milost i kakva obazrivost i kakva razboritost?! Otac je izgubio svoga sina pošto se žestoko naljutio.

Sinovljeva lijenost:

Neki čovjek se naljutio na jednoga od svojih sinova kada ga je budio na sabah namaz. Sin je odbio da ustane zbog lijenosti, ravnodušnosti i neznanja. Tada otac dolazi sa oružjem i otvori vatru na ovoga slaboga sirotoga sina. Onda se pokaje otac i izvrši samoubistvo, te se pridruži svome sinu.

Ovo nije šerijatsko liječenje i ovo nam nije naređeno u našoj pravoj vjeri.

Suprug:

Neki čovjek se naljutio na svoju suprugu, pa je zapalio njenu kosu sa vatrom, polomio joj zube i preinačio njeno lice sa ozljedama, a zatim se razveo

od nje. Pokrenula je proces koji je predmet istrage u sudu.

Suprug:

Pozvala me je žena telefonom na kanalu "Ikre" u emisiji "Neka je mir na vas (esselamu alejkum) "i ispričala o nasilju njenog supruga kojeg je napustila. To je nešto zbog čega sijede glave i što ostavlja djecu sijedom. Tako joj je jedanput slomio ruku. Drugi put vilice. Treći put je izbacila iz kuće da spava sama samcata na ulici u potištenosti koju ne zna niko drugi osim Allaha. Uzrok svega toga je raspaljena i uzburkana ljutnja koja je zabludjela razboritost i razum ovoga čovjeka.

Komšija:

Jedan od dobrih ljudi me obavještava pa kaže: "Ne boj se osim od ljutnje, jer je ona, uistinu, vatra koja se raspaljuje u srcu i oslijepi razboritost zbog nje." I nastavlja govoreći: "Jednom sam sjedio na svojoj stijeni. Kad ono moja mala kćerka koja čuva stoku koju je sačinjavalo malo ovaca koje su ušle u njivu mogega komšije. Komšija se razbjesnio pa je izgrdio, izružio i izvrijeđao. Kćerka se vratila plačući." Kaže čovjek: "Obuzela me je ljubomora i bijes, i ljutnja je kod mene

dostigla visok stepen. Uzeo sam moje oružje i otišao kod komšije. I tako mi Allaha da je riječ izustio ili progovorio i jednu ružnu riječ otvorio bih vatru na njega i namjestu bih ga ubio, jer sam bio izgubio svoj razum i moja razboritost je bila nestala i izbezumio sam se od ljutnje. Ali komšija mi je, dok sam ga grdio, neprestano ponavljao riječi: "Utječem se Allahu od šejtana (euzu billahi mineš-šejtan)", "Spomeni Allaha". "Reci: 'Nema drugog božanstva osim Allaha (la ilahe illellah)", pa sam se prisjetio i nervi su mi se smirili i razboritost mi se vratila, nakon što mi je oružje bilo u rukama i htio sam da ga ubijem."

Životno kajanje:

Dok je otac glancao svoj novi automobil sin od šest godina je uzeo kamen i napravio ogrebotine sa jedne strane auta. Otac je na vrhuncu ljutnje uzeo ruku svoga sina i udario ga po njoj nekoliko puta ne osjećajući da je upotrebljavao "engleski ključ" (ključ koji obično upotrebljavaju vodoinstalateri za demontiranje i montiranje cijevi) što je dovelo do amputacije sinovljevih prstiju u bolnici. Sin bi pitao oca: "Kada će mi porasti moji prsti?!"

Ovako je otac osjećao najveću bol i vratio se do auta i počeo da ga udara nogama više nekoliko puta. I kada je sjeo na zemlju umoran od neprestanog udaranja pogledao je u ogrebotine koje je napravio sin i našao da piše: "Volim te, o moj oče."

Prilikom izbijanja ljetnje daš sebi priliku da se smiriš prije nego doneseš odluku zbog koje ćeš se kajati cijeloga života.

Dvije bombe:

Prijašnji predsjednik Amerike Truman se naljutio na Japan, odmah nakon njegovog uništenja američke flote i njegovog ulaska u rat, pa je odlučio da bombarduje Japan sa dvije atomske bombe. Jedna od njih je pogodila Hirošimu, a druga je pala na Nagasaki. Prva je ubila sedamdeset i četiri hiljade Japanaca u prvoj minuti. Zagađen je zrak, uništen je život i ubijen čovjek. Ljudi se – a prošlo je od toga događaja više od pedeset godina – još uvijek rađaju unakaženi zbog utjecaja te dvije bombe.

Zbog strahote onoga što su prouzrokovale te dvije bombe i njihovih užasnih utjecaja, uistinu je Truman lično dan nakon te tragedije rekao: "Kamo sreće da nisam potpisao tu opasnu odluku dok sam bio ljut. Poželio sam da me majka nije ni rodila. I kamo sreće da sam umro dvadeset godina prije te katastrofe." Nije samo Truman bio pogođen zlom onoga što su prouzrokovale te dvije bombe od razaranja. Jedan od pilota koji su bacili ove dvije bombe je izvršio samoubistvo.

Japan, čak i cijeli svijet, bi bili pošteđeni svog ovog razaranja koje su prouzrokovale te dvije bombe i čiji utjecaji još uvijek izazivaju krvarenje srca, da Truman nije donio tu odluku u trenutku ljetnje.

Holokaust:

Spaljivanje je način na koji ih je Hitler, prema riječima Jevreja, kažnjavao. Kažu da je Hitler bio ljut pa je sa njima učinio ono što je učinio. To je ono što je kod njih poznato kao holokaust.

GUBITAK STRPLJENJA

Ljtnja je neposredan rezultat gubitka strpljenja, budući da se mi, uistinu, ljutimo jer nismo u stanju podnijeti nešto ili nekoga. Zaista mi osjećamo ljutnju jer ne možemo da podnesemo ili se strpimo na ovu ili onu stvar.

Zaista se nepostojanje strpljenja i ljutnja čine kao da svako od njih dvoje radi na neovisan način jedno od drugog. Međutim, istina je da je nedostatak strpljenja neprekidni lanac koji počinje sa napetošću i brigom, a vodi do ljutnje, a zatim do gnjeva i provale bijesa. A značenje ovoga je da je suprotno tome ispravno, također. I koliko god budemo većeg strpljenja postajemo manje napetosti, ljutnje, provale bijesa i gnjeva.

Uistinu kada se okitimo strpljenjem možemo da odlučujemo na bolji način kada nam je obavezno da se naljutimo – s tim da ova ljutnja ima ono što je opravdava – a kada nam je obaveza da se nasmiješimo i podnesemo nešto.

Postoji irska poslovice koja kaže: "Kada se naljutiš sam nosiš breme, u vremenu u kojem se druga strana apsolutno ne obazire na tu stvar." Otuda, kada god se što više okitimo strpljenjem smanjuje se ono što osjećamo od ljutnje i postajemo smireniji.

STRPI SE PRED ČOVJEKOM KOJI JE LJUT

Kada vidiš svoga prijatelja da se naljutio i počeo govoriti ono što nije ispravno strpi se nad njegovim napadom bijesa, jer ga je, uistinu, šejtan nadvladao i narav se uzburkala.

Kada mu u svojoj duši uzmeš za zlo ili mu uzvратиш shodno njegovom činu bivaš kao pametan čovjek koji se suprostavlja ludaku ili kao svjesni čovjek koji kori onesviještenog.

Već ga milostivo pogledaj i ukazuj na slobodu djelovanja njegove volje i oslobodi ga poigravanja nagona sa njime. I znaj da se on kada dođe sebi kaje zbog onoga što se dogodilo i priznat će ti odliku strpljenja.

Ovo stanje treba da pokazuje dijete prilikom ljutnje oca, supruga prilikom ljutnje supruga, pa ga ostavi da se liječi pomoću onoga što kaže. I nemoj da se uznemiravaš zbog toga, jer će se on vratiti, kajući se i izvinjavajući. A kada mu se uzvrati na njegovo stanje i govor neprijateljstvo postaje ukorijenjeno i on će kada se osvijesti nadomjestiti ono što mu je učinjeno u vrijeme izbezumljenosti.

A većina ljudi nije na ovom putu. Kada vide ljutog čovjeka uzvraćaju mu na ono što kaže i uradi što nije u skladu sa mudrošću, već je mudrost ono što sam spomenuo. A to će postići samo oni koji znaju.

DŽAFER ES-SADIK

Pripovijeda se o Džaferu es-Sadiku, radijallahu anhu, da je sluga stojeći posipao vodu na njegove ruke, pa je pao bokal iz slugine ruke u leđen. Pa su raspršene kapi poprskale njegovo lice. Džafer ga je ljutito pogledao.

Sluga reče: "O moj gospodar *Koji srdžbu savlađuju...* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134).

Džafer reče: "Savladao sam svoju srdžbu."

Sluga reče: *I koji ljudima praštaju.* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134).

Džafer reče: "Oprostio sam ti."

Sluga reče: *A Allah voli one koji dobra djela čine* (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134).

Džafer reče: "Idi, slobodan si radi Allahovog zadovoljstva."

*Obavezat ću svoju dušu da oprosti svakom prijestupniku
I ako se umnože njegovi prijestupi prema meni.*

*A ljudi nisu ništa drugo osim jedna od tri vrste,
Ugledan, onaj nižeg ranga i jednak opponent.*

*Što se tiče onoga koji je iznad mene, znam njegovu snagu.
Slijedim istinu po pitanju njega, a istina je obavezna.*

*A što se tiče onoga nižeg stepena, ako nešto kaže čuvam
od
Odgovora njemu svoju čast, i ako prigovarač prigovori.*

*A što se tiče onoga koji mi je jednak, ako pogriješi ili
posme,
Učinit ću dobro, dobro je, uistinu, blagosti potčinjeno.*

DŽINGIS-KAN

Najdraži prijatelj Džingis-kana je bio njegov soko koji je stalno bio na njegovoj ruci. Izlazio je sa njim i upućivao ga na njegovu lovinu da jede od nje i dadne mu koliko mu je dovoljno. Soko Džingis-kana je bio primjer za iskrenog prijatelja, čak i ako je bio šutljiv. To je zbog toga što je Džingis-kan jednog dana sam izašao u polje i nije bio sa njim niko osim njegovog prijatelja sokola. Prestali su se kretati i ožednjeli su. Džingis-kan je želio da pije, pa je našao potok u podnožju planine. Napunio je svoju čašu, i kada je htio da popije vodu koju je zagrabio iz izvora došao je soko i jurnuo prema čaši da je prospe. Džingis kan je pokušao drugi put: Međutim, kako je Džingis-kan primicao čašu ustima, soko se približavao i udarao čašu svojim krilom. Čaša bi odletjela i voda bi se prosula.

Pokušaj se ponovio i treći put. Džingis-kana je već obuzela ljutnja na njega i izvukao je svoju sablju. Kada se soko približio da prospe vodu, udario ga je jednom i odsjekao mu glavu. Soko je pao mrtav. Osjetio je bol u momentu pada sablje na vrat svoga prijatelja i srce mu se iskidalo kada je vidio kako teče sokolova krv. Tada

je zastao trenutak i uspeo se iznad izvora da vidi veliko jezero iz unutrine čijih stijena izvire vrelo potoka. U njemu je bila mrtva velika zmija koja je jezero ispunila otrovom.

Džingis-kan je shvatio kako je njegov prijatelj želio da mu bude od koristi. Međutim, on je to shvatio nakon što je bilo prekasno. Onda je uzeo svoga prijatelja zavio ga u tkaninu i vratio se svojim čuvarima i svojoj vojsci, a u njegovoj je ruci bio uginuli prijatelj. Naredio je svojim čuvarima da se napravi soko od zlata kao statua njegovog prijatelja i da se na njegovim krilima ukleše: "Prijatelj ostaje prijateljem, makar uradio nešto što ti se ne sviđa." Uistinu, posljedica svakog djela čiji je uzrok ljutnja jeste neuspjeh.

NAPOLEONOVA NAVALA SRDŽBE

U januaru 1809. godine Napoleon Bonaparta se uznemiren, zabrinut i ljut vraćao u Pariz iz španskih ratova. Njegovi špijuni i uhode su ga obavijestili o zavjeri njegovog ministra vanjskih poslova Talijerana protiv njega sa Fušijeom njegovim ministrom policije. Pozvao je svoje ministre u dvorac. Počeo je hodati između njih po sali za sastanke tamo – ovamo i ljutito govoriti o zavjerenicima koji rade protiv njega. Eksplodirao je vičući u lice Talijerana: "Uistinu, ti si kukavica i čovjek bez uvjerenja. Nema kod tebe ništa sveto. Ti si spreman prodati svoga oca lično. Pružio sam ti udoban život. Uprkos tome ne ustručavaš se da

me uznemiravaš i štetu mi nanosiš.”

Ministri su se međusobno zglledali, ne vjerujući. Nije se prije desilo da vide generala koji ne zna za strah i koji je pohodio veći dio Evrope zabrinutog, zbunjenog i ljutog do ovoga stepena.

Napoleon je, udarajući svojim nogama po zemlji, nastavio: “Zaista, ti zaslužuješ da se polomiš kao staklo, i ja sam, uistinu, sposoban da te pololim. Pa zašto nisam naredio da te objese? Ali, preostalo je još puno vremena za to.” Nastavio je vikati i skoro da mu se dah prekinuo, a lice mu je pocrvjelo i oči su mu se izbočile: “Ti, usput rečeno, nisi ništa drugo osim izmet u ženskoj svilenoj čarapi.”

Nakon nekoliko poniženja, Napoleon je otišao. Uprkos svojoj ljutnji nije uhapsio svoga ministra vanjskih poslova, zadovoljavajući se njegovim razrješenjem s dužnosti i progonstvom, vjerujući da će ponižavanje biti dovoljna kazna. Međutim, Talijeran je, uistinu, njega ponizio čuvanjem svoje prisebnosti. Što se njega tiče, on je potpuno izgubio kontrolu nad sobom, te je taj stav Napoleona bio njegov put u propast. I kao što je rekao Talijeran: “Ovo je početak kraja.” Njegova ljutnja je bila slamka koja mu je zadala smrtni udarac. I ubrzo je pao u Vaterlou.

Istina je, zaista, da napadi ljutnje ne plaše, niti ulivaju lojalnost, već oni, uistinu, uzrokuju sumnje i zabrinutost oko tvoje vlasti. Ove žestoke eksplozije otkrivaju tvoju slabost i često nagovještavaju tvoj zalazak. Ovo je ono što se dogodilo Napoleonu.

EKSERI

Postojao je mladić koga je teško bilo zadovoljiti. Njegov otac mu je dao punu kesu eksera i rekao mu: "Zakucaj po jedan esker u ogradu vrta svaki put kada u njemu izgubiš svoje živce i žestoko se naljutiš." Prvog dana mladić je zakucao trideset i sedam eksera. A sljedeće sedmice je mladić naučio kako da vlada sobom i broj eksera koji su dnevno zakucavani se smanjivao. Mladić je otkrio da je lahko naučio kako da vlada sobom i da je to lakše od zakucavanja eksera u ogradu vrta .

I na kraju je došao dan u kojem mladić nije zakucao ni jedan ekser u ogradu vrta. Kada je otišao da obavijesti svoga oca da više nema potrebe da zakuca bilo koji ekser, njegov otac mu je rekao: "Sada izvadi po jedan ekser za svaki dan koji prođe bez ljutnje." Prošlo je nekoliko dana. I konačno, mladić je mogao da obavijesti svoga oca da je izvadio svaki ekser iz ograde.

Otac je odveo svoga sina do ograde i rekao mu: "Sinko moj, dobro si postupio. Međutim, pogledaj u ove rupe koje si ostavio u ogradi. Ograda nikada neće biti kao što je bila. Pa kada se između tebe i drugih dogodi svađa ili nesuglasica i iz tebe izađu neke ružne riječi u stanju ljutnje, ostavljaš ih sa ranom u njihovim dušama poput tih rupa koje vidiš.

POGINUO JE...

Kretanje ima svoja pravila, a saobraćaj ima svoj sistem koji se mora poštovati i provoditi zakon sa energičnošću prema njegovim prekršiocima. Semafor je postavljen da bude u službi građanina i zaštititi ga od propasti. A saobraćajni policajac se muči i umara cijeli dan kako bi uredio saobraćaj i olakšao njegov promet sa lakoćom i jednostavnošću. Međutim, postoje oni koji krše ove propise i ne vode računa o njihovim životima i životima drugih. Ove slabe duše štete domovini i građaninu, i samo provođenje zakona je garant njihovog disciplinovanja.

Ahmed, mladić u cvijetu mladosti, odličan u školi. Njegov otac je vodio računa o njemu i obezbijedio mu sve što zahtijeva pristojan život. Kuća je puna svega što je ukusno i dobro. Odjeća je uvezena iz Evrope. A lični vozač mu nosi školsku torbu dok ne dođe sa njim do vrata razreda u čuvenoj nacionalnoj školi.

Ahmed je završio srednju školu sa visokim prosjekom kako bi se upisao na Medicinski fakultet usred sveopće radosti. Ahmed se nagnuo prema svojoj majci i rekao joj za obećani poklon, a on je brzi automobil uz uvjet da ga vozi sam bez bilo kakvog vozača. On je, shodno njegovim riječima, postao čovjek i pouzdan u sebe i nema potrebu za vozačem ili bilo čime drugim. Zaista je ovo prijatan, lijep i prihvatljiv govor. Međutim, čini se da je njegova spoljašnjost milost, a njegova unutrašnjost kazna, Od kako je sam počeo

voziti, počeo je zanemarivati svoj studij, odsustvovati sa predavanja da bi pao na kraju godine. Otac je šutio, a majka mu je nalazila opravdanje. Susreo se sa nekim svojim prijateljima, jer je imao družinu sličnu njemu. Ubijedili su ga da otputuje i noću boravi u motelima i mjestima za razonodu izvan Rijada kako bi mu sve bilo dostupno i i u miru ostvarljivo tokom noći.

Tokom njegovog prisustva u kući iznenada se sjetio zakazanog termina, pa je ustao žurno i obukao svoju odjeću. Vozio je svoje auto stajući kada god bi naišao na semafor protiv svoje volje. Vrijeme ga je pritiskalo i bio je ljut i ogorčen, te je malo razmislio. Njegov šejtan mu je došaptavao i navodio ga da prođe na crveno svjetlo. Malo je razmislio, ali je prisilno stao kada je video iza sebe automobile policijske patrole. Na semaforu se upalilo zeleno svjetlo, te je brzo prošao. Sa njime je bio njegov šejtan koji je nastavio da ga obmanjuje: Neophodno je da prođe na crveno pa neka bude šta bude.

Izenada razmisli i odluči da brzo prođe na crveno svjetlo. Ali se tada susreo s velikim automobilom koji je zgnječio Ahmedovo auto. Jadnik je prebačen u sobu za reanimaciju u kojoj ispušta svoju dušu i kao da on ponavlja: "U opreznost je sigurnost, a u brzini kakanje."

Zaista nas Ahmedova nesreća poziva da tražimo da se pored svakog semafora stavi parola: "Ne ljuti se. Sve što ide, doći će." Lijepo bi bilo kada bi se trenuci čekanja iskoristili za traženje oprosta od Allaha.

STRPLJIVOST TRGOVCA

U davna vremena postojao je pobožan trgovac. Kada god bi ga nesreća zadesila i razljutila govorio bi: "Gospodaru moj, učini je dobrom." Ljudi su mu se čudili zbog mnoštva nesreća i nevolja koje su mu se događale, a on nije prestajao biti strpljiv. Čak je, svaki puta kada bi bio izložen nesreći, govorio: "Gospodaru moj, učini je dobrom." U njemu se ništa nije mijenjalo kada bi ga zadesila nesreća i na njemu se nije pokazivala uzrujanost. Ustvari, on uopšte nije bio uzrujan, jer je uvjeren da je sve što ga zadesi dobro za njega.

Jednoga dana je izašao sa svojim prijateljima na putovanje u karavani s ciljem trgovine. Svaki čovjek među njima je imao kamilu natovarenu robom, hranom i pićem. Nakon dugog putovanja, zastali su da odmore. Kada su primijetili da je dobri čovjek utonuo u popodnevni san, dogovorili su se da mu sakriju njegovu kamilu sa stvarima koje je nosila, da vide njegovu reakciju kada sazna za to.

Kada se probudio iz svoga sna rekoše mu: "Tvoja kamila, je uistinu, pobjegla. Pokušali smo da je uhvatimo, ali nismo mogli."

Odmah je rekao: "Gospodaru moj, učini je dobrom. "

Pa su se začudili njegovom postupku i rekli: "Tvoja kamila je odbjegla, a ti kažeš: 'Gospodaru moj, učini je dobrom!'"

Reče: "Gospodaru moj, učini je dobrom!"

Rekli su: "Na njoj je sve što posjeduješ od robe!"

Reče: "Gospodaru moj, učini je dobrom."

Rekli su: "A tvoja hrana i tvoje piće!"

Reče: "Gospodaru moj, učini je dobrom."

Izenada i bez ikakvog upozorenja na njih su nasrnuli razbojnici, uzeli njihove kamile sa svim onim što je bilo na njima i pobjegli.

Trgovci su rekli: "Da izvedemo kamilu našega prijatelja."

I kada su mu je predali reče: "Zar vam nisam rekao: Gospodaru moj, učini je dobrom!"

Rekli su: "Gospodaru moj, učini je dobrom. Gospodaru moj, učini je dobrom."

NARANDŽA

Dvije djevojčice žele zadnju preostalu narandžu u frižideru. Pa su se međusobno posvađale i žestoko naljutile, budući da svaka od njih želi narandžu za sebe odbijajući postizanje kompromisnog rješenja koje će ih obje zadovoljiti. Izašla je njihova majka, a znala je da njene dvije kćerke žele narandžu i znala je da joj je obaveza da otkrije njihove potrebe i da bude pravična i iznese mišljenje tako da svaka djevojčica osjeća da je ona pobjednica i da je trijumfirala u borbi za narandžu.

Majka je jednu od djevojčica upitala: "Zašto ti želiš narandžu?"

Odgovor je bio: "Jasam žedna i želim da pripremim sok."

I pitala je drugu djevojčicu: "Zašto ti želiš ovu narandžu?"

Pa je odgovorila: "Želim koru da njome ukrasim moj kolač."

Pa je majka dala koru jednoj od djevojčica i cijelu narandžu drugoj djevojčici, te su obadvije pobijedile i nestalo je ono što je bilo među njima od ljutnje na sasvim jednostavan način. Uistinu, uzrok mnogih ljutnji je banalan!

KLJUČ ZALA

Čovjek iz jednog plemena je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, i rekao mu: "Daj mi savjet, o Allahov Poslaniče."

Poslanik mu je rekao: "Da li ćeš smatrati obaveznim ono što ću ti oporučiti?"

Rekao je: "Nema snage niti moći osim od Allaha."

Tada mu reče: "Ne ljuti se."

Kada se vratio svome plemenu vidio ih je da se pripremaju za borbu protiv drugoga plemena. I umjesto da se sa uzburkanom ljutnjom povinuje borbi, sjeti se savjeta Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa reče svome narodu: "Ako želite da se borite protiv njih ja ću vam platiti krvarinu ili naknadu kako bi odustali od napada na njih." I time je spriječio prolijevanje krvi sa obje strane. U davno doba je rečeno: "Kada se ljutnja uda za osvetu, rađaju varnicu."

Zaista je suzdržavanje od ljutnje oporuka koju je ponavljao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, onome koji je od njega tražio savjet, jer je ljutnja ključ mnogih zala.

ONAJ KOJI SE UZDIŽE NAD ALLAHOM

Prenosi se da je neki čovjek rekao: "Tako mi Allaha, Allah neće oprostiti tome i tome." Allah je rekao: "Ko je taj koji uzdiže nada Mnom da neću oprostiti tome i tome?! Zaista sam ja oprostio tome i tome i poništio tvoja djela!" Ovaj čovjek je rasrdio Allaha. Govorio je u ovom stanju dok je bio ljut zbog Allaha, ali na nedozvoljen način. Pa je Allah poništio njegova djela, jer Allah prašta kome On hoće: *A ko će oprostiti grijeh ako ne Allah?* (Kur'an, sura Ali Imran, ajet 135). Čudno je to da se on naljutio radi Allaha. Ali je to riječ jezikom izrečena. Ebu Hurejre je upozoravao ljude na izgovaranje riječi poput ovih u svojoj ljutnji. Pa kako je onda sa onim koji se naljuti zbog sebe, a zatim govori ono što nije dopušteno?! U Muslimovom *Sahihu* se od Imrana ibni Husajna prenosi da su bili sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme. Imran je rekao: "Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bio na nekim svojim putovanjima, žena Ensarijka je bila na kamili, koja je mnogo rikala, pa je proklela. Čuo je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, i rekao: "Uzmite ono što je na njoj i ostavite je, jer je ona prokleta."

U Muslimovom Sahihu se prenosi da je čovjek od Ensarija bio na svojoj kamili, pa je natjerao da klekne, natovarivši je, zatim je potjerao. Kamila je neko vrijeme oklijevala. On je potjerao i rekao joj: "Allah te prokleo." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, reče: "Ko je ovaj koji proklinje svoju jahalicu?!" Čovjek reče: "Ja sam, Allahov Poslaniče." Poslanik reče: "Sidi sa nje. Nemoj da nam saputnik bude neko ko je proklet, nemojte proklinjati sebe. Nemojte proklinjati svoju djecu. Nemojte proklinjati svoj imetak, kako ne biste potrefili vrijeme kod Allaha u kome se zatraži od Njega pa vam on usliši traženo." Žena je izgubila svoju kamilu zbog riječi izrečene u ljutnji, a također i čovjek. A Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, to ne smatra lahkim i pribojava se zla za karavanu, ako u njoj bude životinja koju je vlasnik prokleo. Zatim upozorava cijeli ummet na to da čovjek proklinje sebe ili svoju djecu ili svoj imetak, jer se to može podudariti sa vremenom uslišenja, te bude uslišano i dogodi se katastrofa uzrokovana jednom riječju.

U VATRU

Bio je obijestan, zadivljen svojom snagom, zaslijepljen svojom sabljom. Obuzela ga je oholost u jednom od vojnih pohoda i nije podnosio ranu. Zadesila ga je vatra zapaljive ljutnje, dok se njegov vulkan nije uzdigao, te je izvršio samoubistvo. Zato

je izgubio dunjaluk i Ahiret. A kako je to ružan gubitak!!

U Buharijinom *Sahihu* se prenosi da je Sehl rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, se sretao sa idolopoklonicima u nekim svojim vojnim pohodima, pa bi se sukobili, te bi se svaka vojska uputila prema svom logoru. Među muslimanima je bio čovjek koji ne bi ostavljao ni jednog idolopoklonika, a da ga nije pratio i posjekao ga svojom sabljom.

Rečeno je: "Allahov Poslaniče, niko od njih nije zadovoljio kao što je zadovoljio taj i taj!"

Poslanik reče: "Zaista je on od stanovnika vatre."

Pa surekli: "Koji od nas je od stanovnika Dženneta, ako je ovaj od stanovnika vatre?!"

Pa jedan čovjek iz naroda reče: "Sigurno sam ga pratio. Pa kada bi ubrzao ili usporio ja sam ga pratio, sve dok nije ranjen. Požurivao je smrt, pa je stavio balčak svoje sablje na zemlju a njen vrh među svoje grudi. Zatim se nabio na nju i izvršio samoubistvo."

Pa je čovjek došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, i rekao: "Svjedočim da si ti Allahov Poslanik."

Poslanik reče: "A zašto to kažeš?!"

Pa mu je čovjek ispričao šta se dogodilo. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, reče: "Uistinu će čovjek činiti djela stanovnika Dženneta po onome što izgleda ljudima, a uistinu, je on od stanovnika Vatre. I činit će djela stanovnika Vatre po onome što izgleda ljudima, a uistinu, je on od stanovnika Dženneta. "

UBISTVO SUPRUGE

U danu, nakon što je suprug završio svoj omiljeni sport koji neprestano trenira, a to je dizanje tegova, došao je svojoj kući gdje ga je dočekala njegova supruga. Međutim, činilo se da njen dan nije bio miran i ugodan. Između njih je izbila svađa i pomutila je raspoloženje njenog supruge. On se punio ljutnjom koja se tako brzo povećavala i povećavala sve dok nije dostigla stepene u kojima je izgubio prisebnost. To je dostiglo taj stepen da je ošamario svoju ženu koja je pala u nesvijest i rastala se sa životom, a on nije znao šta radi i pokajao se onda kada kajanje ne koristi. Nazvao je svoga rođaka i obavijestio ga o svojoj nesreći, pa mu je on rekao: "Zapali kuću pa će zločin izgorjeti sa njom i ona će prah i pepeo biti." Tako je i uradio.

Rođak je previdio stvari koje su se dešavale i istragu poslije svake nesreće. Saznale su se pojedinosti o zločinu. Saznala ih je porodica supruge kojima je zadalo bol ono što je zadesilo njihovu kćerku i zadao im je bol njen završetak spaljivanjem.

Nisu se smirili osim nakon izvršenja odmazde nad njim. Nad njim je izvršeno pogubljenje.

Od ovoga trenutka njihovo dijete je živjelo samo kod njegove bližnje rodbine, bez oca i bez majke. Porastao je, a mrzio je porodicu svoga oca. Čak i kada se oženio i dobio dijete nije ih posjećivao. I oni ga nisu poznavali nakon onoga što se dogodilo.

Stimulansi ove stvarne priče su počeli od trenutka ljutnje, a završili udovoljenjima toj ljutnji zbog kojih

se njihov počinitelj pokajao i iz kojih su proizašli krajnje loši rezultati poput ubistva majke, lišavanja djeteta roditelja, kidanja rodbinske veze i odbacivanja porodice svoga oca. A sve to zbog ljutnje.

NJEN GOVOR

Žena se može naljutiti zbog jednoga ili drugoga razloga, a može se i uzrujati. A najviše što je uznemirava jeste ljubomora i osjećanje zapostavljenosti. I možda će u stanju ljutnje izgovoriti uznemirujuće riječi ili će možda reći bolan govor kao: Mrzim te, ne podnosim te, ti si takav i takav ili uradit ću tako i tako. Čak može tražiti najopsaniju gorčinu kao razvod braka i druge teške riječi. Međutim, kada se smiri njena ljutnja – a to možda biva poslije nekoliko trenutaka - ona, uistinu, protivrječi svemu što je rekla i negira sve što je obznanila. Čak, riječi "Mrzim te" možda nose u njenom srcu riječi volim te, očaran sam tobom. Zbog toga je obaveza supruga da ne prosuđuje prema trenucima ljutnje i riječima kazanim u afektu. I ako šerijat ne kažnjava čovjeka za njegov govor ili djelo u stanju žestoke ljutnje kako je onda sa čovjekom muslimanom sa onim koga voli?! On mora naučiti iz morala svoga šerijata i uzvišenosti njegovog programa.

NJENI USPJESI

Postoji vrsta ljudi koji žele da žena ostane neznalica o dunjaluku ili bude daleko od života ili da ima malo udjela u nauci, obrazovanju i stvaralaštvu zbog različitih shvatanja. I kada od nje vidi uspjeh, ili napredak, ili upućenu joj pohvalu od ljudi ili pridavanje važnosti, žestoko se naljuti. On ne može to podnijeti i slomi joj krila, uništi njena nadanja i postane kamen spoticanja pred njenom ambicijom i uspjesima bez ikakvog prava na to.

UNIŠTIO JE SVOJ ŽIVOT

Mladić pripovijeda svoju priču sa ljutnjom, pa kaže: "Mogao sam da radim mnoge i različite stvari da se moja volja nije blokirala i da moj razum nije prestao razmišljati.

Ali ono što se desilo postalo je dio prošlosti i završena stvar. Teško je spoznati ono što nismo lično iskusili od njegovog razumijevanja i prihvatanja. Ovako sam sebe našao u svojoj dvadeset i osmoj godini života između bolesti i lišenosti. I do danas ne mogu da prihvatim stvar, niti mogu da je promijenim. Bolest ili nedostatak ili loše prilagođavanje. Dovoljna je jedna od ove tri nesreće da pretvori život čovjeka u pakao.

Doktor me je obavijestio o nepostojanju lijevog

bubrega kod mene. Objasnio mi je da su to poznati slučajevi u medicini. Neki ljudi imaju jedno plućno krilo ili jedan bubreg, a ponekad tri, tako da nema razloga za brigu po ovom pitanju. Međutim, ishodište naizmjeničnog bola je ostalo nepoznato. Godine 1988. je postalo jasno postojanje spušenog i nateknutog lijevog bubrega i da ga treba hitno izvaditi. I to se i desilo. A ono što se desilo poslije toga jeste povećanje osjećanja gnjeva, zatim rastuće ljutnje. Mislim da je nemogućnost pronalaska zadovoljavajućih i odgovarajućih rješenja stvar koja me je dovela do nerazmišljanja koje je sa svoje strane povećalo osjećanja ljutnje što je rezultiralo postepenim gubljenjem prijatelja i dolazak do prikrivene izoliranosti.

Poslije bolesti počela je antipatija prema sebi i strah je postao središte moga života. Strah od samoće i potrebe i gubljenje povjerenja. Povećalo se moje udaljavanje od svih i počeo sam se ljutiti zbog najneznatnijih razloga. Na drugoj godini na univerzitetu pao sam iz većine predmeta. Nisam se uopšte uznemirio. Primijetio sam ljutnju na licu moga oca i onih oko njega i oni su me ismijavali povišenim glasovima: "Tvoj sin je pao." Moja ljutnja se pojačala tako da sam počeo pohlepno pušiti i opijati se. Počeo sam usmjeravati neprijateljstvo prema mome ocu i svima. Otvorio se bunar ljutnje. Moj život se pogoršao i poremetio i postao sam kao ostaci starog mezara. Sve to zbog ljutnje, izoliranosti, nezadovoljstva stvarnošću. Postao sam osoba ljuta na sve oko sebe. I najbeznačajnije stvari su izazivale moje uzrujanje, pa

su me svi oko mene zamrzili, čak i najbliža rodbina. Ja sam sada u jednoj bolnici za neurološke bolesti sa nadom da ponovo povratim svoj život, nakon što mi ga je ljutnja u cjelosti uništila.”

ODUZELA MU JE ŽIVOT

Jedna od nesreća i šteta ljutnje jeste da ona oduzima i život svome vlasniku. Ima ljudi koji kada ne ostvare svoju ljutnju, ubije ih njihova ljutnja i umru, ili se razbole ili onesvijeste, kao što se spominje o nekom Arapinu da ga je neki čovjek izvrijeđao. Želio je da uzvрати onome koji ga je izvrijeđao pa mu je njegov prijatelj svoju ruku stavio na njegova usta. Zatim je podigao svoju ruku kada je mislio da se njegova ljutnja stižala. Rekao mu je: “Ubio si me. Vratio si moju ljutnju u moju unutrinu.” Umro je momentalno.

ŽURBA

Jednoga dana je dječak od deset godina ušao u restoran i sjeo za sto. Konobarica je stavila čašu vode ispred njega.

Dječak upita: “Koliko košta sladoled od kakaoa?”

Konobarica je odgovorila: “Pet dolara.” Dječak je izvadio svoju ruku iz džepa i počeo brojati novac.

Pa je po drugi put upita: “Dobro. A koliko košta sam sladoled bez kakaoa?”

U to vrijeme puno mušterija je čekalo da se

oslobodi sto u restoranu kako bi sjeli. Konobaricu je obuzela ljutnja pa mu je osorno odgovorila: "Četiri dolara. "

Dječak je izbrojao svoj novac i rekao: "Uzet ću obični sladoled."

Konobarica mu je donijela porudžbinu, stavila račun na sto i otišla.

Dječak je pojeo sladoled, platio račun i napustio restoran. Kada se konobarica vratila do stola njene oči su se napunile suzama tokom brisanja stola, budući da je pored praznoga tanjira našla jedan dolar. Vidite li da je dječak sebi uskratio sladoled sa kakaom kako bi uštedio jedan dolar kojim bi počastio konobaricu.

Tada je konobarica shvatila svoje kajanje zbog onoga što je ispoljila od ljutnje i bijesa prema onome ko je želio da je počasti.

ONAJ KOJI JE PAMETAN

Onaj koji je pametan suzbija svoju ljutnju svojom blagošću. Onaj koji ima zdrav razum i snažnu odlučnost treba da dočeka snagu ljutnje svojom blagošću i suzbije je i sučeli se sa uzrocima svoje srdžbe sa svojom odlučnošću i odbije ih kako bi postigao nestajanja zbunjenosti i bio usrećen dobrim ishodom. Jedan od pisaca kaže: "U tvom strpljivom podnošenju je mir tvojih dijelova tijela." Uzrok ljutnje je napad onoga što mrzi duša od nekoga ko je ispod nje. A uzrok tuge je napad onoga što mrzi duša od nekoga ko je iznad nje. Ljutnja se pokreće iz unutrašnjosti tijela prema

njegovoj spoljašnjosti. A tuga se pokreće izvan tijela prema njegovoj unutrašnjosti. Zbog toga tuga ubija, a ljutnja ne, i to zbog ispoljavanja ljutnje i prikrivanja tuge. Nesreća zbog ljutnje postaje napad i osveta zbog njenog ispoljavanja, a nesreća zbog tuge je bolest i bolovi zbog njene skrivenosti. Zbog toga tuga dovodi do smrti svoga vlasnika, a ljutnja ne dovodi do nje, već može dovesti do smrti nekoga drugoga mimo njega. Ovo je razlika između tuge i ljutnje.

DOZVOLJENA LJUTNJA

Ljutnja zbog časti je dozvoljena ljutnja. Ona je jedna od urođenih stvari na koju vjera podstiče i poziva njenom oživljavanju i uspostavlja šerijatske okvire čijim putem se kreće u ispravnom pravcu. Pravi čovjek koji posjeduje ono što mu je dodijeljeno od razuma ne može da gleda da neki skotovi atakuju i udvaraju se njegovoj porodici, a da se ne naljuti. I idolopoklonstvo je, uz sve svoje negativnosti, dugo godina pokretalo ratove u kojima su nestajali mladi i stari i to zbog žene čija je čast okaljana i njihovog čuvanja časti. Došao je islam i uspostavio ljutnju zbog časti i učinio je jednom od pet nužnosti na čije čuvanje poziva.

OBAVEZNO!

- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju uznemirivanja.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju da me neko napadne.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju zlostavljanja.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju zloupotrebe.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju poigravanja sa mnom.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju prijevare.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju ignoriranja mojih potreba.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju kad me neko ponizi.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju odbijanja.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju prijetnje mome zdravlju, bogatstvu, sreći i miru.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju prijetnje mome životu.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju da vidim prijetnju ili kršenje prava drugih.
- Imam pravo da osjećam ljutnju u slučaju da vidim oštećenje ili uništavanje nečega što poštujem.

- Imam pravo da izražavam ljutnju sigurno i odlučno.
- Imam pravo da izaberem neizražavanje moje ljutnje i da snosim odgovornost ovoga.
- Imam pravo da podstičem druge na izražavanje njihove ljutnje sa sigurnošću i odlučnošću.
- Imam pravo da se branim od agresivne i negativne ljutnje drugih ljudi.

ONI SE NISU LJUTILI...

Uvejs el-Karni je kada bi ga djeca gađala kamenjem govorio: "O dječice moja! Ako je to nužno, onda me gađajte malim kamenjem i nemojte okrvaviti moju potkoljenicu te me spriječiti od namaza."

Neko od njih je prolazio, pa je na njega bačen pepeo sa terase jedne kuće. Njegovi prijatelji su počeli komentarisati. Tada on reče: "Ko je zaslužio vatru pa se pomiri sa pepelom neophodno mu je da se ne ljuti."

Ibrahim ibni Edhem je izašao u neku pustinju. U susret mu je pošao vojnik i rekao: "Gdje je grad?" Pa je pokazao na mezarje. Pa ga je udario po glavi i raskoračio ga. Kada je obaviješten da je to Ibrahim počeo je ljubiti njegovu ruku i nogu. Rekao je: "Zaista kada me je udario po mojoj glavi molio sam Allaha da mu dadne Džennet, jer sam znao da ću biti nagrađen za to što me je udario, te nisam volio da moje sljedovanje bude dobro, a njegovo zlo."

BLAGOST

Blagost je ambasador najljepšeg morala i najprimjereniji način za liječenje ljutnje. Ona nije neostvariva i nedostižna, već ima potrebu za treniranjem kroz:

1- Učenje blagosti od loših ljudi:

Rečeno je da je Jahja ibni Zijad el-Harisij imao lošeg slugu. Rečeno mu je: "Zašto ga držiš ? "Odgovorio je: "Da od njega naučim blagost."

El-Gazali je rekao: "Neki ljudi su unajmljivali onoga koji ih je javno grdio, stavljali u zadatak svojoj duši strpljenje i savlađivali svoju ljutnju dok blagost nije postala njegova praksa koja se navodila kao primjer. "

2- Druženje sa blagim ljudima:

El-Ahnef ibni Kajs, jedan od blagih Arapa, kaže: "Često smo išli kod Kajsja ibni Asima učeći blagost od njega, kao što smo često išli kod učenjaka, učeći od njega nauku."

U ovoj el-Ahnefovoj izjavi je dokaz za to da je blagost moguće steći, kao što se znanje stiče. Zato šta je sličnije čestom odlaženju učenjaku radi sticanja znanja od čestog odlaženja blagom čovjeku radi crpljenja iz obilja njegove blagosti.

3- Prakticiranje postupaka blagih ljudi:

El-Gazali ucrtava znakove puta prema blagosti tako da se duša privikne na svako blago djelo, pa kaže: "Ko želi da bude blag i skroman neka obavezno praktikira postupke mudraca sve dok to ne postane

njegova narav. Nema drugoga lijeka za njega osim toga “.

To preporučuje i Hatim et-Taġijj:

*Budi blag prema potčinjenima i sačuvaj njihovu ljubav,
A nećeš moći biti blag dok se blagim ne učiniš,*

*Počasti svoju dušu, jer, uistinu, ako sebe potcijeniš,
Nećeš joj vrijeme počašćivačem naći.*

Zbog toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: “Zaista se znanje stiče učenjem, a blagost pokazivanjem blagim.” Shodno tome, zaista onaj koji nije bio blag po svojoj naravi, obavezan je da savladava svoju srdžbu prilikom njene uzrujanosti, dok mu se ne dogodi vrlina blagosti.

4- Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je uzor u svojoj blagosti:

Zaista je poprimanje morala Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i upoznavanje sa njegovim životopisom put u blagost. Pa evo, ovo je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, dok je išao, a na njemu nedžranski ogrtač grubog poruba. Sustigao ga je beduin, pa ga je žestoko povukao za njegov ogrtač. Rub ogrtača je ostavio traga na strani vrata Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, od žestine povlačenja. Zatim je beduin rekao: “O Muhammede, naredi da mi daju od Allahovog imetka koji se nalazi kod tebe !

“Pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, okrenuo prema njemu i nasmijao, zatim naredio da mu se dadne dar.

5- Upotreba papira:

Neki ljudi su pisali na papir i stavljali ga u svoj džep. Na njemu je pisalo: “Budi blag. Ne ljuti se “ili “Čuvaj se ljutnje “ili “Blagost je poglavar morala “ili “Gospodaru moj, molim te da mi dadneš blagost “. Zatim je vadio papir s vremena na vrijeme da ga pročita kako bi učvrstio sadržaj u svojoj duši, i ne bi li se povinovao ljutnji i navikavao se na blagost.

BLAGI LJUDI

Gandi u svojim memoarima kaže: “U svome životu sam se borio za dvije stvari: napuštanje ljutnje i napuštanje konzumiranja mesa” – jer njegova vjera budizam zabranjuje konzumiranje mesa, jer je sa mesom strast, i to je ono što je potvrđeno razumom – Kaže: “Pripremao sam moje memoare sa mojim kolegama, pa sam jeo meso – i smatrao je to zločinom – te sam pogriješio. A počinio sam loših djela poslije toga. “Što se tiče ljutnje, kaže: “Liječio sam svoju dušu od nje i podnosio “, i zbog toga je postao jednim od znamenja za napuštanje ljutnje i postao legenda – bez obzira na naše razilaženje sa njim u vjeri i vjerovanju. Zbog ovoga je on, uistinu, dočekao svo

nasilje Britanije i aroganciju Engleza sa osmijehom i građanskom neposlušnošću. Kaže Indijcima: "Nemojte psovati, nemojte vrijeđati, nemojte ranjavati, nemojte nositi kamenje, nemojte nositi noževe. Sa osmijehom i građanskom neposlušnosti ćemo pobijediti. To je štrajk. "Kaže: "Povucite se sa trga. "I ovo rješenje je ono što je potpuno slomilo Britaniju.

Govori se: Zaista je Ibni Kudama – autor djela "El-Mugni" ubio svoga suparnika sa osmijehom. Diskutirali su sa njim. Među njima ima onih koji govore i vrijeđaju, a ima i onih koji raspravljaju i pretjeraju u raspravljanju i diskutiranju, dok se on osmijehivao. Pa bi se njegov suparnik povukao, a bio je ubijen.

Muin ibni Zaide je bio jedan od najblažih ljudi koji nije srdio nikoga, niti je iko njega srdio. Poslali su mu nekoga pjesnika da ga rasrdi. Pa je rekao: "Ja ću vam ga rasrditi, pa makar mu srce bilo od kamena. "Kladili su se sa njim u stotinu deva koje će uzeti ako ga rasrdi. A ako ga ne rasrdi platit će njihovu vrijednost. On je onaj o čijoj su blagosti poslije njegove smrti napisane najznačajnije elegije koje su rasplakale čak i djecu. El-Husejn ibni Mutajr el-Esed i njemu kaže:

*Svratite kod Muina i recite njegovom mezaru:
Nakvasili su te jutarnji oblaci komad po komad,*

*O mezaru Muinov, ti si prva raka
Na zemlji iskopana za dobrostivost povaljenu.*

O mezaru Muinov, kako si zakopao njegovu

*velikodušnost,
A kopno i more su od njega bili ispunjeni.*

*Da, primio si u sebe velikodušnost, a ona je bila mrtva,
A da je bila živa bio bi pretijesan tako da bi se rascijepio.*

*Čovjek koji živi sa svojim dobrim djelom nakon svoje
smrti,*

Kao što je nakon bujice njen tok jako vidljiv,

*I pošto je otišao Muin, otišla je velikodušnost i prestala,
I postao najbolji dio pohvalnih postupaka unakažen.*

Navodi se da je pjesnik koji se obavezao da će razljutiti Muina otišao do kamile, zaklao je, odrao i obukao kožu kao odjeću i napravio da meso bude izvana a dlaka iznutra. Muhe su padale po njemu. Ustao je i na noge obukao papuče od kamilje kože i napravio je da meso bude izvana, a dlaka prema nogama. Sjeo je pred Muina u ovom obliku i pružio svoje noge u njegovo lice i rekao:

*Ja, tako mi Allaha, ne nazivam selam
Muinu kojeg nazivaju princem.*

Pa mu Muin reče: "Selam je Allahov. Ako ga nazoveš, odvratićemo ti, a ako ga ne nazoveš nećemo te koriti. Nećemo te koriti zbog toga. Ti si slobodan i radi šta hoćeš. "

Pjesnik reče:

*I neću doći u zemlju u kojoj se ti nalaziš,
I ako posjeduješ Šam sa klisurama*

Muin mu reče: "Zemlje su Allahove. Ako dođeš dobro došao, ako otputuješ neka ti je Allah na pomoći." Znači Allah te poživio u oba slučaja.

Pjesnik reče:

*Otputovat ću iz tvojih zemalja hiljadu mjeseci,
Najsrećnije putovanje u najviše pustinje. "*

Reče mu: "Opskrbljen mirom." Znači: Ne želimo ti ništa drugo osim dobra.

Pjesnik reče:

*Sjećam se kada je tvoja košulja bila ovčja koža,
I kada su tvoje papuče bile od kamilje kože.*

Reče mu: "To znam i ne poričem ga."
Pjesnik reče:

*Zalazio si u svaku platformu i pijacu,
A nisi imao roba niti pomoćnika.*

Reče mu: "Nisam to zaboravio brate Arape."
Pjesnik reče:

*I tvog spavanja bez ogrtača zimi,
I stalnog jedenja ječmenog hljeba.*

Reče: "Hvala Allahu u svakom slučaju."
Pjesnik reče:

*U tvojoj je desnici bio čvrst štap,
Kojim si tjerao pse od režanja.*

Reče: "Svakako ti je poznata informacija o njemu,
budući da je kao Musaov štap."
Pjesnik reče:

*Neka je slavljen Onaj koji ti je vlast dao,
I naučio te sjedenju na krevetu.*

Reče mu: "Allahovom milošću, a ne tvojom
milošću."
Pjesnik reče:

*Pa požuri, o sine manjkave, sa novcem,
Jer sam se ja zaista odlučio na put.*

Pa je naredio da mu se dadne hiljadu zlatnika.
Pjesnik reče:

Malo je ono što si naredio, jer, uistinu ja

Očekujem od tebe puno više.

Pa je naredio da mu se dadne druga hiljada.
Pjesnik reče:

*Trećinu, budući da si stekao vlast nasljedstvom,
Bez razuma i ugleda je opasno. “*

Pa je naredio da mu se dadne tri stotine
zlatnika.

Pjesnik kaže:

*Nisi odgojem stekao visoke položaje,
Niti moralom, niti sjajnim mišljenjem.*

Pa je naredio da mu se dadne četiri stotine
zlatnika.

Pjesnik reče:

*Od tebe je, uistinu, velikodušnost i dobročinstvo,
Darežljivost tvojih ruku je kao obilno more.*

Pa je naredio da mu se dadne pet stotina
zlatnika. I nije prestajao od njega tražiti više, dok nije
naravnio hiljadu zlatnika i uzeo ih. Otišao je čudeći
se blagosti Muina i tome što mu se nije osvetio. Zatim
je u sebi rekao: “Čovjek poput ovoga ne treba da se
ismijava, već da se hvali.” Okupao se i obukao svoju
odjeću, pa se vratio kod njega, nazvao mu selam i
pohvalio ga. I opravdao mu se time da ono što ga je

potaknulo na njegovo ismijavanje jeste stotinu kamila koje su založene u naknadu za to da ga rāsrdi. Pa je Muin naredio da mu se dadne stotinu kamila koje će dati kao naknadu za zalog i stotinu drugih kamila za njega. Uzeo ih je i otišao. Time i njemu sličnim on je predvodnik i najblaži čovjek Arapa.

El-Ahnef ibni Kajs je, također, bio predvodnik i najblaži čovjek Arapa.

Upitan je: "Odakle si naučio blagost?"

Rekao je: "Od Kajsas ibni Asima el-Minkarija. "A Kajsas ibni Asim je bio vođa el-Vebera. Delegiran je Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, a bio je protrvenog nepca i zdepaste glave i nosio je štap. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ga je pozdravio, jer je on bio čuven i poznat. Od onoga što se spominje jeste da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, oporučio i rekao: "O Kajse, zaista sa snagom dolazi slabost, sa čašću poniženje, i sa bogatstvom siromaštvo. O Kajse, zaista je sa tobom pratilac, a to su djela. Zakopat će se sa tobom kada umreš i ti sa njima."

Nakon što je rekao: "Naučio sam blagost od Kajsas ibni Asima." Rečeno mu je: "A kako to, o Ebu Bahre?"

Reče: "Sjedeli smo sa njim, a on se umotao svojom odjećom i obraćao nam se u svojoj sali za sjednice. Ušao je njegov sin i rekao: 'Sin moga amidže je ubio moga brata.' Dovedi su mu sina njegovog brata vezanog i sputanog. Rekao je: 'Preplašili ste mladića.' Zatim mu se približio i rekao: 'O sinko moj, umanjio si svoj broj, oslabio svoj temelj, oduzeo si svoju snagu,

izazvao si zloradost kod tvog neprijatelja, nanio si zlo svome narodu. Pustite ga da ide i ponesite majci ubijenog krvarinu za njega.' Kaže: "Otišao je ubica, a da Kajs nije ustao, niti mu se lice promijenilo, niti ga je prekinuo u govoru."

O njemu pjesnik kaže:

*Neka je na tebe Allahov mir, Kajs ibni Asime,
I Njegova milost onoliko koliko hoće da se smiluje.*

*Pozdrav od onoga koga si obukao od svoje blagodati,
Kada je posjetio tvoje zemlje iz daleka i spašen bio.*

*I nije Kajsova smrt bila smrt jednoga,
Već su se bedemi naroda razvalili.*

Kaže: "Kada umreš sva slava će se tvojom smrću srušiti."

Rečeno je o el-Ahnefu: "Zaista je on vrijedan, pa bi njegovo lice pocrvenjelo, požutjelo i pobijeljelo i nije govorio ni riječ. Rečeno mu je: 'Kako si vladao Arapima?' Rekao je: 'Tako mi Allaha, bio bih žestoko izvrijeđan pa bih suzbijao bijes kao da je otrov. I, uistinu, sam našao da je put blagosti poniznost. To mi je omogućilo da steknem vječnu slavu."

El-Ahnef ibni Kajs kaže: "Ko želi slavu bez plemena i pobjedu bez vojske obaveza mu je da bude blag i napusti ljutnju."

Od onoga što se prenosi o el-Ahnefu ibni Kajsu jeste da ljudi nisu mogli da ga naljute. Pa su

doveli bezumnika i dali mu hiljadu srebrenjaka da ga naljuti. Rekli su: "Kada sjednemo, udari ga po licu." Pa je sjeo pored el-Ahnefa. Kada god bi el-Ahnef progovorio bezumnik bi mu rekao: "Pogriješio si." Zatim je govorio, pa je rekao: "Slagao si." Zatim je govorio, pa je ustao prema el-Ahnefu i ošamario ga.

El-Ahnef se nasmiješio i rekao mu: "Koliko su ti dali?"

Reče: "Hiljadu srebrenjaka. "

Pa mu el-Ahnef reče: "Zaista oni ne misle na mene u tome, već misle na Džarijeta ibni Kudamu" – a ovaj Džarije je bio ljut čovjek i vrlo moćan – pa mu otići i ošamari ga dat ću ti na hiljadu još hiljadu. "Pa je ovaj glupi bezumnik otišao kod Džarije i ošamario ga, na što mu je ovaj odsjekao ruku.

Zbog toga je rečeno: "Kada bezumnik priča i pođe mnogo vrijeđati ostavi ga, možda će noći proći i prekorigi ga, pa će mu doći dani i srest će ga onaj koji je bezumniji od njega.

Jedan od njih je pričao da je jedan čovjek bio starješina svoga plemena i bio je uzor u blagosti i napuštanju ljutnje. Kaže: Sastalismo se na savjetovanju nakon džume namaza. Ovaj čovjek je imao nekoliko sinova. Ali su oni bili na putu. I pored onoga što je bilo kod ovoga čovjeka od plemenitosti i blagosti, ustao je bezumni i zločesti čovjek iz plemena i udario ga po licu. Pošli smo prema njemu. On tada reče: "Tako mi Allaha, nemoj da mu niko od vas učini bilo šta loše. Oprostili smo mu, Allah mu oprostio. Dospjet će u zlo zbog svoga postupka. Zatim smo se vratili kući

žalosni. Nakon izvjesnog vremenskog perioda sišli smo na gradsku pijacu. Kaže: "Tako mi Allaha, mimo kojeg nema drugoga božanstva, ovaj bezumni čovjek se, uistinu, prepirao sa čovjekom iz pustinje koji je držao svrdlo i udario ga njime po njegovom nosu, pa je krv počela teći po njegovom licu. Ovo je zbog dove toga dobroga čovjeka. "

Probaj da se nasmiješiš dok te glupak kukavica vrijeđa. Kada god se nasmiješiš daješ mu bodež. I možda će i umrijeti, a ti ne budeš povrijeđen, jer se ti smiješiš. A ako reaguješ odvrćajući mu, uistinu ćeš zadovoljiti njegovu uobraženost i zasititi neznanje koje je u njegovoj duši, jer će ti on dati opekotine i uzvratit će ti nepravdom, koju samo Allah zna, a ti nemaš potrebe za tim.

ODLIKA BLAGOSTI

Znaj da je blagost bolja od savladavanja srdžbe, jer savladavanje srdžbe predstavlja pokazivanje blagim ili usiljena blagost. I nema potrebu za savladavanjem srdžbe niko drugi osim onoga čija se srdžba rasplamsa i ima potrebu za žestokom borbom. Ali kada se navikne na to izvjestan period, to postaje usvojena navika te se srdžba ne rasplamsava. A ako se rasplamsa neće biti u njenom savladavanju poteškoća i to je prirođena blagost i dokaz potpunosti i gospodarenja razuma i poraženosti snage ljutnje i njenoj potčinjenosti razumu. Ali, njegovo otpočinjanje blagosti i usiljeno

savladvanje srdžbe: uistinu sticanje blagosti sa pokazivanjem blagim najprije i usiljavanjem blagosti je kao kao što je način sticanja znanja učenje. Ebu Hurejre je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: 'Trazite znanje i sa znanjem tražite smirenost i blagost. Budite blagi prema onima koje poučavate i onima od kojih učite. I nemojte biti od nemilosrdnih učenjaka pa da vaše neznanje nadvlada vašu blagost.'" Ovim je ukazao na to da oholost i drskost rasplamsavaju ljutnju i sprječavaju blagost i nježnost.

Kod nekog mudraca je ušao njegov prijatelj, pa ga je poslužio hranom. Izašla je žena mudraca – a bila je lošeg morala – podigla trpezu i počela grditi mudraca. Prijatelj je izašao ljut.

Mudrac je izašao za njim i rekao mu: "Sjeti se onoga dana kada smo jeli u tvojoj kući, te je pala kokoška na trpezu i upropastila ono što je na njoj, te se niko od nas nije naljutio."

Čovjek reče: "Da. "

Mudrac mu odgovori: "Računaj da je ova kao ta kokoška." Smirila se i otišla njegova ljutnja. Rekao je: "Istinu je rekao mudrac. Blagost je lijek za svaki bol."

Zaista je jedan od kraljeva naredio da mu pripreme hranu i doveo ljude od svoje aristokracije. I kada je postavljena trpeza sa hranom, dolazio je sluga sa tanjirom u kojem je bilo jelo na svom dlanu. Kada se približio kralju, uhvatio ga je strah, pa je sa ivice tanjira palo nešto malo na rub kraljeve odjeće, pa je

naredio da se pogubi.

Kada je sluga vidio da je kralj odlučan da ga pogubi uzeo je tanjir i prosuo sve što je bilo u njemu na kraljevu glavu.

Kralj mu reče: "Teško tebi. Šta je ovo?"

Sluga reče: "O kralju, ovo sam, uistinu, napravio iz požude prema tvom ugledu i iz revnosti prema tebi, da ljudi, kada čuju za moj grijeh zbog kojeg si me ubio, ne kažu: Ubio ga je zbog beznačajnog grijeha koji mu nije naštetio. A sluga je pogriješio prema njemu nenamjerno. Pa te okrive za nepravdu i tiraniju. Pa sam počinio ovaj veliki grijeh da imaš opravdanje za moje ubistvo i od sebe udaljiš prijekor.

Kralj je dugo šutio. Zatim je podigao svoju glavu prema njemu i rekao: "O ti što si ružno postupio, o ti koji si se lijepo opravdao, oprostili smo ti tvoj ružni postupak i veliki grijeh zbog tvog lijepog opravdanja. Idi, slobodan si, radi zadovoljstva Uzvišenog Allaha."

POHVALA BLAGOSTI

Prenosi Muhammed ibni Haris el-Hilali da je Džibril sišao Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, i rekao: "O Muhammede, zaista sam ti ja došao sa lijepim moralom na dunjaluku i Ahiretu: *Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 199). Sufjan ibni Ujejne prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kada je objavljen ovaj ajet, rekao: "O Džibrile, šta je ovo?"

Džibril reče: "Ne znam dok ne pitam Onoga koji sve zna." Zatim se Džibril vratio i rekao: "O Muhammede! Zaista ti tvoj Gospodar naređuje da obilaziš onoga ko tebe neće, da daješ onome ko tebi ne daje i da oprostiš onome ko ti nasilje čini."

Prenosi Hišam od el-Hasana da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: "Zar jedan od vas nije u stanju da bude kao Ebu Damdam? Kada bi izašao iz svoje kuće rekao bi: "Gospodaru moj, ja sam uistinu, svoju čast dao kao milostinju Tvojim robovima."

Prenosi se od Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao: "Zaista Allah voli blagog i čilog čovjeka, a mrzi nemoralnog i bestidnog čovjeka." I kaže, sallallahu alejhi ve selleme,; "Ko bude blag, bude i ugledan, a ko nastoji shvatiti poveća mu se shvatanje." Neki pisci su rekli: "Ko zasadi drvo blagosti, ubere plod mira." A neki retoričari su rekli: "Ništa neće zaštititi časti kao opraštanje i izbjegavanje konflikta." Neki pjesnik je rekao:

*Volim lijep moral koliko mogu
A mrzim da posramim i da me posrame.*

*I zbog blagosti opraštam onome koji vrijeđa ljude,
A najgori je onaj čovjek koji se obruši na onoga koji
vrijeđa.*

*Onaj ko poštuje ljude poštuje ga,
A onaj koji potcjenjuje ljude neće poštovan biti.*

Blagost je najplemenitija moralna karakteristika i najpriličniji onima koji pameti imaju, zbog onoga što je u njemu od sigurnosti časti, mira tijela i pribavljanja hvale. Ali ibni Ebu Talib, Allah mu lice osvijetlio, kaže: "Prva naknada blagom čovjeku za njegovu blagost jeste da su ljudi njegovi potmoćnici." A granica blagosti: Suzdržavanje duše od uzburkanosti ljutnje.

MUAVIJINA BLAGOST

Abdullah ibni ez-Zubejr, radijallahu anhu, je imao njivu u Medini, blizu njive koju je posjedovao Muavija ibni Ebu Sufjan, radijallahu anhu. Jednoga dana su radnici na Muavijinoj njivi ušli u Ibni ez-Zubejrovu njivu. Pa se Ibni ez-Zubejr naljutio i napisao pismo Muaviji u Damask, a među njima je postojalo žestoko neprijateljstvo: "Od Abdullaha ibni ez-Zubejra Muaviji ibni Hind koja je jela jetre. A zatim; zaista su tvoji radnici ušli u moju njivu, pa im naredi da iz nje izađu, ili ćeš, tako mi Onoga mimo koga drugog božanstva nema, sigurno sa mnom imati posla."

Pismo je stiglo Muaviji, koji je bio jedan od najblažih ljudi, pa ga je pročitao.

Zatim je rekao svome sinu Jezidu: "Šta misliš o ovome što mi je Ibni ez-Zubejr poslao prijeteći mi?"

Njegov sin Jezid mu reče: "Mislim da mu pošalješ vojsku čiji će početak biti kod njega a kraj kod tebe da ti donese njegovu glavu."

Muavija reče: "Naprotiv, bolja od toga je

milostinja i bliža je samilosti.“

Napisao je pismo Abdullahu ibni ez-Zubejru u kome kaže: “Od Muavije ibni Ebu Sufjana, Abdullahu ibn ez-Zubejru, sinu Esme, vlasnice dva pojasa. A zatim: Tako mi Allaha da je dunjaluk između mene i tebe, dao bih ti ga, i da je moja njiva od Medine do Damaska predao bih ti je. Pa kada ti dođe ovo pismo uzmi moju njivu uz svoju i moje radnike uz svoje. Ona je tvoja. Zaista je širina Allahovog Dženneta koliko su nebesa i Zemlja.”

Kada je Ibni ez-Zubejr pročitao pismo zaplakao je toliko da ga je pokvasio suzama. Otputovao je do Muavije u Damask i poljubio mu glavu i rekao mu: “Allah te bez blagosti nije ostavio kada te je od Kurejša doveo na ovo mjesto!”

GANDIJEVA BLAGOST

Gandi je počeo trčati da stigne voz koji se počeo kretati i kada se penjao na voz, pala mu je jedna cipela, pa se nije naljutio. Naprotiv, požurio je da skine drugu cipelu i bacio je pored prve, pored željezničke pruge. Njegovi prijatelji su se začudili i upitali su ga: “Šta te je ponukalo na to što si uradio? Zašto si bacio drugu cipelu?!” Gandi je sasvim mudro rekao: “Želio sam da siromah koji nađe cipele nađe obadvije te se može okoristiti njima, budući da ako nađe jednu cipelu neće mu biti od koristi, niti ću se ja okoristiti od cipele koja je kod njega.” Kako je samo brza Gandijeva pronicavost i kako se savladao u stanju ljutnje!

Postoje mnoga pravila koja se zasnivaju na ovoj pripovijesti:

Ne ljutiti se zbog beznačajne stvari koja se može nadoknaditi poput gubljenja cipela. Međutim, ima onih koji uzbune dunjaluk ljutnjom.

Ne ljutiti se zbog onoga što te je mimoišlo ili ti se izgubilo. Što je bilo, bilo je i kajanje za onim što je prošlo neće koristiti.

Donošenje odluka u životu na temelju principa, a ne na bazi strasti i raspoloženja - Postupak mnogih ljudi u sličnoj situaciji jeste ljutnja i uznemirenost. Čak, neki možda pokušaju zaustaviti voz i zadržavati ljude zbog cipela.

Pretvaranje iskušenja u dobročinstva - ako smatramo da je gubljenje Gandijevih cipela iskušenje za njega. On ga je pretvorio u dobročinstvo nekome drugome mimo njega. Pa pogledaj, promisli i primjeni to pravilo u svome životu.

Brzina pronicavosti - Ona je svojstvo koje nalaziš kod onih koji uobičajaju donošenje odluka u životu na razuman način i uz promišljanje.

NAGRADA

Ebu Zerr, radijallahu anhu, je svome slugi rekao: "Zašto si poslao ovcu da nahraniš Perzijance?"

Sluga reče: "Želio si da te naljutim."

Tada Ebu Zerr reče: "Spojit ću nagradu sa ljutnjom. Ti si slobodan, radi zadovoljstva Uzvišenog Allaha. "

ONI SU OPROSTILI...

Kada je Ujejne ibni Hisn došao kod sinovca el-Hurra ibni Kajsa, koji je bio jedan od ljudi koje je Omer, radijallahu anhu, približio sebi budući da su učaći Kur`anabili učesnici Omerovog vijeća i njegovih savjetovanja, svejedno bili stari ili mladi, rekao mu jr: "O sine moga brata, ti imaš mjesto kod ovoga vladara pa zatraži da me primi." Zatražio je prijem, pa mu je Omer dopustio. Kada je ušao, rekao je: "Hajde, o Ibn el-Hattabe. Tako mi Allaha, ne daješ nam obilje i ne vladaš nad nama pravedno." Omer se naljutio dotle da je htio da ga kazni. El-Hurr mu reče: "O vladaru pravovjernih! Zaista je Slavljeni i Uzvišeni Allah svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!* (Kur`an, sura El-E`araf, ajet 199). Zaista je ovaj od neznalica." Tako mi Allaha Omer nije prekoračio kada bi mu bile proučene Allahove riječi, zastajao je kod Knjige Uzvišenog Allaha.

Pripovijeda se o el-Me`munu - kome je saglasno priznavano znanje i poznat je na horizontima po svom praštanju i blagosti – da je, kada se njegov amidža Ibrahim ibn el- Mehdi pobunio protiv njega i Abbasije mu dali prisegu za hilafet u Bagdadu i otkazali poslušnost el-Me`munu. Me`mun je tada bio u Horasanu. I kada mu je stigla vijest pošao je za Irak. Kada je stigao u Bagdad, Ibrahim ibn el- Mehdi je nestao i Abbasije i drugi mimo njih su se vratili u pokornost Me`munu. A Me`mun nije prestajao

tražiti Ibrahima sve dok ga nije uhvatio sa zarom među ženama. Uhapšen je, a zatim doveden da bi stao pred Me`muna. Rekao je: "Neka je Allahov spas na tebe, o vladaru pravovjernih, i Njegova milost i blagoslov."

Me`mun reče: "Allah ti ne dao spas i kuću ti ne približio. Zaveo te je šejtan tako da si samoga sebe uvjerio u ono pred čime prestaju iluzije."

Ibrahim reče: "Polahko, o vladaru pravovjernih. Vlasnik osвете odlučuje o odmazdi, a oprost je bliži bogobojaznosti. A ti imaš počast rodbinske veze sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve selleme i pravednu politiku. A Allah te je učinio iznad svakog grijешnika, kao što je učinio svakog grijешnika ispod tebe. Pa ako kazniš, imaš pravo, a ako oprostiš sa tvojim dobročinstvom. A za dobročinstvo si ti najdoslojniji, o vladaru pravovjernih." Zatim je izrekao ove stihove:

*Moj grijeh prema tebi je veliki,
A ti si od njega veći.*

*Pa uzmi svoje pravo ili ne,
Pa oprosti svojim oprostom njemu.*

*Ako nisam bio u svom djelu
Od plemenitih, pa ti to hudi.*

Kada je Me`mun čuo njegove riječi i poeziju pojavile su se suze u njegovim očima i rekao je: "O Ibrahime, kajanja je pokajanje, a oprost Uzvišenog

Allaha je veći od onoga što ti želiš i obilniji od onoga čemu se ti nadaš. Omilio si mi oprost tako da sam se pobojavao da neću biti nagrađen za njega. Ja te danas neću koriti. Zatim je naredio da mu se skinu okovi i uvede se u kupatilo i ukloni njegova nesređenost i nagrađio ga i vratio mu cijeli njegov imetak. Pa je o njemu obraćajući se rekao:

*Vratio si mi imetak i nisi škrtario u njemu prema meni,
A prije nego si mi vratio moj imetak poštediti si mi život.*

*Pa ako bi ti poricao ono što si mi od valikodušnosti
pružio,
Zaista bih ja bio podesniji za prijekor nego ti za
valikodušnost.*

Abd el-Melik ibni Mervan je napisao Hadždžadžu naređujući mu da mu pošalje glavu Ubada ibni Eslema el-Bekrija. Pa mu Ubad reče: "O vladaru, zaklinjem te Allahom da me ne ubiješ. Tako mi Allaha, uistinu ja izdržavam dvadeset i četiri žene koje nemaju nikoga ko zarađuje za njih osim mene." Sažalio se na njih i naredio je da se dovedu. Kad ono jedna od njih kao mlad mjesec.

Hadždžadž joj reče: "Šta si mu ti ? "

Reče: "Ja sam mu kćerka. Slušaj Hadždžadžu od mene šta ću ti reći." Zatim je rekla:

*O Hadždžadžu, ili ćeš učiniti dobro ostavljajući ga
Nama, ili ćeš nas sve zajedno ubiti.*

*O Hadždžadžu, nemoj mu nanijeti bol ako ga ubiješ,
Osam i deset i dvije i četiri.*

*O Hadždžadžu, ne ostavljaj mu njegove kćeri
I njegove tetke da ga žale cijelo vrijeme.*

Hadždžadž je zaplakao, sažalio se na njega i zamolio vladara pravovjernih Abd el-Melika da mu pokloni život, pa je naredio da mu se pokloni.

Obaveza je čovjeka, usprkos njegovoj ljutnji, da se ugleda na ovaj lijepi moral i izvanredna djela i slijedi sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Bio je najblaži i najtolerantniji čovjek usprkos njegovoj ljutnji.

BLAGOST

Kada se naljutiš na svoje dijete i želiš da ga izgrdiš ili da mu narediš nešto, nalaziš da se ono protivi ili ga nalaziš da dolazi nepokorno i ne voleći te. Ali probaj sa njim ljubav. I probaj sa njim nježnost i blagost da vidiš kako usađuješ u njegovom srcu ljubav prema sebi i da ti ispunjava sve što želiš i izvršit će ti ono što tražiš. I zbog ovoga je, uistinu, blagost jedan od znakova napuštanja ljutnje. Tako Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "Blagost se ne nađe u bilo čemu a da ga ne uljepša, niti se odstrani iz bilo čega a da ga ne unakazi." A o tome arapi kažu: "Zaista blagost izvlači

zmiju iz njene rupe. Blagost ti vodi kamilu. Dijete vodi kamilu sa blagošću. Međutim, ako udariš kamilu ili pokušaš da je vodiš na silu promijenit će se njena narav i pretvorit će se u bijesnog mužjaka.

Neophodno nam je da znamo da je svaki dobar utjecaj od napuštanja ljutnje, a od njenih zahtjeva su nježnost, mirnoća, blagost, širina uma, osmjeh, radost, bliskost sa ljudima i skromnost. Sve je to od zahtjeva napuštanja ljutnje i njenih utjecaja.

HVALA IM...

Ebu Bekr es-Siddik:

Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, je čuo o izlasku Musejleme el-Kezzaba, pa se ljutit popeo na minber i rekao: "Tako mi Allaha odstranit ćemo šejtansko došaptavanje iz glava Benu Hanife sa Allahovom isukanom sabljom Halidom ibn el-Velidom." Naljutio se, također, na one koji su odbili davanje zekata nakon preseljenja Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i izrekao svoje poznate riječi: "Tako mi Allaha, da mi odbiju dati konop za vezanje koji su davali Allahovom Poslaniku borio bih se protiv njih zbog toga." Pa je porazio odmjjetnike sa odredima boraca na Allahovom putu i borio se u ime Allaha dok mu nije došla smrt.

Omer ibnel-Hattab:

Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhu, se naljutio na Muhammeda ibni Amra ibn el-Asa kada je ošamario Kopta u Egiptu, nakon što mu je rekao:

“Zar da me pretekneš, a ja sam sin uglednika?” Pa ga je pozvao i sa njim je bio njegov otac Amr ibn el-As i kaznio ga nakon što je rekao svoje poznate riječi: “Kada ste ljude učinili robovima a njihove majke su ih slobodnim rodile?!”

El-Mu`tasim:

Abasijski halifa el-Mu`tasim se naljutio iz ljubomore zbog kaljanja časti žene muslimanke koja je rekla: “Ah Mu`tasime.” Pa je zaštitio time što je opremio ogromnu vojsku kojom je osvojio grad Amuriju. Njegov čin je pohvalio pjesnik Ebu Temmam u svojoj vječnoj kasidi:

*Sablja je iskrenija sa vijestima od knjiga
U njoj oštini je granica između truda i zabave.*

Tako o odazivanju na poziv žene u pomoć kaže:

*Odazvao si se azopetrijskom pozivu kome si salio
Čašu sfere i tuču arapskih bisernih zrna.*

Bejbers:

Ez-Zahir Bejbers se žestoko naljutio zbog otmice sluškinje muslimanke, pa je pokrenuo vojsku kojom je vratio sluškinju i ubio agresivnog nasilnika koji je oteo.

Erdoan:

Redžep Tajib Erdoan, premijer Turske, je ljutito planuo u Davosu i prekinuo sastanak onda kada su ljudi aplaudirali na ubijanje stanovnika Gaze. Time je zadobio ljubav svoga naroda, pohvalu ljudi i počast vremena.

Jusuf ibni Tašfin:

Kralj Portugala Edvunješ je poslao pismo u kome prijeti i zgrožava se vladaru muslimana Jusufu ibni Tašfinu. Pa se Jusuf ibni Tašfin naljutio i ustao, zatim je na poledini toga pisma napisao: "Odgovor je ono što ćeš vidjeti, ne ono što ćeš čuti."

Nema pisama osim sablje mešrefijke i koplja

Niti izaslanika osim ogromne i silne vojske.

Zatim je opremio vojsku kojom je osvojio Španiju i porazio kršćanskog kralja.

Abd el-Mu`min ibni Ali:

Kršćanski kralj je poslao pismo vođi Muvehhuna (dijastija u Andaluziji) Abd el-Mu`minu ibni Aliju u kome mu prijeti. Pa mu Abd el-Mu`min napisa: "Presuda između mene i tebe je sablja." Pjesnik je, hvaleći ga, rekao:

*Nije potreslo njegove dvije simpatije između žege i
mačeva,*

Kao halifa Abd el-Mu`min ibni Ali.

Hasan el-Benna:

Ambasador Britanije u Kairu je otišao kod Hasana el-Benne i dao mu ček sa ogromnim iznosom da ga pridobije na stranu Engleza. Hasan el-Benna se naljutio i napisao na poledini čeka: *I kad on pred Sulejmana iziđe, ovaj mu reče: 'Zar da blagom mene pridobijete? Ono što je Allah meni dao bolje je od onoga što je dao vama. Vi se onome što vam se daruje radujete!'* (Kur`an, sura En-Neml, ajet 36).

Predsjednik Venecuele:

Predsjednik Venecuele se naljutio zbog postupaka Izraela i njegovog javnog razmetanja, pa je protjerao njihovog ambasadora. Ovo je pozitivna ljutnja i plemenit ljudski stav koji mu se spominje i zahvaljuje mu se na njemu, jer je stao uz istinu naspram neistine.

Ministar vanjskih poslova Francuske:

Kolin Pael, ministar vanjskih poslova Amerike je u Savjetu bezbjednosti zaprijetio okupacijom Iraka. I zbog toga što je Francuska bila protiv te okupacije, njen ministar vanjskih poslova Dominik de Vilpen, inače pjesnik i književnik, je, uistinu, uzvratio ministru vanjskih poslova Amerike riječima: "Ako ste vi mišići svijeta, mi smo njegova savjest."

PRIPREMI SE, I NE LJUTI SE...

- Pripremi se za to da će tvoj prijatelj doći u dogovoreno vrijeme. Pa ako zakasni nađi mu opravdanje i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da će tvoj suprug stići da kao i obično jede sa vama. Pa ako zakasni znaj da te voli i objasniti će ti razloge i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da će razgovor koji ćeš voditi danas sa tvojim roditeljima biti pozitivan. A ako bude suprotno, uistinu će to, možda, biti za tvoje dobro i nemoj se ljutiti.
- Pripremi se za to da ti ako tražiš odmor bit će prihvaćen, a ako se odbije možda u tome bude dobro za tebe i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da ćeš ti uživati u svome odmoru. A ako se dogode neprijatnosti, to je priroda dunjaluka, žalost i teškoća i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da će se ono što želiš ostvariti. A ako se ne ostvari znaj da:

*Sve što čovjek poželi se ne ostvaruje,
Vjetrovi pušu kuda nekada lađe i ne žele.
I ne ljuti se*

- Pripremi se za to da ćeš živjeti ugodan život i znaj da je dunjaluk privremeno mjesto za sve.
- Pripremi se za to da će tvoja dova biti uslišana. A ako okasni, to je zbog odloženog dobra koje ti je zapisano, i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da svi članovi društva nisu zadovoljni tobom i da možeš čuti onoga koji se ne slaže sa tvojim gledištem. To će ti koristiti u popravljaju tvoje ličnosti, i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da postoje protivnici tvojih mišljenja i projekata i to je njihovo gledište koje moraš da prihvatiš i nastaviš sa svojim projektima, i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da će sluge izvršiti tvoje zahtjeve. A ako se desi propust znaj da su svi sinovi Ademovi grješnici. I ne ljuti se.
- Pripremi se za to da će se projekti koje vodiš završiti u određeno vrijeme. A ako se desi zakašnjenje to je stanje projekata i postotak propusta je prisutan. Pa nastavi, i ne ljuti se.
- Pripremi se za optimizam. A ako dođe suprotno tome, ti si zadovoljan i spreman da prihvatiš rezultate.
- Pripremi se za to da je cilj govora dobro. A ako dođe suprotno tome ti opraštaš.
- Pripremi se za to da dođeš kući, a tvoja supruga je spremna za sve stvari. A ako je suprotno, ti si zadovoljan i voliš je.
- Pripremi se za to da obaviš trgovinsku

transakciju i stekneš ogromnu dobit koju želiš. A ako bude suprotno to je trgovina: dobit i gubitak. I ne ljuti se.

- Pripremi se za to da izvedeš uspješne eksperimente u tvojoj laboratoriji. A ako bude suprotno pokušaj se smatra uspjehom i pokušaj drugi put, i ne ljuti se.
- Pripremi se za to da će tvoj zahtjev biti uvažen. A ako bude suprotno pokušat ćeš drugi put. I ne ljuti se.
- Pripremi se za to da će bolest da nestane i da će liječenje biti uzrok ozdravljenja. A ako ne bude, uistinu postoje mnogobrojni lijekovi koje nisi upotrebljavao i koji će – uz Allahovu pomoć – biti uzrokom tvog izliječenja.

NE LJUTI SE...

Postojao je čovjek kojem je bilo važno sjedenje u prvoj klasi u vozu koji saobraća od Kaira do grada Esvana. Tada je našao da položaj sjedišta na koje će sjesti i sjedišta pored njega naopak. Otuda su ova dva sjedišta okrenuta prema dva sjedišta koja su inače iza njih. Sjeo je i nije popravio položaj sjedišta za dolazak čovjeka u svojim šezdesetim koji je na sebi imao seljačku odjeću i sjeo je na njemu susjedno sjedište. Zatim za dolazak mladog supruga i njegove supruge, za koje se činilo da su novovjenčani i koji su sjeli na sjedišta koja su stajala nasuprot njima. Na nesreću

žena je na sebi imala kratke pantalone bermude i bluzu sa naramenicama koja otkriva njena ramena i dio njenih grudi.

Ovaj čovjek nije obraćao pažnju na one koji su u njegovoj blizini i zaokupio se čitanjem novina koje je imao sa sobom. Zatim je bio iznenađen da se seljak u poodmaklim godinama na kome se vide znaci dostojanstvenosti i poštovanja oslanja sa laktom svoje podlaktice na njegovu butnu kost stavivši svoju bradu u svoju šaku prema supruzi koja sjedi na sjedištu nasuprot njega, a pogledi njegovih očiju uprti prema njenim grudima koji skoro da ih nisu probili zbog blizine odstojanja, u osornom prizoru koji smeta supruzi i izaziva ljutnju njenog supruga koji se stvarno naljutio i rekao čovjeku: "Drži do sebe. Ti si star čovjek. Sramota je to što radiš. Molim te da popraviš položaj sjedišta."

Seljak je rekao ljutitom suprugu: "Ja ti neću reći: 'Drži do sebe ti, i sramota je da dozvoljavaš svojoj supruzi da oblači odjeću koja otkriva njeno tijelo. Ti si slobodan, čak i u tome da je pustiš da ide gola, sve dok ti to prihvataš. Međutim, reći ću ti: "Ti si joj dozvolio ovu odjeću da bi gledali u nju, i evo gledali smo u nju. Pa zašto si ti ljut!? Kao i to da ono što je otkriveno od tijela tvoje supruge, a to si ti dozvolio. Sinko moj, imamo pravo da vidimo, a ono što je pokriveno od njenog tijela imaš pravo samo ti da vidiš. A ako te ljuti to što ja gledam izbliza to je zbog moga slaboga vida i moje želje da dobro vidim!"

Ovdje suprug nije ni riječ izustio. Ušutkale su ga

seljakove riječi i zacrvenjelo se lice njegove supruge, a posebno nakon što su se odjeknuli glasovi putnika kao izraz njihove zadivljenosti lekcijom koju je seljak dao tome ljutom suprugu kome je preostalo samo da napusti svoje mjesto, uzme svoju suprugu i napusti kupe voza.

ODUZIMA SLUH I VID...

Jedan vozač je polahko i mirno vozio svoj automobil krivudavim i dvosmjernim putem. Iznenada se ispred njega pojavio automobil u njegovoj traci. Jedva je uspio da ga izbjegne. Ali kada se vlasnik automobila koji je ušao na njegovu traku našao naspram njega, otvorio je staklo automobila i povikao visokim glasom: "Svinja!" Čovjek se naljutio zbog ove riječi i nazvao toga čovjeka najružnijim svojstvima. I nakon što je prošao krivinu, bio je iznenađen mrtvom svinjom na putu i udario je u nju. Ovaj čovjek je riječ "svinja" protumačio kao vrijeđanje, mada je drugi čovjek njome mislio upozorenje čovjeka, ali on nije shvatio ovo upozorenje. Rezultat je bio da je on izgrdio toga čovjeka i udario u tu svinju, to jest da ga je ljutnja zaslijepila i zagluhnjela.

EBU ZERR I BILAL

Ebu Zerr, radijallahu anhu, se naljutio na Bilala, radijallahu anhu, i prebacivao mu zbog njegove majke i nazvao ga sinom crnkinje. Pa se Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, naljutio na Ebu Zerra i rekao mu: "Zaista si ti čovjek u kome ima još idolopoklonstva."

Pogledaj kako ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, disciplinirao i ukorio, a on je cijenjeni ashab, ali ga je ljutnja natjerala na postupak koji se kosi sa islamskim programom u pravoj vjeri.

ODUSTVO DIJALOGA

Ljutnja koju posjedujemo nas je lišila mirnog dijaloga, govorenja lijepih riječi i uzвраćanja ljepšim koje nam je naredio istiniti šerijat što je ponukalo svadljivce po putevima od vozača automobila da siđu sa palicama i štapovima koje čuvaju za ovome slične situacije ljutnje. Pa se međusobno tuku pred ljudima, javno i u sred dana.

Povisio se ton sastanaka između nas, tako da se stvorilo stanje ljutnje i ustezanja među ljudima. Postoji nastavnik u jednoj školi kojeg su napali učenici i slomili mu dva rebra, te je prevezen u bolnicu.

Jednoga dana mi je došao student koji je izbačen sa univerziteta da se zauzmem za njega da se ponovo vrati studiju bez toga da me obavijesti o razlogu izbacivanja.

Napisao sam pismo zauzimanja univerzitetu, pa sam se iznenadio time da me univerzitet pozove telefonom da me obavijesti da je student napao profesora na predavanju, pocijepao ispitni test u lice profesoru, izvrijeđao ga, pljunuo mu u lice i napao ga dignuvši ruku na njega nakon što se naljutio.

Ovo su predanja kojih pamtim na desetine, čak stotine pripovijesti. Uzrok svih njih je provala ljutnje koja pređe svoju granicu i postavi se na mjesto koje nije njeno. Njen rezultat biva grijeh prema Slavljenom i Uzvišenom Stvoritelju.

Slušaš proklinjanje između onih koji se međusobno svađaju, kad ono uzrok toga je ljutnja. Proklinjanje muslimana je veliki grijeh. Slušaš o onome ko je napustio svoju kuću koja u sebi krije sedmoro ili osmoro djece zbog jedne ljutnje na svoju suprugu. Pa napusti kuću i otjera ženu, a najgorčeniya kategorija djeca preživljavaju izgubljenost, lišenost i skitanje i ono što slijedi poslije toga od nereda u društvu.

ZBOG NAPADA GNIJEVA...

Prijateljstvo između dvojice ljudi koje je trajalo trideset godina, izgubljeno je u jednom trenutku zbog ljutnje koja je potjecala od jednoga od njih prema drugom. Pa ga napusti cijeli život. Otac se naljuti na svoga sina, pa se odrekne od njega u sudu zbog napada gnjeva izazvanog zbog jednostavne i besmislene stvari, koja se mogla riješiti. Neposlušni sin poćini

najveći grijeh prema svome ocu zbog napada gnjeva koji ga je snašao, a koji je raspalio šejtan u njegovoj duši. Naljuti se novinar na onoga ko nije saglasan sa njim, pa napiše o njemu uvrijedljiv i odvratn članak koji je u svojoj cjelosti ismijavanje i poruga. Zatim se ovaj novinar kaje zbog toga, jer ga je napisao u stanju ljutnje i nekontrolisanja živaca.

MUAVIJIN NAPAD GNJEVA

Muavija ibni Ebu Sufjan se naljutio na Hadžera ibni Adijja, dobročinitelja, pobožnog, dobrog, i naredio da se pogubi. Ovo sjećanje je neprestano proganjalo Muaviju čak i na smrtnoj postelji kada je ispuštao svoje posljednje izdisaje, a ljudi oko njega ga podsjećaju na Allahovu milost i lijepo mišljenje o Allahu, a on govori: "Osim Hadžer ibni Adijja."

Znači da je problem ubistva Hadžera ibni Adijja veliki uznemirujući grijeh. Negov uzrok je ljutnja koja je obuzela Muaviju, uprkos onome što se znalo o njegovoj blagosti.

OMER IBNI ABD EL-AZIZ

Omer ibni Abd el-Aziz, pravedni halifa, je plakao, jer je izvršio Kur'anom i sunnetom preciziranu kaznu (hadd) nad jednim muslimanom u eš-Šemsu

zbog napada gnjeva kojeg je izazvao. To je bio uzrok njegove smrti, znajući da je ovo jedna od Kur'anom i sunnetom preciziranih Allahovih kazni (hadd) naređenim od Zakonodavca. Ali Omer ibni Abd el-Aziz je plakao, jer se naredba razvila u smrt ovoga čovjeka muslimana.

NESREĆA BERMEKIJA

Harun er-Rešid je uklonio Bermekije zbog toga što se žestoko naljutio u jednom trenutku. A oni su ga odgajali, živjeli u njegovom dvorcu i bili ministri njegove države, čak šta više ukras države u plemenitosti i darežljivosti. Međutim, on se naljutio na njih i ubio Džafera ibni Jahjaa el-Bermekija, zatvorio el-Fadla ibni Jahjaa i zatvorio Jahjaa ibni Halida njihovog oca. Čak se govorilo: da ih je pokornost posadila, a grijeh (ljutnja) ih je pokosio.

Allahu pripada bilo koje zlo kojem ljutnja vodi i bilo koji kobni rezultat koji sa njom dolazi. Kamo sreće da se prisjetimo ovoga i kamo sreće da se probudimo iz našega nemara !

Mnogobrojne su priče čiji su se junaci naljutili prošle pored mene kroz historiju. Kažem: Da je junak ove pripovijesti koji je počinio ono što je počinio od ubistva ili razdvajanja malo zastao dok se negova strast ne smiri i dođe sebi ne bi se desila ova velika greška koju je počinio, tako da nam je historija sačuvala do danas.

LJUTNJA JE OD ŠEJTANA

U njegovoj, sallallahu alejhi ve selleme, naredbi onome ko se naljuti da zatraži utočište kod Allaha od prokletog šejtana je dokaz da je ljutnja od šejtana, i da se onaj koji se povodi za svojom ljutnjom pokorava šejtanu i da je ljutnja na pogrešnom mjestu, jedan od velikih grijeha koji dovodi čovjeka do toga da nosi zvjersku dušu i ono što proistječe iz toga od velikih i mnogobrojnih grijeha.

A u njegovoj, sallallahu alejhi ve selleme, naredbi onome ko se naljuti da uzme abdest su mnoge mudrosti, a od njih su:

- Da abdest tjera šejtana i udaljava ga od duše.
- Da abdest umiruje i utišava ljutu dušu.
- Da je ljutnja žeravica vatre, a šejtan je stvoren od vatre, a vatru ništa drugo ne gasi do voda. Pa je naredio muslimanu da uzme abdest prilikom ljutnje, jer kada se abdesti od njega ode šejtanova obmana.

Jedna od djelotvornih stvari u ophođenju sa ljutnjom jeste promjena položaja čovjeka koji je ljut. Pa ako bude stajao, neka sjedne, ako bude sjedio neka legne ili neka se prebaci sa svoga mjesta na drugo mjesto i promijeni jedan položaj u drugi.

Jedna od prefinjenosti je da neki odgajatelji nalažu suprugu kada se naljuti da izađe iz svoje kuće mirno i promijeni svoj položaj. Da ode u džamiju ili obližnje mjesto, tako da se vrati zadovoljne duše, jer on ako nastavi sa stanjem ljutnje sa svojom suprugom mogu

se dogoditi stvari čije posljedice nisu pohvalne. Zbog toga odgajatelji savjetuju supruga i suprugu da kada se jedno od njih dvoje naljuti da drugo šuti, jer ako mu ona uzvratiti ili on njoj u stanju ljutnje povećat će se raspravljanje i svađa. I možda stvar dospije do nasilja, razvoda i razdvajanja, te se kuća potpuno razruši.

KAJANJE

Džerir se tako naljutio da ga je ljutnja navela da se razvede od svoje supruge. Pa se zbog toga pokajao tako da ga je kajanje iscrpilo i odvelo u krajnost do te mjere da je on u svom kajanju sličan el-Kesiju koji se navodi kao primjer kod Arapa za kajanje. A to je da je on slomio svoj luk prilikom napada gnjeva koji je izazvao i ugrizao se za prst i otkinuo ga. Pa se pokajao kada je već bilo kasno za kajanje. A o tome kajući se Džerir kaže:

*Pokajao sam se poput el-Kesijja pošto
Je Nuvvar otišla od mene razvedena.*

PRVI ZLOČIN UBISTVA

Časni Kur'an pripovijeda pripovijest o prvom zločinu ubistva na Zemlji. To je pripovijest o Kabilu i Habilu sinovima Ademovim, neka je na njega spas, i to u riječima Uzvišenog: *I ispričaj im o dvojici Ademovih sinova, onako kako je bilo, kada su njih dvojica žrtvu prinijeli, pa kada je od jednog bila primljena, a od drugog nije, ovaj je rekao: "Sigurno ću te ubiti!" – "Allah prima*

samo od onih koji su dobri" – reče onaj. "I kad bi ti pružio ruku svoju prema meni da me ubiješ, ja ne bih pružio svoju prema tebi da te ubijem, jer ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova. Ja želim da ti poneseš i moj i svoj grijeh i da budeš stanovnik u vatri. A ona je kazna za sve nasilnike." I strast njegova navede ga da ubije brata svoga, pa ga on ubi i posta jedan od izgubljenih. Allah onda posla jednog gavrana da kopa po zemlji da bi mu pokazao kako da zakopa mrtvo tijelo brata svoga. "Teško meni!" – povika on – "zar i ja ne mogu, kao ovaj gavrana, da zakopam mrtvo tijelo brata svoga! I pokaja se. (Kur`an, sura El-Ma`ide, ajet 27-31). Dva brata su prinijela dvije žrtve, pa je od jednoga primljena, a od drugoga nije. Pa se naljutio na njega i obavijestio ga da će ga ubiti. Drugi brat ga je obavijestio da ga on neće ubiti zbog bojazni od Allaha. To mu je povećalo ljutnju, mržnju i zavist prema njemu, što ga je ohrabrilo na izvršenje onoga što je želio svome bratu od zla te ga je ubio. Ono što je vrijedno primjetiti i spomenuti u ovoj pripovijesti jeste spomen strasti i da je ona ta koja ga je navela da ubije brata svoga: *I strast njegova navede ga da ubije brata svoga, pa ga on ubi i posta jedan od izgubljenih.* (Kur`an, sura El-Ma`ide, ajet 27-31).

Uzrok ovog stanju od stanja ljutnje koje dovodi do ubistva je mržnja i zavist. Rezultat toga je bio da je nepravedno i neprijateljski ubio svoga brata. Kur`an je obznanio kajanje ubice: *I pokaja se.* (Kur`an, sura El-Ma`ide, ajet 27-31). Kajanje je došlo do izražaja prilikom nastojanju da zakopa tijelo brata svoga. Možda u tome bude oprost za njegov zločin. Međutim, daleko od toga. Prekasno je već, jer je njegov brat

izgubljen.

Ebu Džafer Bakir je spomenuo da je Adem, neka je na njega spas, bio prisutan njihovom prinošenju žrtava i primanju od Habila, bez primanja od Kabila. Pa je Kabil, a bio je ljut, svome ocu rekao: "Od njega je primljena žrtva jer si ti molio za njega, a nisi molio za mene. "I zaprijetio je svome bratu i ubio ga.

OPROST

Kada je Nasr ibni Meni` došao pred halifu koji se bio naljutio na njega i naredio da se pogubi, rekao je: "O vladaru pravovjernih, poslušaj od mene riječi koje ću ti reći. "

Halifa reče: "Reci. "

Pa je u stihovima rekao:

*Tvrdili su da je soko jednom slučajno naišao na
Vrapca na otvorenom mjestu, vodila ga je pretpostavka.*

*Progovorio je vrabac ispod njegovog krila,
A kobac nasrnuo na njega leteći:*

*Zaista, ja sličnima tebi ne upotpunjujem zalogaj,
A ako bi bio zagrijan, uistinu bih prezren bio.*

*Potcijenio je samopouzdati kobac svoj plijen,
Zbog plemenitosti i pustio toga vrapca.*

Pa mu je halifa oprostio i oslobodio ga.
Pjesnik je rekao:

*Priznaj svoj grijeh zatim traži njihov oprost,
Za njega, zaista je nijekanje grijeha dva grijeha.*

SUŠTINA ZADOVOLJSTVA

Ko želi da zna stvarnost zadovoljstva Svemogućim i Uzvišenim Allahom u svojim djelima i da zna odakle potiče zadovoljstvo neka razmisli o stanjima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. Zaista je on, pošto se upotpunila njegova spoznaja Uzvišenog Stvoritelja vidio da je Stvoritelj Vladar. A Vlarar ima pravo raspolaganja svojim podanikom. Vidio je da je Mudar ne čini ništa slučajno, pa se predao pokornošću potčinjenog Mudrom. Čuda su mu se dešavala, a kod njega nije bilo kolebanja, niti od naravi negodovanja, niti je izrazom želio kazati: "Eh, da se dogodilo drugačije..." Već je bio postojan pred sudbinama poput brda pred olujnim vjetrovima.

Ovo je Predvodnik poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, koji je poslan svim stvorenjima kada je

nevjerovanje ispunilo horizonte. Pa je počeo bježati iz mjesta u mjesto i sakrio se u kući od bambusa. Oni su ga udarali kada bi izašao i okrvavili njegove pete i rasjekli kožu na njegovim leđima , a on je šutio i miran bio. Svaku sezonu sajma izlazi i govori: "Ko će mi dati utočište ? Ko će mi pomoći?" Zatim je izašao iz Meke i nije mogao da se vrati osim pod zaštitom nevjernika. To nije prouzročilo žurbu u naravi niti prigovaranje iz unutrašnjosti, jer da je bio neko drugi mimo njega, rekao bi: "Gospodaru, Ti si Vladar stvorenja, Moćan da pobjedu dadeš. Pa zašto sam ponižen?"

Kao što je rekao Omer, radijallahu anhu, na dan Hudejbije: "Zar mi nismo na istini? Pa zašto nam je dato poniženje u našoj vjeri?" Kada je ovo rekao, Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, mu je rekao: "Zaista sam ja Allahov rob i On neće dopustiti da uništen budem." Spojene su dvije osnovne riječi koje smo spomenuli.

Njegove riječi: "Zaista sam ja Allahov rob "su priznavanje vlasništva. I kao da on kaže: Ja sam vlasništvo i On čini sa mnom šta hoće. A njegove riječi: "On neće dopustiti da uništen budem "su proklamacija Njegove mudrosti da On ništa ne radi slučajno. Zatim biva iskušan glađu pa privezuje kamen, a Allahu pripadaju riznice nebesa i Zemlje.

I ubijaju se njegovi ashabi i ranjava njegovo lice i biva polomljen njegov sjekutić i masakriran je njegov amidža, a on je šutio.

Zatim je opskrbljen sinom, pa mu je oduzet. Pa se utješio Hasanom i Husejnom. Pa je obaviješten o

onome što će im se desiti. Imao je povjerenja u Aišu, radijallahu anha, pa mu je zagorčan život time što joj je učinjena potvora.

Bio je dom iskrenosti i povjerljivosti, ali mu je i pored toga rečeno da je lažac i čarobnjak. Zatim ga je zadesila bolest poput bolova dvojice ljudi, a on je šutio i miran bio. Pa i ako obavijesti o svome stanju to čini da bi poučio strpljenu. Zatim ga je smrt pritiskala i uzeta mu je njegova plemenita duša dok je ležao u zakrpljenoj odjeći i grubom ogrtaču, njegovi ukućani nisu imali ulja kojim bi zapalili svjetiljka te noći.

Ovo su stvari koje razljućuju nad kojim se nije mogao strpjati ni jedan poslanik prije njega. On je bio uzor na kojeg se ugleda u napuštanju ljutnje uz mnogobrojnost njenih uzroka.

LJUDSKI GNJEV

Prema deset ljudi ne prestaje ljudski gnjev: Onaj koji se brzo ljuti i nema obazrivosti niti praštanja, vlasnik ljubavi koji nije vešt, pa upotrebljava ljubav na tamo gdje joj nije mjesto, onaj rđavog jezika od kojeg niko nije miran, onaj koji je jako zao i vješt od koga se ne vidi dobro djelo, naklonjeni licemjer, kojem naklonost nije osobina, svojeglavi grijешnik, pohlepni škrtac, vlasnik znanja koji škrtari u svome znanju, onaj koji se pretvara oponašujući pobožnjake želeći time nagradu na dunjaluku, onaj koji mnogo sebe hvali onim što ne posjeduje i onaj koji svojom silom vlada slabašnima.

DESET KOD DESET

Deset stvari kod deset osoba su ružnije nego kod drugih: nepravda kod vladara, izdaja kod onih koji su plemenitog roda, traženjenje ispunjenja potreba kod učenjaka, laž kod sudija, ljutnja kod onih koji razuma imaju, bezumnost kod onih koji su u zreli, bolest kod doktora, ismijavanje kod nesrećnika, oholost kod siromašnih i škrtost kod bogatih.

PET I PET

Mudrac je rekao: Ne čini pet da ne čuješ pet:

Nemoj se miješati u ono što te se ne tiče da ne čuješ ono čime nećeš biti zadovoljan.

Nemoj hvaliti uobraženog da ne čuješ od njega ono u čemu je tvoje omalovažavanje.

Namoj savjetovati onoga ko te prezire da ne čuješ od njega ono što će učiniti da osjetiš poniženje.

Nemoj se obraćati onima koji se međusobno svađaju da ne čuješ ono što ih je razljutilo pa te to učini trećom stranom u svađi.

Nemoj napominjati svojoj supruzi, kada je ljuta, ono što si uradio za nju, da ne čuješ poricanje toga.

PORUKE ONIMA KOJI SE LJUTE

Ne ljuti se. To je sažeta i sveobuhvatna oporuka Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u kojoj je dobro i ispravnost.

* * *

Ne ljuti se, jer ljut čovjek usmjerava svoje sposobnosti na zlo, ostavljajući dobro i ispravno.

* * *

Ne ljuti se, jer je stvar regulirana, određenje pravedno, a svemoć izvršna.

* * *

Ne ljuti se, jer ljut čovjek ne gleda u ništa drugo do u loše strane koje preuveličava, a zatvara oči pred pozitivnim stranama.

* * *

Ne ljuti se, vidijet ćeš da događaji koji izazivaju ljutnju nisu ništa drugo do obične stvari koje ne zavrijeđuju ljutnju.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja od šejtana. Ako zatražiš

utočište kod Allaha od šejtana, od tebe će otići ono što osjećaš.

* * *

Ne ljuti se, jer mi smo ljudi. Stvoreni smo slabim, oblikovani od zemlje i u zemlju ćemo zakopani biti.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj ko je popustljiviji je i uspješniji, budući da imaš tristo vrsta osjećanja, nemoj živjeti samo sa ograničenim brojem njih.

* * *

Ne ljuti se, jer razuman čovjek ima veliki spisak mogućnosti koje će pospiješiti njegovo osjećanje.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut je poput pijanca, ne zna za sebe, pa vrijeđa, podiže glas i uznemirava one koji su oko njega.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja ima mnogo oblika koji premašuju viku, udaranje i vrijeđanje. Kako je samo slična planinama čiji su korijeni višestruko veći od onoga što se pojavljuje na površini zemlje.

* * *

Ne ljuti se, jer svi mi počinimo male ili velike gluposti kojih se sjećamo, pa se zbog toga smijemo ili

korimo sami sebe.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji se ljuti neće popraviti onoga koji nered čini, niti će utješiti povrijeđenog , niti vratiti odsutnog.

* * *

Ne ljuti se, jer možda je taj postupak ispravan na drugom mjestu i sa drugom osobom.

* * *

Ne ljuti se, jer si ti divna osoba. Ako si pogriješio jedanput ispravno si postupio stotinama puta.

* * *

Ne ljuti se, jer ti, uistinu, nećeš naći reformatora, uspješnog ili velikana, koji nije prošao kroz trenutke slabosti, razočarenja i neuspjeha.

* * *

Ne ljuti se, jer možda greška bude tvoj put u ispravnost, kao što je Ademovo kušanje s drveta bilo put u lijep i koristan život.

* * *

Ne ljuti se, jer da nije bilo Jusufovog ulaska u zatvor ne bi postao vladar Egipta.

* * *

Ne ljuti se, jer da nije bilo sirotosti Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, i njegovog protjeravanja iz njegove domovine ne bi predvodio ljudski rod.

* * *

Ne ljuti se, jer da nije bilo tmine ribe, ne bi sa Junusom sto ili više hiljada ljudi primilo islam.

* * *

Ne ljuti se, jer da nije strpljivosti Ibni Hanbela nad bičevima, zalutali bi muslimani.

* * *

Ne ljuti se, jer da nije bilo strpljivosti Ejjuba ne bi postao uzor onima koji su iskušani.

* * *

Ne ljuti se, jer da nije bilo Ibrahimovog i Ismailovog iskušenja, svako od nas bi ubijao svoje dijete svake godine.

* * *

Ne ljuti se, zbog svega, i zbog bilo čega i radi svega.

* * *

Ne ljuti se, i ako se naljutiš zamoli Allaha da tvoju ljutnju pretvori u smirenost i sigurnost.

* * *

Ne ljuti se i nastroj da drugima nađeš opravdanje
za njihov pogrešan postupak.

* * *

Ne ljuti se i strpi se pred onim koji se naljuti, jer
prolazi kroz stanje u kojem je teško vladati sobom.

* * *

Ne ljutise, jer mnogi ljudi će ti biti zahvalni i voljeti
te ako se strpiš pred njima i njihovim greškama.

* * *

Ne ljuti se, jer iako se ljudi ljute, uistinu je najbolji
od njih onaj koji oprosti prilikom svoje ljutnje: *I koji,
kad ih ko rasrdi, opraštaju.* (Kur`an, sura Eš-Šura, ajet
37).

* * *

Ne ljuti se i reci sebi: "Suočit ću se sa preprekama,
poteškoćama, bolestima i nesrećama. Suočiti ću se sa
odgovornostima života."

* * *

Ne ljuti se ako tvoj prijatelj iznevjeri svoj dogovor
sa tobom ili se poremeti tok stvari, jer plemenit čovjek
nađe opravdanje.

* * *

Ne ljutise i reci sebi: "Prepustiti ću stvari Stvoritelju
i prepuštam Allahu svoj slučaj."

* * *

Ne ljuti se i neka tvoj moto bude: "Neću dopustiti ni jednoj osobi niti stvari da me učini ljutim."

* * *

Ne ljuti se i naći ćeš drugi način da stigneš do onoga što želiš bez grčeva i ljutnje.

* * *

Ne ljuti se na ljude. Zaboravi njihove rđave postupke prema tebi i tvoje probleme s njima i sjeti se svojih i njihovih dobrih djela.

* * *

Ne ljuti se i oprost. Ako bi razmišljali o svakome onome ko rđavo postupi prema nama ušli bi u lavirint iz koga ne bismo nikada izašli.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja silovita energija koju trebamo trošiti u dobro i pokornost Allahu.

* * *

Ne ljuti se, a ako se naljutiš nauči iz svoje ljutnje i razumi je. Ona je tvoj iskreni prijatelj ako prijateljuješ sa njom, a tvoj zakleti neprijatelj ako je zanemariš.

* * *

Ne ljuti se, jer ti, uistinu, možeš uzeti svoje pravo na lijep način i sasvim mirno.

* * *

Ne ljuti se, jer ko se sa tobom bude nadmetao za dunjaluk, ti se nadmeći sa njim za Ahiret.

* * *

Ne ljuti se, a ako se naljutiš umiri svoju ljutnju radom, upražnjavanjem hobija i činjenjem dobrih djela.

* * *

Ne ljuti se i budi strpljiv. Možda ti Allah dadne izlaz i olakšanje.

* * *

Ne ljuti se, jer nas zavjesa dima ljutnje zaslijepljuje od istine.

* * *

Ne ljuti se, jer tvoja ljutnja ukazuje na to da griješiš. Pa pristupi ispravljanju smjera u kome se krećeš.

* * *

Ne ljuti se, jer ako te neko udari nogom od pozadi znaj da si ti ispred njega.

* * *

Ne ljuti se i budi tolerantan prema sebi i prema drugima. Ako voliš sebe, voljet će te i drugi i ti ćeš njih voljeti i život ćeš voljeti.

* * *

Ne ljuti se, jer ti imaš silan razum. Ako bi postavio aparate obima kolika je zemlja ne bi premašio njegovu snagu. Pa učini razum sudijom u svojim postupcima.

* * *

Ne ljuti se, jer ti, uistinu, imaš uzvišenu dušu koja obožava Allaha, sjeća Ga se, moli Ga i zahvaljuje Mu.

* * *

Ne ljuti se, jer ti, uistinu, imaš srce koje kuca ljubavlju i vjerovanjem. Imaš velikodušna osjećanja koja ne mrze nikoga i želiš dobro svima.

* * *

Ne ljuti se, jer ti, uistinu, imaš hrabru i strpljivu dušu koja se ničega ne boji, dušu koja inicira i napreduje.

* * *

Ne ljuti se, jer ti, uistinu, posjeduješ dunjaluk i sve što je na njemu. Posjeduješ nebesa i Zemlju koji su stvoreni za tebe i zbog tebe.

* * *

Ne ljuti se, jer kako si samo ti veličanstveno stvorenje! Koliko te je samo Allah uzdigao, učinio moćnim, naredio melekima da ti sedždu učine, potčinio ti Njegova stvorenja i čuvao te Svojim melekima!

* * *

Ne ljuti se i živi za plemenitu misiju, prekrasan cilj
i uzvišenu želju.

* * *

Ne ljuti se i zaokupi se onim što je korisno, jer
onaj ko se ne zaokupi onim što je korisno, zaokupit će
se onim što je loše.

* * *

Ne ljuti se, jer si ti Allahov namjesnik na Zemlji,
postavljen da živiš na njoj shodno Njegovom programu
bez ljutnje.

* * *

Ne ljuti se, jer si ti direktor kompanije, čovjek za
kojim se u svim postupcima i drugi povode.

* * *

Ne ljuti se, jer si ti otac i na tebe se u blagosti i
ljutnji ugledaju sinovi.

* * *

Ne ljuti se, jer si ti učitelj koji proizvodi generacije
i koji obnavlja omladinu ummeta.

* * *

Ne ljuti se, uživaj u životu i bodri ljude na divan
život.

* * *

Ne ljuti se i probaj slast blagosti, obazrivosti i uzdizanja. Zaista je to slast koja se ne mjeri ni sa jednom drugom. Teška je u početku, ali su joj posljedice slađe od meda.

* * *

Ne ljuti se, jer je život lijep. U njemu ima ruža i trnja, uživaj u ružama, a ukloni trnje.

* * *

Ne ljuti se i uvijek ponavljaj: "Bit ću bašča ljubavi, planina blagosti i more strpljenja."

* * *

Ne ljuti se, jer ti nisi odgovoran za popravljajanje drugih, nego dostavi poruku i daj savjet mudro i na lijep način, pa ko uradi dobro sebi ga je uradio, a ko uradi zlo sebi ga je uradio.

* * *

Ne ljuti se, o učitelju. Radi ono što godi tvojoj savjesti, ono čime si ti zadovoljan, ono što je u službi tvoje plemenite misije i podržava je i uvijek se suoči sa lijenošću učenika riječima Uzvišenog: *...jedino želim učiniti dobro koliko mogu, a uspjeh moj zavisi samo od Allaha.* (Kur`an, sura Hud, ajet 88). Tvoja obaveza je sijanje, a Allahova plodovi.

* * *

Ne ljuti se. Suprostavi se ljutnji oružjem blagosti,

tolerancije i praštanja, štitom strpljivosti i konjem volje.

* * *

Ne ljuti se, jer je uzdizanje osnova ljutnje i loših djela. Niko nije bolji od nekog po bilo čemu drugom osim bogobojažnosti.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja pusto ostrvo na kome sam živi onaj koji se ljuti. Ne voli nikoga, niti ga iko voli.

* * *

Ne ljuti se, jer te, uistinu, niko neće kritikovati zbog bilo čega drugoga osim povećanja tvoga uspijeha.

* * *

Ne ljuti se, jer onome što je zatrovan ljutnjom, i zelena bašta postaje zatvor, a prelijepe ruže postaju trnje.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut vidi plavo nebo crvenim i zastrašujućim, a grom kao rakete i projekte.

* * *

Ne ljuti se, jer onome ko je ljut i hladna voda je poput vatrene žeravice u utrobi.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut udiše čisti kiseonik
kao da je zagušljivi gas.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut vidi svoju lijepu
suprugu kao šejtana koji sjedi ispred njega.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut vidi svoju prostranu
kuću kavezom napravljenim da se u njega zatvori.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut vidi jutarnje izlazeće
sunce kao vatru kojoj je data vlast nad njim.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut osjeća kišu koja
silazi sa nebesa kao olovo koje se izljava po njegovom
tijelu.

* * *

Ne ljuti se, jer kod onoga koji je ljut prestaju
osjećanja ljepote, samilosti i ljubavi i njegovo srce
ostaje ispunjeno mržnjom, odvratnošću, osvetom i
zlobom.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljuvenja jak vjetar koji gasi
svjetiljku razuma.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji se naljuti ni zbog čega zadovoljava se ni sa čim.

* * *

Ne ljuti se, jer poslije teškoće dolazi lahkoća, poslije nevolje dolazi izbjavljenje, poslije siromaštva dolazi bogatstvo, a poslije tame svjetlost.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja ključ svakoga zla i kapija svakog lošeg djela.

* * *

Ne ljuti se, jer ti život sa ljutnjom neće prijeti, niti se duša smiriti, niti će ti odluka biti postojana.

* * *

Ne ljuti se, a prije nego se naljutiš daj upozorenje da si pred samom ljutnjom.

* * *

Ne ljuti se i kada izgubiš kontrolu nad svojim živcima i eksplodiraš u ljutnji ophodi se prema svojoj duši sa saosjećanjem i nježnošću.

* * *

Ne ljuti se jer je blag čovjek bolji od onoga koji je ljut, a onaj koji vlada sobom je bolji od onoga koji vlada gradom.

* * *

Ne ljuti se, jer kada se naljutiš sam nosiš teret u vrijeme kada druga strana uopće ne obraća pažnju na stvar.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja plamen vatre preuzete od Allahove razbuktale vatre koja će do srca dopirati.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja jedno od ružnih i pokuđenih svojstava koja je islam zabranio i žestoko upozorio na njih.

* * *

Ne ljuti se, jer nas je Časni Kur`an obavezao da vladamo uzrujanjem ljutnje, kako bi čovjek sačuvao svoju snagu za ispravno razmišljanje i donošenje pravih odluka.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja ružno djelo koje ako ovlada dušom i ima najgori utjecaj.

* * *

Ne ljuti se, jer čovjek kada mu se pojača ljutnja gubi svoju razboritost i postaje krvoločna zvijer koja ne zna šta radi.

* * *

Ne ljuti se, jer je bespravna ljutnja šejtanovo

oružje i najava nesreće.

* * *

Ne ljuti se, jer je pokuđena ljutnja ona prilikom koje čovjek izgubi prisebnosti prkoseći razumu i šerijatu i dovodi do najgorih utjecaja i najtežih posljedica.

* * *

Ne ljuti se, a kad se ljutiš onda neka tvoja ljutnja bude umjerena, jer je ona jedna od vrlina koje uzdižu čovjeka.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja ima svoju rasplamtjelu vatrenu prirodu unutar duše koja to izražava na načine koji su bliže samoj vatri nego njenoj toploti.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja vezana za oholost, valičanje, nepravdu i naprijateljstvo i zbog toga je ona upropaštavajući put i pusta zemlja!

* * *

Ne ljuti se, jer kad bi onaj koji se ljuti vidio ružnoću svoga izgleda u stanju ljutnje smirio bi svoju ljutnju, zbog stida od ružnoće svoga izgleda i apsurdnosti svoga lika.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja umanjuje sposobnost

pozitivne reakcije na život.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja zaslijepljuje čovjeka i spriječava ga da voli ili vidi pozitivne stvari, jer on gleda sa strašću i samo ono što mu diktira njegova ljutnja.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja je čovjeku skrivila te je propustio mnoge prilike.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja uzrokuje čovjeku gubitak kontrole nad sobom i drugima.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja dovodi svoga nosioca u mnoge probleme i poteškoće.

* * *

Ne ljuti se, ljutnja olakšava tvom suparniku da te pobijedi, jer je razboritost odsutna od tebe.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja glavni uzrok mnogih društvenih zločina i problema poput udaranja supruge i djece, razvoda, ubistva, proklinjanja, vrijeđanja i tako dalje.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja uzrok razdvajanja od razuma i sljepila pred istinom i navraća te na nepravdu i ugnjetavanje, nered, laž, klevetu i upropaštavanje duša.

* * *

Ne ljuti se, jer koliko je samo zatvorskih vrata ljutnja otvorila, stubova za raskinjanje postavila, užadi za vješanje usukala, sablji izvukla, vatri ratova raspalila, i glava odrubila.

* * *

Ne ljuti se, jer je dovoljno od ljepota blagosti da ljudi pomažu blagom čovjeku. A onaj koji je ljut sam sobom raspaljuje vatru svoje ljutnje.

* * *

Ne ljuti se, jer je blag čovjek omiljen kod Allaha i blizu Mu je, jer je to jedno od svojstava Svemogućieg i Uzviseniog Allaha, kao što je omiljen i blizak ljudima.

* * *

Ne ljuti se, jer je, uistinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, bio najblaži čovjek osim u slučaju kršenja Allahovih zabrana, pa se zbog toga ljutio.

* * *

Ne ljuti se i ovladaj ljutnjom prije nego ona tobom ovlada.

* * *

Ne ljuti se, jer se prilikom ljutnje pojačava šejtanovo došaptavanje duši i razumu čovjekovom, pa dolazi do vrijeđanja vjere, potvore čestitih vjernica, proklinjanja nedužnih, uzurpiranja njihovih prava i kidanja rodbinskih veza.

* * *

Ne ljuti se, jer, uistinu, ljutnja sprječava svoga vlasnika da čuje savjet. Tako ne čuje kada se savjetuje. Čak to povećava njegovo nasilje i surovost. A ako hoće da se preispita neće moći budući da je svjetlo razuma ugašeno i dimom ljutnje zaklonjeno.

* * *

Ne ljuti se, jer se Musa, neka je na njega spas, a on je poslanik, naljutio i ubio čovjeka, pa je priznao tražeći oprost: *'Gospodaru moj' – reče onda – 'ja sam sâm sebi zlo nanio, oprosti mi!'* I On mu oprosti. (Kur`an, sura El-Kasas, ajet 16).

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja vatra koja se raspalila u srcu i zahvata sve dijelove tijela, pa potakne čovjeka da učini djela koja štete njemu i onima oko njega.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja revolucija unutar duše koja pokreće latentnog i postojanog i uzburkava sve organe, pa čovjek viče, bjesni i frcaju iskre iz njegovih očiju.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut može udariti, raniti, ubiti, a možda prekrši prava njemu najbližih ljudi, njegovog oca i majke.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja svojstvo nevjernika, a blagost i smirenost svojstva vjernika.

* * *

Ne ljuti se, jer je vjernik staložen i cijenjen, ne uzrujava se niti se ljuti. osim kada se prekrše Allahove, Slavljen neka je i Uzvišen, zabrane.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja opasna po čovjeka sa svih aspekata, može izgubiti svoj život i svoj Ahiret kao posljedica provale ljutnje proistekle iz beznačajnog i neznatnog razloga.

* * *

Ne ljuti se, jer uistinu oni koji se ljute padaju kao žrtve opasnih i hroničnih bolesti poput visokog pritiska, šećera, i druge.

* * *

Ne ljuti se, jer oni koji su ljuti često padaju mrtvi usljed pucanja arterija mozga ili jake slabosti srca.

* * *

Ne ljuti se, jer rezultat ljutnje je izgubljenosti,

štete, propasti i uništenja.

* * *

Ne ljuti se, jer je smirenost najsigurniji put za odmjereno razmišljanje i miran i siguran izlazak iz nevolja.

* * *

Ne ljuti se, jer si ti primjer za smirenost, pouzdanje, blagost, čistotu, snagu volje, podnošenje, praštanje i suzbijanje ljutnje.

* * *

Ne ljuti se, jer blagost ukazuje na savršenstvo razuma njenog vlasnika, njegovom shvatanju i oštroumnosti, kao što ukazuje na snagu vjerovanja u Uzvišenog Allaha.

* * *

Ne ljuti se, jer je, uistinu, Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, gažen po leđima, okrvavljen po licu, slomljen mu je sjekutić pa se nije naljutio i nije rekao ništa drugo do dobro, rekavši: "Gospodaru moj, oprosti narodu mome, jer, uistinu, oni ne znaju. "

* * *

Ne ljuti se, jer su Jusufa, neka je na njega spas, braća bacila na dno bunara, pa ga je Svemogući i Uzvišeni Allah spasio i poslanikom ga učinio, jer se on nije naljutio, već je oprostio svojoj braći rekavši: *Ja vas*

sada neću koriti, Allah će vam oprostiti, od milostivih On je najmilostiviji! (Kur`an, sura Jusuf, ajet 92).

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja čini da promijeniš putanju svoga urednoga života i skратиš vrijeme i odstojanje prije ostvarenja svoga cilja.

* * *

Ne ljuti se, jer te ljutnja navede da otkazeš turističko putovanje na koje si odavno odlučio da pođeš sa svojom porodicom.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja mijenja tvoj plan rada, poništava tvoje ciljeve i usređuje tvoje neprijatelje.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja žeravica koja se raspali u utrobi čovjeka, zaslijepi njegovu razboritost prema istini i stavi ga u stanje u kome ne može da razlikuje istinu od laži, učini ga najbližim greškama i zlodjelima.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja plamen vatre koji se rasplamtjela u srcu njenog vlasnika, koju će ugasiti samo savladavanje srdžbe i strpljenje. Zbog važnosti skrivanja srdžbe i praštanja ljudima, Allah je učinio ta dva svojstva jednim od znakova bogobojažnih koji su stanovnici i nasljednici Dženneta. Uzvišeni kaže: ...I

koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju. (Kur`an, sura Ali Imran, ajet 134).

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja uzrokuje da izgubiš najbliže prijatelje i pretvoriš ih u neprijatelje.

* * *

Ne ljuti se i znaj da nesreće uvijek budu privremene, jer ne postoji zlo koje traje zauvijek, kao što uvijek postoji odskok onda kada postoji nesreća.

* * *

Ne ljuti se, jer je u devedeset posto slučajeva razlog bolesti srca, šećera, debelog crijeva i pritiska česta ljutnje.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja ti uzrokuje hronične bolesti koje će te pratiti cijeli život.

* * *

Ne ljuti se, jer ljepota lica gubi polovinu svoje blistavosti zbog ljutnje.

* * *

Ne ljuti se, jer su studije potvrdile da su najdužeg života i zdravlja oni koji se malo ljute ili oni koji se ne ljute.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja najgora psihička bolest, kao što je elefantijazis najgora tjelesna bolest. Onaj koji se ljuti učestvuje sa okirajnim koji boluje od elefantijazisa u izobličavanju lica i brisanju znakova dobrote i ljepote.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja kada počne, i ne preduhitri je čovjek zahvaljujući svome razumu, rasplamti se kao što se rasplamti vatra u suhoj travi i nadođe kao što nadođe tutnjajuća bujica i prodrije kroz dušu kao što grom prodrije kroz materiju.

* * *

Ne ljuti se, jer krv u tijelu u stanju ljutnje pojuri prema rukama velikom i neuobičajenom brzinom koja nije moguća u bilo koje drugo vrijeme i čini ih sposobnima na lakši način da uzmu oružje ili udare neprijatelja ili gurnu nekoga na zemlju ili polome nešto što je blizu ili ne može ovladati onim što nosi pa postupi tako što baci ono što je u njegovim rukama spontano i sa žestokom uzrujanošću.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja pokuđena Knjigon Uzvišenog Allaha i sunnetom Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve selleme i konsenzusom ashaba i tabiina i saglasnošću učenjaka, mudraca i filozofa u svakom dobu i vremenu.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja sjeme kajanja budući da je čovjek sposobniji da je napusti prije nego se naljuti od popravljanje onoga što ga je pokvario sa njome nakon ljutnje.

* * *

Ne ljuti se, jer su stvorenja po prirodi učinjena sklonim ljutnji i blagosti zajedno. Pa ko se naljuti i bude blag u istoj ljutnji, uistinu to nije pokuđeno, dok ga njegova ljutnja ne navede na ružan govor ili djelo, s tim da je njeno napuštanje u svim situacijama pohvaljenije.

* * *

Ne ljuti se, jer je, uistinu, sklonost ljutnji jedna od loših strana odgoja i teret za duše. Ova vrsta sklonosti je štetna za ljudsko zdravlje i odvratna ljudima u većini slučajeva. Lijek za to je širenje dobra i koncentriranje na ono što veseli ne na ono što šteti sve jedno u riječima ili postupcima ili projektima.

* * *

Ne ljuti se i često pomaži siromasima i onima kojima je pomoć potrebna, jer će te to, uistinu, učiniti bliskim onima čije je stanje gore od tvoga, pa ćeš biti zadovoljan sa svojim stanjem. I jedno od rješenja za nepostojanje ljutnje je udjeljivanje sadake i pomaganje siromaha i siročadi, jer je u tome treniranje duše na podnošenje poteškoća i razmišljanje o stanju onih koji su u težem stanju od tebe.

* * *

Ne ljuti se, jer su, uistinu pred tvojim očima izašli na vidjelo planovi zločina i užasne i odvratne mašte za uništenje drugih. A kajati ćeš se onda kada kajanje neće koristiti.

* * *

Ne ljuti se, jer ti tada vidiš maloga velikim i velikoga malim. Otuda su mjerila kod tebe preokrenuta i vrijednuješ stvari pogrešno, pa te unište.

* * *

Ne ljuti se, jer ćeš ponižavati druge, pa će prijatelj neprijateljem postati i bližnji će te se plašiti, a drug se od tebe udaljiti.

* * *

Ne ljuti se, jer je pokuđena ljutnja najveće zlo i nesreća.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja dovodi onoga koji se ljuti u stanje napetosti i zaborava svega što ima veze sa situacijom i otuda nije u stanju da donese ispravnu odluku budući da je njegov razum potpuno blokiran.

* * *

Ne ljuti se, jer nije običaj plemenitih ljudi brza ljutnja i osveta.

* * *

Ne ljuti se, jer je, uistinu, najbolja odjeća koju je
čovjek obukao blagost.

* * *

Ne ljuti se, jer, uistinu, onaj ko se pokori ljutnji
izgubio je odgoj i cilj .

* * *

Ne ljuti se, jer, uistinu, nisu potrebne blagosti u
stanju zadovoljstva, već su potrebne u stanju ljutnje.

* * *

Ne ljuti se, jer, uistinu, kada se čovjek naljuti
otvara svoja usta a zatvara razum.

* * *

Ne ljuti se i najbolji odgovor čovjeku koji je ljut
je šutnja.

* * *

Ne ljuti se, jer, uistinu, kada progovori ljutnja
istina šuti.

* * *

Ne ljuti se, jer početak ljutnje je bezumnost, a
njen kraj kajanje.

* * *

Ne ljuti se, jer posljedice ljutnje su često gore od
uzroka koji su upalili njen fitilj.

* * *

Ne ljuti se, jer svaka minuta ljutnje ti pokvari
šezdeset sekundi sreće.

* * *

Ne ljuti se i zadovolji se time da napišeš svojim
neprijateljima pisma ispunjena izrazima ljutnje, ali im
ih nikada nemoj poslati.

* * *

Ne ljuti se, jer ti, uistinu, ako se budeš ljutio zbog
beznačajnog razloga to daje predstavu o obimu tvoga
razuma.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji može da te naljuti može i
da te porazi.

* * *

Ne ljuti se, jer nema bilo čega što će više
isprovocirati onoga koji je ljut od hladnoće drugih.

* * *

Ne ljuti se, jer, uistinu, ako neprestano odustaješ od
svoje ljutnje oprostiti ćeš. Međutim, ako je savladavaš
osvetiti ćeš se.

* * *

Ne ljuti se, jer ako je tvoje pravo da se ljutiš, nije
tvoje pravo da rđavo postupaš prema drugima.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj ko se naljuti biva kao onaj ko

konzumira otrov i očekuje da drugi umru.

* * *

Ne ljuti se i kada se naljutiš na svoga prijatelja
privij ga na svoje grudi i nemoguće je da se tvoja
ljutnja nastavi, dok ti grliš osobu koju voliš.

* * *

Ne ljuti se i ne rasrđuj se, jer se krv onoga koji je
ljut pretvara u otrov.

* * *

Ne ljuti se. Ne ljuti se i ako ispoljiš nešto od tvoje
ljutnje s vremena na vrijeme bolje je nego da je svu u
isto vrijeme ispoljiš.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja su žestoki vjetrovi koji gase
plamen razuma.

* * *

Ne ljuti se budući da kada se naljutiš zbog grešaka
drugih sjeti se svojih grešaka i smirit ćeš se.

* * *

Ne ljuti se, jer je mudar onaj koji usmjeri svoju
ljutnju prema problemima da bi im našao rješenja, a
ne prema ljudima da bi im izražavao izvinjenja.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja privremeno ludilo.

* * *

Ne ljuti se, iako se niko ne ljuti bez razloga, jer razlog rijetko bude opravdan.

* * *

Ne ljuti se, a kada se naljutiš ućuti jedan minut koji ima nekoliko koristi:

Tvoja ljutnja počinje proporcionalno slabiti i nestaje provala gnjeva i prisustvo šejtana.

Reci: Utječem se Allahu od prokletog šejtana pa ćeš se osvijestiti i osloboditi se Iblisovih obmana.

Razmišljaj o posljedicama ljutnje i njenim lošim utjecajima, pa ćeš paziti i plašiti se.

Vjerovatno ćeš naći nekoga ko će te savjetovati ili poučiti ili umiriti tvoju ljutnju.

Možda će se otvoriti milost od Allaha i spustiti se na tvoje srce, pa će tvoja ljutnja nestati a smirenost se u tebi ustaliti.

* * *

Ne ljuti se, jer, uistinu, niko ne može da te naljuti osim da se ti naljutiš. I niko ne može da te ponižava osim ako prihvatiš poniženje. Značenje ove inicijative je da ti budeš odgovoran za svoj život.

* * *

Ne ljuti se, jer ti sa svojom ljutnjom uništavaš svoje zdravlje, svoju unutrašnju sigurnost, svoju psihičku stabilnost, svoju radost i svoju sreću.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj ko odagna svoju ljutnju Allah će od njega odagnati svoju kaznu. Pa neka je sretno onima koji savlađuju ljutnju i ljudima praštaju. A Allah voli dobročinitelje.

* * *

Ne ljuti se i čuvaj svoj razum, svoju reputaciju, svoje zdravlje, svoje živce, svoju vjeru i svoju budućnost, jer život ne zavrijeđuje ni jedan minut ljutnje, jer je on prolazan, prezren i bezvrijedan.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja kada ovlada čovjekom paralizira njegov moral, neutralizira njegov ukus, uklanja njegovo poštivanje i prijatnost i on postaje omražen, odvratn, mrzak, onaj na koga se Allah rasrdio, a zatim i ljudi.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja agresivno i uništavajuće ponašanje koje ubija ličnost i pokuđeno svojstvo koje udara na dostojanstvo čovjeka.

* * *

Ne ljuti se, jer je između tebe i onoga na koga se naljutiš bratstvo po ljudskoj prirodi i kratkom životnom putovanju.

* * *

Ne ljuti se, jer su sva agresivna svojstva rezultat

ljutnje. Duša onoga koji je ljut je zvjerska, te možda ošamari, udari, ujede, izgrebe, ubije, razvede se, prekrši ugovor, prevari i osveti se.

* * *

Ne ljuti se, jer je ljutnja neprijatelj razumu i ona mu je kao vuk ovci. I kada zavlada njime odmah onesposobi njegov razum. Zbog toga onaj koji je razuman ne priziva ljutnju niti je želi, već je ona nešto njemu najmrže.

* * *

Ne ljuti se, jer ljutnja može navesti čovjeka na to da rasrdi svoga Gospodara, Uzvišena je Njegova veličina, pa se zakune razvodom.

* * *

Ne ljuti se, jer kada ojača i rasplamsa se vatra ljutnje potpuno obuzme svoga vlasnika i učini da ogluhne na svaki savjet, jer se ljutnje podiže u mozak i prekrije izvore misli i možda napadne i izvore osjećanja.

* * *

Ne ljuti se, jer je onaj koji je ljut ispunjen otrovom koji želi da ištrcne u onoga na koga se naljuti.

* * *

Ne ljuti se, jer onaj koji je ljut čak i u namazu želi da pretekne imama, iako razumski i vjerski ne može završiti svoj namaz osim nakon imamovog predavanja selama.

* * *

Ne ljuti se, jer se u ljutnji aktivira devetnest mišića u čovjeku, dok se u osmjehu aktivira jedan.

* * *

Ne ljuti se, jer je Nelson Mandela ostao u zatvoru više od četvrtine stoljeća i pored toga se nije naljutio, već je naprotiv stekao poštovanje svijeta koji mu je dodijelio domaćinstvo za svjetsko prvenstvo u fudbalu 2010 godine.

* * *

I NA KRAJU...

Veličanstven je Gospodar tvoj, Dostojanstveni, i daleko od onoga kako Ga predstavljaju oni! I mir poslanicima i hvaljen neka je Allah, Gospodar svjetova!

Neka si slavljen Allahu i neka Ti je hvala; svjedočim da nema drugog boga osim Tebe. Od Tebe oprosta tražim i Tebi se kajem.

Allahu moj, blagoslovi Muhameda i rod Muhamedov kao što si blagoslovio Ibrahima i rod Ibrahimov. Allahu moj, obaspi blagodatima Muhameda i rod Muhamedov kao što si blagodatima obasuo Ibrahima i rod Ibrahimov. Zaista si Ti hvaljen i slavljen.

SADRŽAJ

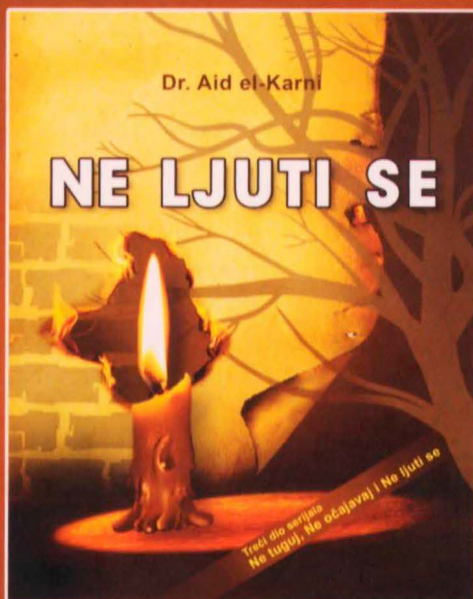
PREDGOVOR.....	5
O LJUTNJI SU KAZALI.....	7
SUŠTINA LJUTNJE.....	21
DIJALOG S LJUTNJOM.....	22
KLJUČEVI LJUTNJE.....	24
STIMULANSI LJUTNJE.....	25
STEPENI LJUTNJE.....	26
VRSTE LJUTNJE.....	29
OPASNOSTI LJUTNJE.....	30
TUGA I LJUTNJA.....	30
LJUTNJA JE NEPRIJATELJ.....	33
NAŠA TIJELA.....	34
POGRDE I PONIŽENJA	34
PREZRENOST LJUTNJE.....	35
NEMA ZAKLETVE U LJUTNJI.....	36
NEMA ISKUPA ZA ZAKLTEVU U LJUTNJI.....	37
NEMA RAZVODA ONOME KO JE LJUT.....	38
PROBLEMI	40
DVIJE STRANICE HISTORIJE.....	41
TRAGOV I LJUTNJE.....	42
BOŽANSKA SRDŽBA.....	45
LJUTNJA U KUR'ANU.....	48
ŠTA GASI ALLAHOVU SRDŽBU?.....	50
ČUVAJTE SE ALLAHOVE SRDŽBE.....	51
POSLANICI SE LJUTE.....	55
LJUTNJA POSLANIKA, S.A.V.S.....	56

LJUTNJA OČEVA.....	59
LJUTNJA NA ULICI.....	61
ŽRTVOVANJE LJUTNJE.....	63
SAVJETI.....	65
DOVA ONOGA KOJI JE LJUT.....	66
LIJEČENJE LJUTNJE.....	67
ZLO DOBRIM UZVRATI.....	70
A LJUDIMA LIJEPE RIJEČI GOVORITE.....	71
KAŽU: "MIR VAMA".....	71
I KOJI SRDŽBU SAVLADAVAJU.....	72
ODLIKA SAVLADAVANJA SRDŽBE.....	73
I LJUDIMA PRAŠTAJU.....	74
A ALLAH VOLI ONE KOJI DOBRA DJELA ČINE.....	74
I KOJI, KADA IH KO RASRDI, OPRAŠTAJU	75
SAMO ALLAHOVOM MILOŠĆU, TI SI BLAG PREMA NJIMA..	
.....	76
A DA SI OSORAN.....	76
NAJLJEPŠA ĆUD.....	77
IDEJE ZA NAPUŠTANJE LJUTNJE.....	78
ONO ŠTO SPRIJEČAVA LJUTNJU.....	79
STAJALIŠTA.....	87
OPORUKE	89
NEMOJ SE LJUTITI ZBOG SEBE.....	91
SREDSTVA IZBAVLJENJA	93
SEDATIVI	95
Spominjanje Allaha:	95
Sjećanje na smrt:.....	96
Posljedica ljutnje:.....	97
Nagrada za praštanje:.....	97
Ljubav prema ljudima:	98

SVOJSTVA MUSLIMANA.....	101
SAMOPOŠTOVANJE.....	102
Iz HISTORIJE.....	103
Musa, neka je na njega spas:	103
Debata:	104
Ali ibni el-Husejn:	105
Zijad:	105
Heraklit:	106
Harun er-Rešid:	106
Iz SADAŠNJOSTI.....	107
Neposlušni sin:	107
Onaj koji upućuje pouke:	107
Sukob dva plemena:	108
Otac i njegov sin:	108
Sinovljeva lijenost:	109
Supruga:	109
Suprug:	110
Komšija:	110
Životno kajanje:	111
Dvije bombe:	112
Holokaust:	113
GUBITAK STRPLJENJA	115
STRPI SE PRED ČOVJEKOM KOJI JE LJUT.....	116
DŽAFER ES-SADIK	117
DŽINGIS-KAN	118
NAPOLÉONOVA NAVALA SRDŽBE	119
EKSERI	121
POGINUO JE... ..	122
STRPLJIVOST TRGOVCA	124
NARANDŽA	125

KLJUČ ZALA	126
ONAJ KOJI SE UZDIŽE NAD ALLAHOM	127
U VATRU	128
UBISTVO SUPRUGE	130
NJEN GOVOR	131
NJENI USPJESI	132
UNIŠTIO JE SVOJ ŽIVOT	132
ODUZELA MU JE ŽIVOT	134
ŽURBA	134
ONAJ KOJI JE PAMETAN	135
DOZVOLJENA LJUTNJA	136
OBAVEZNO!	137
ONI SE NISU LJUTILI... ..	139
BLAGOST	139
BLAGI LJUDI	142
ODLIKA BLAGOSTI	151
POHVALA BLAGOSTI	153
MUAVIJINA BLAGOST	155
GANDIJEVA BLAGOST	156
NAGRADA	157
ONI SU OPROSTILI... ..	158
BLAGOST	161
HVALA IM... ..	163
Ebu Bekr es-Siddik:	163
Omer ibnel-Hattab:	163
El-Mu`tasim:	164
Bejbers:	165
Erdoan:	165
Jusuf ibni Tašfin:	165
Abd el-Mu`min ibni Ali:	166

Hasan el-Benna:	166
Predsjednik Venecuele:	167
Ministar vanjskih poslova Francuske:.....	167
.....	169
PRIPREMI SE, I NE LJUTI SE.....	169
NE LJUTI SE... ..	171
ODUZIMA SLUH I VID.. ..	173
EBU ZERR I BILAL	174
ODUSTVO DIJALOGA	174
ZBOG NAPADA GNIJEVA... ..	175
MUAVIJIN NAPAD GNJEVA	176
OMER IBNI ABD EL-AZIZ	176
NESREĆA BERMEKIJA	177
LJUTNJA JE OD ŠEJTANA	178
Kajanje	179
Prvi zločin ubistva	179
OPROST	181
SUŠTINA ZADOVOLJSTVA	182
LJUDSKI GNJEV	184
DESET KOD DESET	185
PET I PET	185
PORUKE ONIMA KOJI SE LJUTE	187
I NA KRAJU... ..	219

Knjiga **Ne ljuti se** dolazi poslije knjige *Ne tuguj*, jer je knjiga *Ne tuguj* lijek za brige, a knjiga *Ne ljuti se* lijek za otrove. *Ne tuguj* je za sjetu, a *Ne ljuti se* za probleme. *Ne tuguj* za onim što je prošlo i završilo se, a *Ne ljuti se* zbog onoga što je došlo i dešava se. *Ne tuguj* kako ne bi bio u suprotnosti sa određenjem, a *Ne ljuti se* kako ne bi probio strpljenje.

ISBN 868855508-7

9 788688 555081